

MOTERIS

T U R I N Y S

	Psl.
Vysk. V. Padolskis — Motinos Dieną minint	1
Janina Narūnė — eilėraščiai	3
Marija Aukštaitė — eilėraščiai	4
Marija Jasienė — eilėraščiai	4
Jos Didenybė Didžiosios Britanijos Karalienė Elzbieta II-oji	4
A. Plateris — Emilija Plateraitė — 1831 metų sukilėlė	6
Elena Gimbutienė — Tapilės rūpesčiai (tęs.)	9
Stasys Pilka — Laisvės Karaliūnas	11
V. Anysienė — Kūdikio maitinimas	14
Tau Broliuk, Sesute — eilėraštis iš Lietuvos	16
Tremtinės skundas iš Sibiro	17
M. F. Yokubynienė — Išeivės takais	18
Moterys plačiame pasaulyje	19
Šalpos reikalu	21
V. Lozoraitienė — Salomėja Nėris mūsų akimis žiūrint	22
Agr. V. Dailydė — Mūsų darželis	23
Kanados Lietuvių Katalikių Moterų Draugijos veikla	25
Jubiliejinis at-kų kongresas; Kur stovyklausime? Mokysimės	26
I. Kairienė — Moterų grožis	27
Br. Pabedinskienė — Šeiminkinių kampelis	28

“MOTERIS” Lietuvių Moterų Žurnalas Nr. 2 (19). Leidžia Kanados Lietuvių Katalikių Moterų Draugija. Redaktorė Izabelė Matusevičiūtė. Administratorė Bronė Pabedinskienė. Viršelį piešė Nora Kulpavičienė. Redakcijos ir administracijos adresas: 46 Delaware Ave., Toronto 3, Ont. Spaudė “Žiburių” Spaudos Bendrovė, Toronto, Ont. Kaina 75 centai. Prenumerata metams \$3.00.

“MOTERIS” Quarterly Lithuanian Women’s Magazine. 1960 Summer’s Issue. Printed by “The Lights” Printing & Publishing Co. Ltd. in Toronto. Price 75 c.

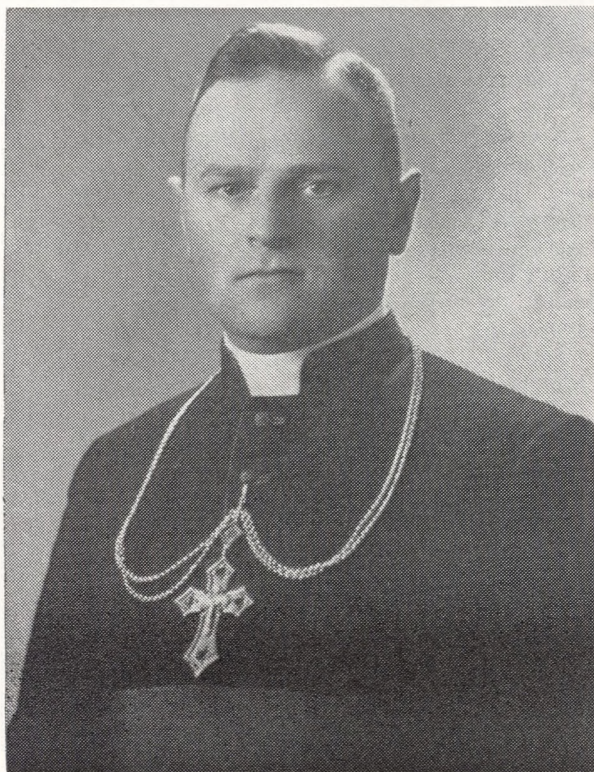

A. A. VYSKUPAS VINCENTAS PADOLSKIS

Mus pasiekė liūdna žinia, kad gegužės 6 d. Romoje netikėtai, nuo tulžies ir kepenų uždegimo, mirė J.E. vysk. Padolskis. A.a. vysk. V. Padolskis gimė 1904 m. balandžio 21 d. Virbalyje. Gimnaziją baigė Vilkaviškyje. Studijavo Šveicarijoje filosofiją, vėliau Romoje teologinius mokslus išgydamas du doktoratus. Kunigu išventintas 1927 m. rugpjūčio 27 d. Marijampolėje. 1932 m. dėstė šv. Raštą Vilkaviškio kunigų seminarijoje. 1939 m. pakviestas šv. Rašto dėstyti Vytauto D. universitete Kaune. 1940 m. rugpjūčio 4 d. išventintas vyskupu ir paskirtas Vilkaviškio ordinaro pagalbininku - koadjutorium. Karo audrų išblokštas iš Tėvynės gyveno Vokietijoje ir paskutinius 10-tį metų Romoje buvo šv. Kazimiero kolegijos prezidentu.

“Moters” žurnalui atsiųstas jo straipsnis Motinos Dienos proga gal buvo paskutinis lietuviškai spaudai. Laiške pažymėjo, kad straipsnis bus perskaitytas per Vatikano radiją gegužės 1 d. į pavergtą Lietuvą.

“Moters” skaitytojos kartu su visa lietuvių tauta giliai liūdi netekus mylimo Ganytojo.

MOTINOS DIENĄ MININT

+Vysk. V. Padolskis

Nepriklausomos Lietuvos metais visuotinai lietuviuose įsigalėjo paprotys pirmąjį gegužės mėnesio sekmadienį švęsti Motinos dieną. Šis paprotys, tapęs tradicija, didžiai branginamas ir tremtyje gyvenančių lietuvių. Šiais metais tai bus gegužės 1 d. Neabejoju, kad ir Lietuvoje bei Sibire gyvenančios mūsų Motinos tą sekmadienį išgyvens, kaip jų atminimui skirtą dieną.

Negalime savo Motinos gražiau pagerbti, kaip jos atminimui skiriant dieną mūsų dangiškos Motinos Marijos garbei pašvęstame gegužės mėnesyje. Tai gražiausias mūsų atbudusio pavasario mėnuo, su žiedais ir šviežiu pavasario kvapumu, grakštumu ir nekaltumu.

Minint Motinos vardą, mūsų visų širdys virpa

dėkingumu joms. Prisimename kiekvienas, kiek meilės iš jų esame patyrę.

Motinos meilė savo vaikui yra kaip pavasario saulė ir lietus, kurie gaivina kiekvieną augalą ir daigą. Ir kaip želmuo išblykšta negaunąs saulės spindulių, taip nyksta ir vaikas, netekęs motinos ir jos meilės. Sveikam vaiko augimui yra reikalinga motinos meilė ir globa, ne tik kad ji išaugintų fiziniai, bet ir dvasiniai, perduodant jam savo šeimos ir tautos dvasines vertybes bei idealus. Tuo būdu Motinai šeimoje tenka garbingas savo Tautos auklėtojos vardas ir pareigos.

Ji labiau už tėvą, dažnai užimtą darbais už šeimos židinio, gali šitai padaryti, nes ji yra nuolatiniame sąlytyje su savo vaikais. Kur to nėra, vaikų

auklėjime greit bus pastebėti trūkumai. Užtat reikia, kad valstybė sudarytų visas galimas sąlygas motinoms atlikti jų pašaukimo uždavinį šeimoje ir tautoje. Laimingos yra tautos, kur šeimos gyvenime motina gali pilnai pasižvesti savo vaikų auklėjimui.

Pražūtinga yra tautai skelbti lygias vyro ir moters teises tam, kad būtų galima moterį apkrauti pačiais sunkiausiais vyrų darbais ir atplėšti ją nuo savo vaikų ir jų auklėjimo.

Deja, taip šiandien yra komunistinio režimo kraštuose, kur moteris yra jėga varoma į pačius sunkiausius darbus krašte. Tai ypač ryškiai matyti dabartinėje Kinijoje, kur šeimos gyvenimas yra griau-namas iš pamatų ir kur moteris nė kiek nedaugiau vertinama už paprasčiausią darbo gyvulį.

Turime dėkoti Dievui, kad lietuvė katalikė Motina, kur ji bebūtų, Lietuvoje, Sibire ar laisvame pasaulyje, giliai jaučia savo augštas pareigas bei uždavinius savo šeimos ir savo Tautos gyvenime. Bet tai nelengvos pareigos, ypač po komunistiniu režimu gyvenant, kur Motina paliko beveik vienintelę tikrą jaunimo ir savo Tautos auklėtoją, kuri mažiau už kitus varžoma gali tarti atviresnį žodį savo vaikams, mokant juos Dievo ir Tėvynės meilės. Kunigui Lietuvoje yra griežčiausiai uždrausta mokyti jaunimą. Ir mokytojas Lietuvos mokyklose yra suvaržytas. Ne tik suvaržytas, bet ir verčiamas jaunimą auklėti bedievybėje, o virš Lietuvos meilės statyti meilę ir ištikimybę Maskvai bei komunistų partijai. Mūsų broliams ir sesėms Tėvynėje, dirbantiems jaunimo auklėjimo darbą jos mokyklose, mes galime reikšti tik savo giliausią užuojautą, kad jų sąžinės yra taip prievartaujamos ir išniekinamos.

Komunistai Lietuvoje labai jaučia lietuvės Motinos išganingą įtaką savo šeimose ir jaudinasi, kad dėl to jiems yra sunkiai įmanoma įpiršti Lietuvos jaunimui bedievybę ir komunistinius nusiteikimus. Gelbėdamiesi jie sugalvojo steigti moksleiviams bendrabučius, kad iš tėvų atimtą jaunimą jie galėtų ten bedieviškoje komunistinėje dvasioje auklėti ir dresiruoti.

Zinant mūsų jaunimo patriotines ir religines nuotaikas, atsineštas iš namų, noriu tikėti, kad ir tokiuose bendrabučiuose gyvendamas mūsų jaunimas nepasiduos bedievių įkalbinėjamas, ir ten augs ir bręs Tėvynės meilėje bei Dievo baimėje. O mūsų katalikės Motinos ir į ten lydės savo vaikus pamokymais, įspėjimais ir malda.

Esu giliai įsitikinęs, kad ateis laikas, kada Lietuva ir vėl bus laisva ir viso pasaulio lietuviai statys Lietuvos Motinai paminklą, kaip padėkos ženklą už jos nepalaužiamą ištikimybę Tėvynei ir Dievui, už patriotinį bei religinį savo vaikų auklėjimą ir tos dvasios nuolatinį puoselėjimą savo šeimose. Tas paminklas stovės šalia Vargo Mokyklos ir Knygnešio paminklų amžinam jos pasiaukojimo atminimui ir įkvėpimui ateinančių kartų.

Nenorėčiau, kad ir tik viena Lietuvos motina būtų išskirta iš tokio atminimo, kaip nesirūpinusi savo vaikų patriotiniu ir religiniu auklėjimu, kaip abejingai ar net išskaičiuotai žiūrėjusi į savo vaikų dėjimąsi prie tikėjimui priešingų organizacijų ar draugijų.

Kai kalbu apie Lietuvos Motiną, tai negaliu prisiminti šv. Augustino motinos, kuri su didžiausiu budrumu sekė visur savo sūnų, kad būtų jam dvasinė atrama. Ir kai tas jos sūnus klydo, ji jo nepa-

metė, bet buvo šalia jo savo pamokymais, ašaromis ir maldomis. To dėka šv. Augustinas grįžo į Dievą ir visą savo gyvenimą pavedė tiesos tarnybai.

Gal šiandien ir Lietuvoj neviena motina verkia dėl savo vaiko, kad jis į pionierių ar į komjaunimo eiles įsirašė ir dėl to privengia bažnyčios, baimindamasis, kad kitaip jis stipendijos negaus, ar iš mokyklos jį pašalins, ar neleis jam augštojo mokslo siekti.

Ar gali nekraujuoti dėl to Motinos širdis? Yra baisu matyti pamintas po kojų augščiausias vertybes ir garbinamą smurtą bei melą, matyti plėšiant iš širdies meilę ir diegiant neapykantą!

Tokių faktų liudininkės yra Lietuvoje gyvenančios lietuvės Motinos. Joms tikrai nelengva apginti savo kūno ir dvasios motinystę. Joms reikia nuostabios stiprybės, kad galėtų pakelti ir šv. Melitono motinos kančias.

Kai jaunuolio šv. Melitono draugai už tikėjimą buvo nužudyti ir jis pats už tikėjimą kankinamas vos gyvas beliko, kad nepaklausytų savo budelių raginimų išsižadėti Kristaus, atbėgo prie Melitono jo motina ir, drąsindama jį jo laukiančiu amžinu garbės vainiku, maldavo sūnų Kristaus joku būdu neišduoti. Ir kai paskiau Melitono draugai jau buvo vežami į laužą sudeginti, o Melitonas buvo paliktas, narsi didžiadvasė motina vos gyvą sūnų užsidėjusi ant pečių iš paskos sekė sudeginti vežamų kankinių vežimą, nenorėdama, kad jos Melitonas nuo savo draugų kankinių būtų atskirtas. Ir benešamas Melitonas mirė ant motinos pečių. Motina tada savo rankomis įmetė sūnų į laužą, kad jis būtų bendro nukankintųjų už Kristų vainiko dalininkas. Tai buvo jos didžiausia auka Dievui. Net ir skausme ji buvo laiminga, matant savo sūnų iki mirties pasilikus ištikimą Kristui.

Motinos Dieną dera prisiminti ypač šios rūšies Motinas, kurios nežiūri savo malonumų bei patogumų, bet budi, kad jos vaikai liktų ištikimi Dievui ir Tėvynei. Tai galioja ne tik Lietuvoje, bet ir laisvame pasaulyje esančioms lietuvėms motinoms. Ir joms turi rūpėti, kad jų vaikai neatskiltų nuo lietuvių Tautos, jos neatsižadėtų ar neužmirštų. Mes esame maža tauta ir todėl kiekvienas nutrūpėjimas yra greitai pastebimas ir atjaučiamas. Todėl laisvojo pasaulio lietuvės motinos budės, kad jų šeimos židiniui niekuomet nepristigtų Tėvynės meilės šilumos ir pasiaukojimo Lietuvos reikalams. Jos puoselės savo šeimose ir religinius idealus, kad jų lietuviškų šeimų židiniuose atsiskleistų pilnutinis žmogus. Tik šitokios šeimos lemia šviesią Tautos ateitį. Tokios turi būti visos mūsų šeimos, kad Lietuva galėtų išlikti gyva, stipri ir kilni.

Labai skirtingose sąlygose šiandien lietuvės motinos gyvena Tėvynėje pasilikusios, į Sibirą ištremtos ir po platųjį laisvąjį pasaulį pasklidusios. Motinos Diena joms nevienodai bus linksma. Daugumai ji bus net skausminga ir graudi. Bet visoms bus proga susimąstyti apie savo gyvenimo aukos prasmę ir duoklę savo Tautai. Jų vaikams, jei dar gyvi, bus proga savo motinas prisiminti maldose ir kitaip joms savo meilę ir dėkingumą pareikšti.

Už Lietuvos motinas šiuo metu reikia ypač daug melstis, kad joms nepristigtų nė ryžto nė pasiaukojimo savo Tautai. Ir laisvame pasaulyje gyvendamos jos turi motiniškų sunkumų ir neapseina ma be pavoju jų šeimai. Ir ten jos turi budėti, kad nenu-

Janina Narūnė

MOTINA LIETUVOJE

*Motinėlė – rūpintojėle
Nuvargusios rankelės,
Nekartą tavo širdį gėlė,
Varstei tu rožinį ant kelių...*

*Tavam veide lelijos glaudės...
Kodėl gi tyliai rieda
Beviltės ašaros taip baugios
Kančios išpaudus pėdą?..*

PRISIKĖLIMAS

*Kelkis, o kelkis iš miego,
Kelkis iš baltojo sniego
Mėlynakutė laukta!*

*Skriskite sau, giedorėliai,
Neškite pavasarėlį
Greitai ant savo sparnų!*

*Glostomu žvilgsniu kiekvieną
Jus lydės Kristus šiandieną
Prisikėlimo Sostel!*

Mūs' motinėlė, mūs' sengalvėlė...

Nuotr. V. Maželio

kentėtų, gyvenant tarp svetimųjų, jos šeimos lietuviškumas ir augstieji doriniai bei religiniai idealai.

Užtat ir pačios motinos puoselės savo šeimose lietuviškas nuotaikas, lietuvių kalbą ir lietuviškus papročius ir intensyviai gyvens religiniu gyvenimu. Eucharistinis šeimos gyvenimas darys reikiamą šilumą, kurios gaivinancioje įtakoje galės pilnai atsiskleisti kilniausi šeimos polėkiai: meilė, pasiaukojimas, susiklausymas, taika ir kilnumas.

Eucharistinio gyvenimo mūsų šeimose suklestėjimui šiais metais yra stiprus akstinas tarptautinis Miuncheno Eucharistinis Kongresas, įvyksiąs rugpjūčio mėnesio pradžioje, į kurį ruošiasi daug lietuvių net iš užjūrio vykti, kurio šūkis yra: *Pro mundi vita* - Už pasaulio gyvybę. Kiekvienas šios žemės keleivis Eucharistijoje turi įieškoti sau gyvybinio maisto ir antgamtinės jėgos.

Tarptautinis Eucharistinis Kongresas materialiniai nusiteikęs pasaulio tvaikė yra tai galingas šviesos spindulys, kuris turi išblaškyti ir didžiausias žmonijos tamsybes, ir abejojančius bei svyruojantiems prieš netikintį pasaulį būti stiprus akstinas prablaivėjimui ir atsipeikėjimui. Eucharistinis Kristus lietuvių šeimoms tebūna šiais metais ypatingu būdu naujo gyvenimo versmė ir atsiskleidimas.

MOTULĖ MANO

*Tavo žvilgsnis – saulė tviska!
Lūpų žodžiai – rožėm birsta,
Amžiais žydi širdyje
Karaliūnė lelija...*

JIE ĖJO DU

*Jie ėjo du.
Ilgi šešėliai jų
Visai jau susiliejo...*

*Veidais nušvitusiais žara,
Laiminga šypsena
Jie šitaip ėjo, ėjo...*

*Ir mažą žiburį delnuos
Jie tyliai nešė ir žiūrėjo,
Kad neužpūstų vėjai...*

Marija Aukštaitė

BAISIOJO BIRŽELIO KARŽYGIAMS

Jums, kurie žuvot už tėvynę,
Gražiausius nešam vainikus...
Mes motinos meile supynėm,
Už jūs skausmus, už jūs takus.

Priinkite, brangūs karžygiai,
Jūs motinų širdžių rožes...
Nelengvi buvo jūsų žygiai,
Mes branginam aukas didžias.

Tegu aidai vis šaukia, šaukia...
Jūs idealų trimitais...
O mes viltysė susikaupe –
Žengsim jūs takais pramintais.

Ir kelsim Lietuvą mūs mielą,
Ir žmoniškumą ir tiesas!...
Alsuoiant gyvai jūsų sielai –
Motina kelio nepames.

Pasižadam, karžygiai mieli,
Pudėt Lietuvai lig amžių!...
Mes vaidilutės amžiams kilę –
Išsaugot ugnį aukūry.

BIRŽELI...

Birželi, žiedų prisirinkęs
Sventų ir nekaltų...
Pilnai pražydusių
Ir nepražydusių dar pumpurų –
Priskynei.

Sudėjai puokštes į kapus
Šlakstydamas krauju...
Užversdamas velėnom,
Užklodamas skujom,
Užnešdamas lietaus upeliais
Ir ašarų tvanais –
Siaubingais.

Ir pats be gailėsčio žydėjai
Jiejom ir putiniais...
Bijūnais ir širdutėm –
Kitų gyvenimą užpūtęs;
Čiulbėjai vieversiais,
Dūdelėm ryliavai,
Gegutėm kukavai,
Šilkiniais vėjais
Medžius ir smilgas –
Šukavai!...
Ir ką tu vėjams ikuždėjai?...
Ką tu vieversiais iščiulbėjai?...
Ir ką dūdelėm ryliavai?..

Verkiau ir žydėjau,
Žeme ir griausmu dundėjau,
Ir laidojom aukas...
Vis glausdamas arčiau širdies...
Nes man nurodė Dievo pirštas,
Kad šitaip tautos neužmiršta...
Kad nėr kapų šventose aukose,
Jos Dievo žodžiai – žieduose...
Žiedai atskleis – Velykų rytą,
Tik vieno Dangaus numatytą.

Marija Jasienė

MARIJA, LABAI MELDŽIU

Marija labai meldžiu –
Būk arti manęs,
Kad nesuklyščiau
Einant gyvenimo keliu.

Kad nepaklyščiau
Žibėjime dangoraižių didžių,
Kad rasčiau tiesų kelią
Į širdis visų.

Ar eičiau džiaugsmo keliu,
Ar ašarom aplietu
Marija, būk arti manęs
Labai meldžiu.

Jos Didenybė Didžiosios Britanijos Karalienė Elzbieta II-oji

Ir vėl viso pasaulio, o ypač Didžiosios Britanijos ir josios Dominijų, akys buvo nukreiptos į jų karališką šeimą, kur jaunoji karalienė Elzbieta II-oji laukė trečio įpėdinio.

Šių metų vasario mėn. 19 d. Didžiosios Britanijos karalienei gimė antrasis sūnus princas Andrius. Tai buvo didelis istorinis įvykis, nes pirmą kartą po 103 metų Anglijos valdantieji karalienei gimė trečiasis vaikas. Kokį didelį džiaugsmą šis įvykis sukėlė anglų tarpe, mums yra sunku išivaizduoti, nes jų domėjimasis karališkąja šeima yra nepaprastai didelis ir nuoširdus, ir retai tesigirdi jų tarpe kritikas ar pašaipa. Negalima išivaizduoti Didžiosios Britanijos be karališkos šeimos – nes kokie bebūtų Britų imperiją sudarančių tautų arba pavienių as-

menų politiniai nusistatymai, juos visus jungia karalienė.

Jau ilgus šimtmečius Anglija buvo ir tebėra valdoma karaliaus arba karalienės, ir tik Puritonų valdymo metu ši tradicija buvo pertraukta. Laikui bėgant karaliaus galia vis silpnėjo, o tuo pačiu parlamentas įgijo vis didesnį žodį. Dabartiniu metu visos valdymo funkcijos yra atliekamos parlamento, o karalienės galia yra tik simbolinė.

Iki dešimties metų amžiaus Elzbieta augo paprastoje didikų šeimoje, nesvajodama kada nors būsianti karaliene. Ir tik Edvardui VIII-jam atsisakius nuo sosto, ji automatiškai tapo pirmąja princeze ir būsimąja Anglijos valdove. Nuo tada jos gyvenimas pasisuko kita linkme, nes jai reikėjo šitam dideliam postui pasiruošti. Jos tėvas, karalius Jurgis VI-asis

Karališkoji šeima

Nuotr. C. Beaton

ir motina Elzbieta stengėsi savo dukteris auklėti normaliose sąlygose, tačiau reikėjo surasti auksinį vidurį tarp ramaus šeimyninio ir būsimosios karalienės auklėjimo. Dar ir dabar karalienė Elzbieta mini gražias ir laimingas jaunystės dienas, praleistas vienoje iš pavyzdgingiausių šeimų.

Kaip žinome iš istorijos, ankstyvesni Anglijos valdovai toli gražu nebuvo pavyzdingi šeimyniniame gyvenime, ir tik nuo Jurgio V-ojo karališkoji šeima tapo pavyzdžiu.

Jaunoji Elzbieta ištėkėdama už Pilypo Mountbatten'o (1947) ir vėl sukūrė vertą pagyrimo šeimą. Abu, Elzbieta ir Pilypas yra karalienės Viktorijos giminės.

Už metų jaunajai porai gimė pirmas įpėdinis — princas Charles (Karolis). Kokį tai džiaugsmą sukėlė karališkoje šeimoje ir taip pat britų tarpe, kad jaunosios princesės ir būsimosios karalienės pirmagimis vaikas buvo berniukas! Nors visuomeninis darbas vis daugiau spaudė, bet nuo vaiko auklėjimo jaunoji motina nenorėjo atsisakyti ir stengėsi visą atliekamą laiką praleisti su sūnumi, panaudodama aukles tik būtiniais atvejais, tuo prasilenkdama su tradicijomis.

Nepraėjus nei dvejiems metams nuo princo gimimo, Elzbietai gimė antras vaikas — princesė Ona. Ir vėl jaunoji motina stengėsi palaikyti glaudžius ryšius tarp savęs ir vaikų. Jos tėvai nesveikuojant, jai teko vis daugiau ir daugiau visuomeninių pareigų, ir 1952 m., jai lankantis Afrikoje, jos tėvas užmigo amžinuoju miegu. Automatiškai princesė Elzbieta

tapo Didžiosios Britanijos karaliene, ir buvo karūnuota 1953 metais, birželio mėn. 2 d.

Šias sunkias pareigas karalienė Elzbieta atlieka su didžiausiu sąžiningumu. Neabejotinai yra dienų, kai ji mieliau pasiliktų su šeima, kaip kad dalyvautų kokiame oficialiame parengime, tačiau ji to niekada neparodo, bet priešingai, nuoširdžiai atlieka savo pareigas ir domisi aplinka. Tai ji ypač įrodė lankydamosi Kanadoje pereitą vasarą. Daugumas stebėjosi josios gera laikysena ir nepalaužiama energija keliaujant iš miesto į miestą dideliame karšty ir esant tarp žmonių nuo ankstauro ryto iki vėlaus vakaro. O kai jai grįžus į Angliją, karališkieji rūmai paskelbė ją belaukiant naujo įpėdinio, tuo labiau žmonės negalėjo atsistebėti jos kantrumu ir sąžiningumu.

Karalienė Elzbieta yra pati išsireiškusi, kad ji norinti parodyti, jog karūna nesanti vien tik abstraktus sugyvenimo simbolis, bet yra artimas ir gyvas ryšys tarp žmonių ir jos pačios.

Karalienės Elzbietos ir princo Pilypo pageidavimu jų vyriausias sūnus princas Charles lanko privačią mokyklą, kur mokosi vienoje klasėje su kitais berniukais ir kur stengiamasi jo nuo kitų vaikų neišskirti. Tuo yra padarytas didelis žingsnis naujosios kartos auklėjime, kuris turės įtakos į būsimą karaliaus princo Charles valdymą. Nors princesė Ona dar vis namuose mokoma, bet yra numatyta, kad ir ji netrukus pradės lankyti privačią mokyklą.

Dėl šių savo modernių pažiūrų Elzbieta II-oji yra vadinama modernia karaliene.

Emilija Plateraitė – 1831 metų sukilėlė

A. PLATERIS

Straipsnio autoriui pageidaujant, Emilijos Platerytės pavardė rašoma su priesaga — aitė, nes taip buvę vartojama anų laikų dokumentuose. Red.

Yra žmonių, kurie ilgus metus rengiasi vienam trumpam laikotarpiui, kai jie gali pasireikšti visoje pilnumoje. Dieną po dienos, metus po metų, jie gyvena laukdami lemiamos valandos. Daugel kam ta valanda niekad neateina, bet tie, kurie jos sulaukia, nustebina savo aplinką; jų garsas pasiekia platų pasaulį ir jų vardas minimas ilgai dar po jų mirties. Šitoks buvo Emilijos Plateraitės gyvenimas. Kone visą savo trumpą amžių ji praleido nuošaliame sename dvare ant Dauguvos krantų. Pažįstamieji ją žinojo kaip keistą mergaitę, kuri savo pamėgimais griežtai išsiskyrė iš savo draugių tarpo. Vieton šokių, rūbų, pasilinksminimų, jai rūpėjo ginklai; vieton svajoti apie mylimąjį—ji svajojo apie kovą už laisvę, kurioje ji pati dalyvautų su kardu rankoje.

Moterų karžygių istorijoje nedaug. Jas visas pralenkia šventoji Joana d'Arc. Emilija Plateraitė pasirinko šv. Joaną savo pavyzdžiu ir idealu ir svajojo eiti šventosios pėdomis: vyti rusus iš Lietuvos, kaip Joana vijo anglus iš Prancūzijos. Savo svajones jai pasisekė dalinai įgyvendinti: ji dalyvavo kare, netgi vadovavo daliniams. Deja, tas karas nepasibaigė laimėjimu. Emilijos Plateraitės pavyzdys paskatino kovoti kitas mergaites; dviejų jos kovos draugių pavardės išliko: tai Prušinskaitė ir Marija Rašanavičiūtė. Kai Plateraitė mirė, jos likimą apdainavo daugelio tautų poetai.

1. PASIRENGIMAS

Grafaitė Emilija Broel-Plateraitė gimė Vilniuje 1806 m. lapkričio 13 d. Jos tėvas, grafas Ksaveras Broel-Plateris, buvo kilęs iš Antazavės; jos motina, Ona von Mohl, — iš Livonijos, dabartinės Latgalės, kuri nuo Zigmanto Augusto laikų buvo politiniai, teisiniai ir kultūriniai Lietuvos dalimi. Daugiau vaikų jie neturėjo. Šiandien sunku pasakyti, kokie nesusipratimai kilo tarp Emilijos tėvų, bet jų santykiai buvo šalti, ir 1815 m. įvyko galutinis lūžis: Ona Platerienė, pasiėmusi aštuonerių metų amžiaus Emiliją, paliko savo vyrą ir apsigyveno pas savo seną giminaitę ponią Syberg Likсноje dvare, Livonijoje, netoli Daugpilio.

Nuo to laiko Emilija Plateraitė su savo tėvu retai besipasimatydavo, o jos šeimą sudarė dvi moterys: jos motina ir senoji ponija Syberg, kuriai, kad ir vyriausiai amžiumi, buvo lemta pergyventi abi jaunesniasias. Likсноje Emilijai teko išgyventi penkiolika metų, kol karo žygiai ją pašaukė iš namų. Prieš tai vienintelis ilgesnis išvykimas iš Likсноs buvo jos kelionė su motina į Krokuvą 1829 m.

Emilijos Plateraitės Likсноje praleisti metai buvo visoje Europoje romantizmo žydėjimo gadynė. Ir Vilniuje universitetinis jaunimas buvo persiėmęs

laisvės ir Lietuvos praeities gerbimo idealais. Slaptos ar pusiau slaptos studentų kuopelės kėlė kovos šūkius prieš svetimą valdžią. Zemaičių bajorų lituanistinis sąjūdis, kuriame dalyvavo Emilijos giminaitis grafas Jurgis Plateris, kėlė susidomėjimą lietuvių kalba. Yra pagrindo galvoti, kad ir pati Emilija Plateraitė yra rinkusi tautosaką, nors šaltiniai apie tą jos veiklą užsimena tik prabėgom. Laisvės ir patriotizmo dvasia, spinduliuojanti iš Vilniaus, buvo pasiekusi tolimus užkampius, neaplenkdama ir Likсноs. Plateraitės patriotinį, priešrusišką nusistatymą dar sustiprino rusų senatoriaus Novosilcevo pradėtas Lietuvos jaunimo persekiojimas. Tas persekiojimas palietė ir Emilijos artimuosius: jos pusbrolis, penktos klasės gimnazistas, Mykolas Plateris už priešrusišką įrašą klasės lentoje buvo suimtas ir nuteistas tarnauti eiliniu kareiviu rusų kariuomenėje. Nuteisimas į kareivius anų laikų Rusijoje skaitėsi viena sunkiausių ir negarbingiausių bausmių neką menkesnė už Sibirą.

Nuo pat ankstyvosios jaunystės Emilija Plateraitė apsisprendė visą savo gyvenimą pašvęsti tėvynės išlaisvinimui. Ji suprato, kad išlaisvinimas be karo neateis ir todėl pasiryžo karui iš anksto pasirengti, ir ėmė mokytis anų laikų kariui būtinų dalykų: joti ir šaudyti. Ant jos stalo visad gulėjo pora pistoletų. Mergaitės noras dalyvauti kare atrodė labai keistas XIX-to amžiaus pirmos pusės žmonėms, bet Plateraitė į tai nekreipė dėmesio. Ji rengėsi karui, o vėliau kariavo, nežiūrėdama to, kad daugel kas stengėsi ją atkalbėti. Įkvėpimo ji sėmėsi iš šv. Joanos ir kitų karo ir laisvės kovų vadų, kurių paveikslus buvo pasikabinusi savo kambaryje. Be karinių dalykų, Emilija domėjosi matematika ir ją studijavo, nors anų laikų mergaitėms, kaip taisyklė, matematika nebuvo dėstoma. Antra vertus, pasilinksminimuose, jei ir pasirodydavo, jautėsi nedrąšiai.

Nors Emilija Plateraitė išgyveno virš dvidešimt penkerių metų, bet neatrodo, kad kada būtų įsimylėjusi. Be reikalo Vienuolis "1831 metuose" vaizdavo jos tariamą meilę ir tuo iškraipė pagrindinį Emilijos būdo bruožą: asketišką atsidavimą vienai idėjai, vienam jausmui taip, kad jos širdy kitam kam vietos neliko. Vienintelė meilė, kurią Emilija pažinojo, tai buvo Dievo ir tėvynės meilė; ji buvo tikinti katalikė ir jos religingumas dar labiau stiprino jos patriotiškumą. Nežiūrint tokio Emilijos nusistatymo, jai pasipiršo keli vyrai, kurių tarpe buvo net vienas rusų generolas iš Daugpilio tvirtovės. Aišku, visi pasipiršę sulaukė griežto "ne".

1830 metais Emiliją Plateraitę ištiko skaudus smūgis: po ilgos ir sunkios ligos mirė jos motina. Motinai mirus, Emilija norėjo persikelti gyventi pas savo tėvą į Vilnių, bet kažkaip su tėvu nesusigyveno ir apsisusto Antazavėje pas savo tetą. Buvo tai 1830 metų vasarą. Būdama Antazavėje, ji, ilgo motinos slaugymo išvarginta, pirmą sykį pasijuto nesveika.

Tai buvo pradžia ligos, kuri per pusantrų metų ją nuvarė į kapus. Gydytojams patariant jūros maudykles, ji nuvažiavo į pajūrį netoli Liepojaus. Ten rugpjūčio mėnesį ją pasiekė rusų cenzūros užgniaužta, iš lūpų į lūpas einanti žinia, jog belgai sukilo prieš olandus ir laimėjo savo kraštui nepriklausomybę. Lenkijos sukilimas 1830 m. lapkričio mėnesį atkėlė kovą už laisvę prie pat Lietuvos sienų. Nors Lenkijos vyriausybė neturėjo planų padėti sukilimui persimesti į Lietuvą, o kraštas buvo užplūstas Lenkiją malšinti einančios rusų kariuomenės, per visą lemiamą 1830-31 metų žiemą visoje Lietuvoje ėjo kariniai pasirengimai.

2. KOVOS PRADŽIA

Kai 1830 metais liepos mėnesį Prancūzijoje įvyko revoliucija, o rugpjūčio mėnesį Belgija pasiskelbė nepriklausoma, Rusijos imperatorius Mikalojus I nusprendė siųsti savo kariuomenę į Vakarų Europą senajai tvarkai atstatyti. Tuomet slaptos tarptautinės revoliucijos organizacijos nutarė užbėgti carui už akių ir perimti revoliuciją į jo paties valdas. Lenkija tais laikais buvo nepriklausoma valstybė, tik asmeninėje unijoje su Rusija, bet ji ryžosi tą primestą uniją nutraukti, ir prasidėjo karas. Sukilimu lenkai rizikavo pralaimėti nepriklausomybę, o sunkiai ga-

lėjo tikėtis, kad rusus nugalėtų. Prie Rusijos be jokios savivaldos prijungtos Lietuvos padėtis buvo dar beviltiškesnė: kraštą laikė okupavusi stipri rusų kariuomenė, nebuvo ginklų, nebuvo organizacijos, nebuvo patyrusių karo vadų, nebuvo nieko, išskiriant laisvės troškimą.

Šalta galvojant, vargiai ar galėjo atrodyti tikslinga tokiomis aplinkybėmis griebtis ginklo, tačiau Lietuvos jaunimas, matydamas kone visoje Europoje kylančius laisvės sąjūdžius, pasiryžo veikti nežiūrint nepalankių sąlygų. Tas jaunimas negalvojo apie tarptautinį politinį žaidimą, nesvarstė šalta pasisekimo galimybių, bet, pilnas idealizmo ir pasišventimo, buvo pasirengęs stoti į kovą už laisvę. Taip jautė ir Emilija Plateraitė. Nepertoliausia nuo Liksnos, bet jau Lietuvoje, mūsų laikų Zarasų apskrityje, Dusetose, gyveno Emilijos pusbrolis, grafas Cezaris Plateris, keleta metų už ją jaunesnis. Cezaris pilnai sutiko su Emilijos planais ir visad su ja broliškai bendradarbiavo. Jie sutarė organizuoti sukilimą Dusetų apylinkėje, ir nuo to laiko Emilija, dažnai važinėdama tarp Liksnos ir Dusetų, pradėjo slaptus karinius pasirengimus. Tuo pat laiku ji išdirbo platų strateginį planą, kuris, jei būtų pasisekęs, būtų buvęs labai naudingas sukilėlių reikalui. Gyvendama Liksnoje, ji gerai pažino netolimos Daugpilio tvirtovės gyvenimą. Daugpilyje tais laikais buvo karo mokykla, kurioje mokėsi nemaža jaunų Lietuvos bajorų. Su tais kariūnais Plateraitė susitarė, kad sukilėliams priartėjus prie Daugpilio, jie iš vidaus pultų rusų įgulą ir atidarytų tvirtovės vartus. Paėmę į savo rankas tvirtovę su ginklų ir amunicijos sandėliais, sukilėliai būtų pasiekę didelio moralinio ir materialinio laimėjimo, o užimta Daugpilio tvirtovė būtų gynusi Vilnių ir visą Lietuvą nuo priešų puolimo iš šiaurės rytų. Tokiu būdu Emilija Plateraitė dirbo dviem frontais, tuo pat laiku organizuodama sukilimą Dusetų apylinkėje ir kariūnų sąmokslą Daugpilio tvirtovėje.

Sukilimai prieš rusus Lietuvoje labiausiai yra pasireiškę etnografiniai lietuviškose buvusios didžiosios kunigaikštijos srityse. Nors Lietuvos valstybinė tradicija buvo tada lygiai stipri ir gudų žemėje, bet sukilimuose aktyviai dalyvaudavo tik vakariniai Gudijos pakraščiai. Ir 1831 m. pirmieji pajudėjo žemaičiai: Telšių paviete Salantų ir Ginteliškės valsčių jaunimas, artėjant rekrūtų ėimui į rusų kariuomenę, griebėsi ginklo, o kovo 25 d. nedidelis būrys, Juliaus Gruževskio iš Kelmės vadovaujamas, užėmė Raseinius ir išvijo rusų įgulą. Raseiniškiams sukilus, juos greit pasekė kitų Lietuvos dalių gyventojai.

Emilija Plateraitė, prieš išeidama į ginkluotą kovą, norėjo susitarti su sukilėlių komitetu Vilniuje, gauti jo pritarimą ir instrukcijas. Čia jos laukė pirmas nepasisekimas. Komitetas mandagiai, bet griežtai atsisakė kalbėtis su ja apie karinius dalykus, nes visiems atrodė neįprasta, kad moterys kištųsi į grynai vyrams priklausančius karinius reikalus. Tad Emilijai Plateraitėi teko dirbti visai savarankiškai. Apsirengusi kariškais rūbais ir apsiginklavusi, išjojo iš Liksnos į Dusetas. Tą dieną ten atvyko iš Vilniaus ir Cezaris Plateris. Sukilimui buvo parinktas sekmadi-

Mūs' lietuvaitės
gražios mergaitės...
Ravi ir sėja ir
siuvinėja...

Nuotr. V. Maco

nis, kai žmonės iš plačios apylinkės buvo susirinkę į bažnyčią. Atrodo, kad į susirinkusią minią Plateraitė pasakė kalbą, kviesdama visus prisidėti prie jos organizuojamo būrio. Ji kreipėsi tiek į bajorus, tiek į valstiečius, todėl tenka manyti, kad kalbėjo lietuviškai.

Pirmadienio rytą Emilijos Plateraitės vadovaujamas būrys, užgrobes apie 30 valdiškų arklių Dangelių pašto stotyje, išžygiavo iš Dusetų Daugpilio link. Būrį sudarė 280 raitų šaulių, apie 60 raitų bajorų ir keli šimtai dalgininkų, t.y. dalgiais apsiginklavusių valstiečių pėstininkų. Pasklidus žinia apie Dusetų sukilimą, rusų vadai pasiuntė iš Utenos pėstininkų kuopą, kad pastotų sukilėliams kelią į Daugpilį. Pirmas mūšis, kuriam Plateraitėi teko pačiai vadovauti, buvo jos būriui sunkus, bet laimingas: po atkaklios kovos, priešas buvo priverstas pasitraukti, ir balandžio 2 d. sukilėliai įžygiavo į Zarasus. Daugpilio įgulos vadas, gavęs žinią apie rusų kuopos pralaimėjimą, išsiuntė jau dvi kuopas prieš Plateraitę. Netoli Zarasų, baland. 4 d. auštant, Emilija Plateraitė su savaisiais nugalėjo antrą prieš ją išsiųstą dalinį ir ėmė žygiuoti Daugpilio link. Čia sukilėlių laimė pasibaigė. Dusetiškių būrys, kad ir laimėjęs du mūšius, turėjo didelius nuostolius užmuštais ir sužeistais, amunicija pasibaigė, dalgiais ginkluoti kaimiečiai, nežiūrint narsumo, negalėjo prilygti įgudusiai kariauti ir drausmingai rusų kariuomenei. Atžygiavę netoli Daugpilio, sukilėliai buvo tvirtovės įgulos visai sumušti. Šamoksle dalyvavę Daugpilio kariūnai buvo vadovybės įtarti, nuginkluoti ir išsiųsti iš tvirtovės kareivių apsaugoje dar prieš Plateraitės būriui atžygiuojant.

Nepasisekus planui paimti Daugpilį, Emilija perdavė Cezariui Plateriui vadovavimą dusetiškių dalinių, o pati, vienos tik Prušinskaitės lydimą, nujojo į Smilgius, kur buvo apsistojęs stiprus panevėžiečių ir ukmergiečių dalinys, grafo Karolio Zaluskio vadovaujamas. Zaluski ir kiti vadai priėmė abi merginas nenoromis, nes buvo įsitikinę, kad karas ne moterų darbas ir kad Emilijos sveikata neišlaikys karo sunkumų — šiuo paskutiniu atžvilgiu jų spėjimas pasirodė teisingas — tačiau Plateraitės perkalbėti nepasisekė ir ji su Prušinskaite pagaliau buvo priimtose į ukmergiečių būrį.

Keletą dienų po Emilijos Plateraitės atvykimo, Zaluskio vadovaujamas dalinys buvo rusų užpultas ir sumuštas ties Pristavenais. Rusams sukilėlius išblaškius, Plateraitė buvo atskirta nuo savo dalinio ir turėjo nemažą vargą, kol jį vėl surado. Po pralaimėto mūšio nieko nebesigirdi apie Prušinskaitę, bet Ukmergėje prie Emilijos Plateraitės prisijungė kita mergaitė, Marija Rašanavičiūtė, kuri nuo tol ją visur lydėjo iki pat Plateraitės mirties. Ukmergėje vėl atsirado patarėjų, norinčių prikalbėti Emiliją mesti ginklus. Pagaliau tos kalbos jai taip įgriso, kad ji, drauge su Rašanavičiūte, pasiryžo atsiskirti nuo ukmergiečių ir įsijungti į Parčevskio vadovaujamą dalinį. Parčevskis planavo pulti Vilnių ir tai gal paveikė Plateraitės pasirinkimą. Jo dalinys buvo priartėjęs prie miesto, bet atmuštas. Nuolatiniai nepasisekimai ir naujos rusų armijos atžygiavimas į Lietuvą numušė sukilėlių ūpą. Kaikurie vadai galvojo paleisti savo dalinius, bet kiti tam sumanymui priešinosi; Plateraitė energingai palaikė pastarųjų nuomonę.

(Pabaiga sekančiame numery)

TAPILĖS RŪPESČIAI

ELENA GIMBUTIENĖ

(Tęsinys iš praeito numerio)

Duonos kepimas

Tetai Tapilei rūpėjo ne vien tie smulkūs kasdieniai darbeliai. Vienas sunkiausių šeimnininkės darbų buvo laikomas duonos kepimas. Reikėdavo apsirūpinti miltais; paprastai pasidarydavo jų atsargą žiemos metu, kas dieną po truputį grūdų sumalant namie girnomis, rečiau, norint turėti geresnių miltų ar pritrūkus jų darbymečio metu, nuveždavo javus į Anykščių malūną. Kepdavo duoną kas antrą savaitę, nebent pasitaikydavo kokia talka ar šiaip daugiau jos išeidavo. Maišydavo duoną pati tetulė: „kitas gali dar raugą pagadinti“. Duonkubilin įpildavo „kvortą“ šilto vandens ir praskiesdavo raugui paliktą ankstyvesnio kepimo teslos gabalėlį ir po to kubilan įversdavo netoli pudo geresnių ruginių miltų, pridėdavo druskos ir saują kmynų. Miltus užplikydavo kibiru verdančio vandens – duona būsianti saldese ir nebetrupėsianti – išplakdavo menture, storai miltais apibarstydavo ir palikdavo rūgti iki kito rytmečio. Duonkubiliui uždengti buvo vartojamos senos drobės skarelės ir virš jų iš šiaudų pinti dangčiai. Kepimo dieną, krosnį užkūrus, buvo pridėdama antra tiek miltų – šį kartą galima buvo pavartoti ir prastesnius, rupiau sumaltus ar pamaišytus su vasarojais; minkyti reikėjo bent dvi valandas: nedaminkytos teslos kepalai būsią suaižėję, atšokusia pluta, ar šiaip nenusidavę. Krosnis duonai kepti iškūrenama karščiau, storomis beržinėmis ar uosinėmis pliauskėmis; žarijos sužeriamos į priekaktį, iššluojami pelenai; ližė, kad tesla prie jos neliptų, išklojama džiovintais kopūstlapiais, ajerais ar klevo lapais; kepalai (bakanai) daromi pailgi, įspaustais šonuose grioveliais; pirmojo kepalio viršuje padaromas kryžiaus ženklas; kiti šiaip pagražinami; dėl kepalų sunkumo – 25 iki 30 svarų – šauti krosnin pašaukiamas vyriškis. Pečių ir duonos teslą reikia būtinai peržegnoti, kad raganos kepalų nepagadintų. Kepama nuo 2 iki 4 valandų, pagal kepalų didumą ir krosnies karštumą. Švenčių ar talkos proga teta Tapilė iškepėdavo ragaišio, o kunigėliui atsilankius, tai ir baltutėlio, pirktnių miltų, pyrago.

Žlugto skalbimas

Didžioji žlugtis (baltinių skalbimas), keturis - penkis kartus per vasarą, apversdavo kojomis augštyn nusistovėjusią tetulės dienotvarkę. Sulaukusios pastovios giedros, moteriškos iš visų pašalių surinkdavo nešvarius baltinius, pakeisdavo lovose šiaudus, dargi šarmu išplikydavo lovų plyšius, „kad blusos ir visoks brudas neįsiveistų“. Išvakarėse reikėjo prisikaisti vandens ir užplikyti pelenų šarmo. Baltiniai buvo merkiama geldose ir puskubiliuose (ušetkuose), atskirai pagal baltumą. Kitą dieną reikėjo atitinkamai ir išvirinti. Trečią dieną pasikinkiusios arklį ir visai dienai apsirūpinusios maistu, abi mergos vežė žlugtą prie Šventosios velėti. Įsibridusios vandenin

ir pasidėjusios velėjamą maršką ant suoloelio (zoslaniuko), skalbėjos plakė ją kultuve, paskalaudamos ir vėl plakė, kol išplakdavo visą nešvarumą. Padžiaudavo ant paupio karklų ar patiesdavo ant pievos. Žlugtą velėti susitardavo kelių kiemų moterys, tai prie upės būdavo juoko, klegesio ir dainų! Tetulė gi viena likusi namie, gaudavo pati kiaulėms jovalą sutaisyti, ir kiaules papenėti, ir karves pamilžti.

Išplautus baltinius reikėjo dar išstampyti, dailiai sudėti, iškočioti, kas reikia sulopyti, suadyti, į vietas išnešioti. Lygindavo (prosydavo) angliniu lygintuvu tik galvos skareles, mergų bliūzeles ir kunigėlio baltinius; priedo dar belyginant galvą nugaruodavo.

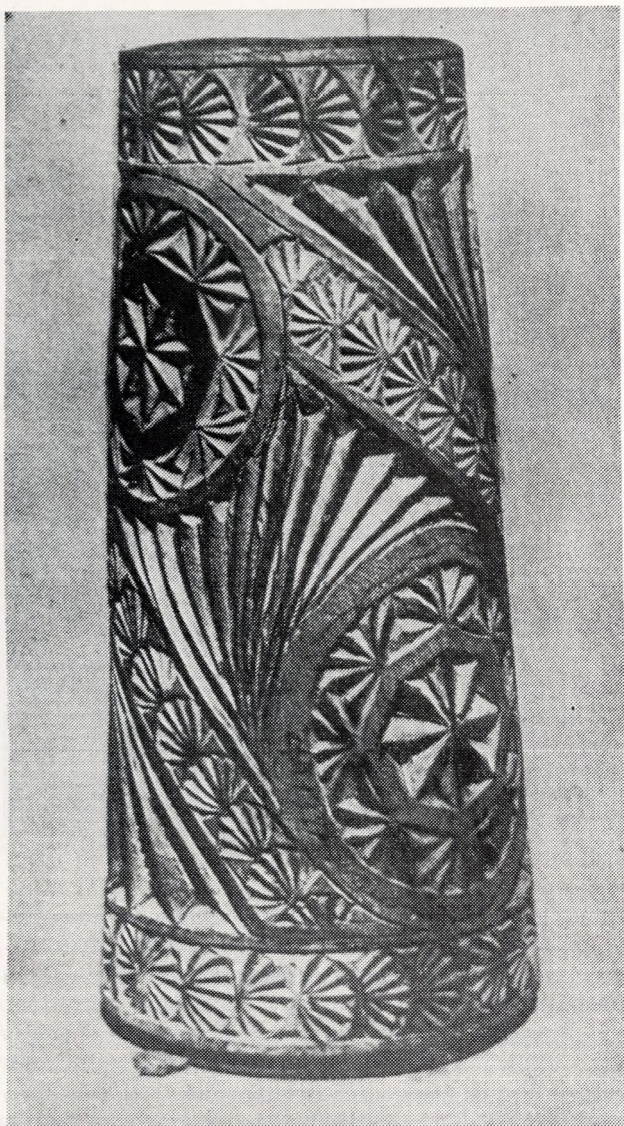
Teta Tapilė važiuoja į turgų

Trečiadieniais, tiek žiemą, tiek vasarą, pusryčius palikdama Onos globai, teta Tapilė išsirengdavo į Anykščius, turgun. Pasikinkydavo sartą kumelaitę, vežimukan prisikraudavo savaitės bėgyje pagaminto sviesto, keletą sūrių, kašelę kiaušinių, kokią antytę ar dėti nustojusią vištytę, rudeniop šiurmetinių gaidukų, slyvų, ankstyvųjų obuolių; žiemą būdavo džiovintų grybų ir vaisių, medaus, galas drobės ar atliekamų rankšluosčių. Peržegnojusi namus ir kumelaitę, murmedama rožančių, leisdavosi pamažu pakalnen, pervažiuodavo Šventosios tiltą ir atsidurdavo turgaus aikštėje.

Prigužėdavo čia žmonių nuo Liudiškių, nuo Šlavėnų, Androniškių, net nuo Kurklių ir Kavarsko. Viename turgaus gale, arčiau bažnyčios, susispiesdavo vyrai su grūdais, medžio padariniais, gyvuliais; kitoje pusėje buvo bobų turgus – moterėlės, važiuotos ir pėsčios, pardavinėjo savo prekes; per vidurį stovėjo vežimai su moliniais puodais, bliūdais, uzbonais, vaikų švilpukais. Išpardavus, ką turėjo, tetulė apeidavo kitų vežimus, pasiteiraudavo naujienų, pašnekindavo pažįstamus, apsirūpindavo puodynėmis, bliūdukais, nusipirkdavo kokią rėtį miltams sijoti, ries-

MEDINĖ DĖŽUTĖ, dailiai išdrožinėta, įvairiems smulkiems daikteliams susidėti.

MAKŠTIS PUSTYKLEI — medinė, dailiai išdrožinėta.

tainių (barankų) šeimynai lauktuvių; dar užeidavo pas žydą Zalmoną (tuomet dar nebuvo lietuvių kooperatyvo), kur gaudavo druskos, cukraus — tik kunigėliui ir garbingiems svečiams prie arbatos, — silkių, garsvyčių, vinių, uknolių, bei pasagų arkliams kaustyti, muilo akmenėlio muilui virti, lazurkos skarelėms; išsirinkdavo dar kokią skarelę ar kartūno mergų bliuzelėms. Dar reikėjo užėti pas vaistininką Hopeną (A. Žukausko vaistinės dar tuomet nebuvo), anodijos, štinkspirito, krišpolo gyvulių žaizdoms gydyti, salietros mėsos sūdymui, ar kokių daktaro Kazimiero prirašytų vaistų nusipirkti; bet tie būdavo brangūs ir tetulė daugiau pasitikėjo savo rinktomis vaistažolėmis. Didesnius dalykus — javus, linų sėmenis, veršiukus, atliekamas telyčias, nupenėtą jautį, o taipogi nukirptas arklių uodegas, šerius, mėsai papjautų gyvulių odas supirkdavo iš namų miestelio kupčiai, žydėliai. Kad ir laikas nuo laiko sušeldavo atostogų parvykę seserėnai — gi vienas kunigas, kitas daktaras, trečias inžinierius, — visi į mokslus išleisti Tapilės brolio kunigo Meškausko, — reikėjo nemažai pinigų šeimynos algoms, mokesčiams, stogų taisymui... Gyvenamos trobos stogas (inžinieriaus

išmislas!) aliejiniaais dažais žaliai nudažytas vis reikalavo pataisymo — prarūdydavo. O dar poniškame kunigėlių priestate atsirado grindyse naminis grybas — reikėjo samdyti meisterį, plėšti lentas ir dargi apatinį sienų vainiką vietomis pakeisti naujais sienojais: Dieve apsaugok, kiek išlaidų!

Pavasario belaukiant

Pavasarėjant vis dažniau atsirasdavo tvartuose prieauglio — ėriukai, tai veršiukas, tai kumeliukas. Tetulė kiekvieną meiliai apžiūrėdavo, parūkydavo per Žolinę pašventintomis žolelėmis ir peržegnodavo. — Taip reikia, kad geriau augtų.

Per šventą Kazimierą (kovo 4-tą) atskrenda vieversėlis ir išvaro ūkininką artų; šv. Juozapas (kovo 19-tą senu stiliumi — palyginus su dabartiniu kalendoriumi dvi savaites vėliau) kiekles ir pempes atkviečia. Kovo 25 d. — šv. Marijos apreiškimo šventė — dažnai pasirodydavo gandrai — tai ženklas, kad pavasaris jau visai nugalėjo žiemą, o samdiniams džiaugsmas — pradeda duoti pusdienius. Čia pat ir Velykos: joms ruošiamasi nuo pat užgavėnių. Reikia gi turėti suželdintų žilvyčio šakelių su kačiukais verboms ir kiaušinių krepšį. Reikia skubėti su audimu, reikia po žiemos apsišvarinti aplink namus, pirmas pavasario žlugtas atlikti, pradėti perinti vištas, antis, daržovių sėklojus pasodinti, ankstyvos rasodos rasodnike pasisėti.

Velykų šventės ir jų papročiai

Verbų sekmadienį virdavo ir visaip margindavo kiaušinius; einant bažnyčion nešdavosi verbas — kadugių puokšteles, papuoštas žilvyčio suželdintomis šakelėmis, skaisčiai dažytais žasų plunksnomis. Bažnyčioje pašventintas verbas užkišdavo palubėje — jos saugodavo nuo gaisro bei perkūno. Didžiąją savaitę reikia velykinę išpažintį atlikti, duonkepe krosnį išbaltinti, naujus šiaudelių sietykus pakabinti. Did. penktadienį vyrai raiti joja bažnyčion šventos ugnelės ir vandens pargabenti. Did. šeštadienį vėžami bažnyčion pašventinti svarbesni valgiai; kiaušiniai turi būti nudažyti — tais Velykų rytą grįžus iš Prisikėlimo visa šeimyna dalinasi, giedodama Aleluja. Didįjį šeštadienį grįčią puošdavo bruknių lapais, driekanomis, o ant stalo statė rėžiukų bokstelių — dugnu viršum apverstą, pakulomis su moliu apdengtą puodą, tankiai, tankiai rėžiukais apsėtą; tai avinėliui ganykla. Per Atvelykį parskrisdavo gegutė, tai, anot tetulės, reikėdavo dabotis, kad neužkluptų tave ant tuščios — be pinigėlio kišeniuje.

Sventas Jurgis — ūkininkų ir jų arklių globėjas

Tą dieną negalima nieko dirbti su arkliais — reikia juos ypatingai prižiūrėti, išmaudyti, išsukuoti, gausiai avizomis pašerti: tuomet jie tau visus metus ištikimai tarnaus. Tą dieną parskrendanti kregždutė — galima bandą ginti. Kiekvieną gyvulėlį reikėjo šventintomis žolelėmis aprūkyti, peržegnoti, kad sveiki būtų. Per šv. Jurgį tetulė stengdavosi nors dalį daržo apsėti, rūtas ir gėles pasodinti.

Sekminės — didelė bažnytinė ir kartu piemenų šventė

Kas nesuspėdavo atlikti velykinės, eidavo prieš

Sekminės; šeiminkės švarindavosi aplink namus, baigdavo, ko nesusėdavo atlikti prieš Velykas. Namų durys buvo puošiamos žaliais berželiais ir viena šakelė užkišama palubėje, kad šv. Dvasia turėtų kur nutūpti. Piemenys parginę bandą apypiete, daugiau tą dieną nebegindavo. Jei karvės būdavo papuoštos vainikais — gaudavo daugiau kiaušinių bei sūrių; vakare, susidėję su kaimynų piemenimis eidavo pamiškėn keptis pautienės, puotaudavo. Visai šeimynai turėjo užtekti virtinių, varške įdarytų ir gero sūrio. Sekminių vakarą visi Vėjelieškių gospadoriai (ūkininkai) bendrai eidavo rugelių lankyti, šventintu vandeniu šlakstydavo laukus, kad javai brandžiai augtų, kad šienelis gerai džiuotų ir tvenkinio vandeni, kad niekas tą vasarą besimaudydamas nepaskęstų. Po Sekminių teta Tapilė leisdavo saviškiams maudytis Šventojoje, nes pašventinus vandenį niekas piktai negalėjo besimaudant pristoti, o upių ar ežerų vandenyse būta nelabųjų.

Gegužės mėnesį altorėlį tetulė įrengdavo senojoje klėtyje — čia po darbų susirinkdavo kaimynai ir giedodavo Dievo Motinai litaniją. Birželio mėnesį — per Kryžiaus dienas — eidavo melstis prie pakelės kryžiaus, kas dieną užkabinant vieną lauko gėlių vainikėlį.

Prieš Jonines tetulė skubėdavo prisirinkti kmylių bei vaistažolių, nes Joninių naktį laukais laktančios raganos viską gadinančios. Kad apsaugojus gyvulius nuo raganų apkerėjimų, prie tvartų durų teta užkišdavo šermukšnių šakų ir neleisdavo ginti bandos, kol rasa nukrisdavo.

Per šventą Oną Anykščiuose būdavo dideli atleidai; suvažiuodavo žmonės iš visų kaimyninių parapijų; visokie būdelninkai jau prieš dvi dienas įsirengdavo savo kromelius su baronkomis, ypatingai išgražintais medauninkais, dėšomis, kopūstais, giro-

mis... Arčiau bažnyčios išsirikiuodavo škaplierninkai su maldaknygėmis, kalendoriais, šventųjų paveikslais. Šalia jų gaudavai galanterijos dalykų, skarelų, batų, karolių... Arčiau turgaus būtinai rastum vežimą su moliniais puodais ir švilpukais, vaizduojančiais šv. Jurgį — raitelį ar visokius gyvulėlius. Namie suvažiuodavo giminės.

Žolinė — Mergelės Marijos dangun ėmimo šventė yra kartu ir derliaus šventė. Tą dieną eidamos bažnyčion moterys nešdavosi puokštes, sudarytas iš kiekvieno lauko derliaus pavyzdžio, iš visokių gydomų žolelių. Pašventintos žolės būdavo užkišamos už šventųjų paveikslų ar kur palubėje; jos turi daugiau gydomos galios, saugo namus nuo visokių nelaimių; per šv. Jurgį, išgenant bandą, reikėdavo jomis aprūkyti kiekvieną gyvulėlį, kad karvės daugiau pieno duotų, kad avelės vestų po tris ėriukus.

Visų Šventųjų diena ir Vėlinės buvo švenčiamos išvien ir skiriamos mirusiųjų atminimui. Važiuodama bažnyčion teta Tapilė vėžėsi visokio maisto elgetoms ir dalindavo jį prisakydama katras elgeta už kieno sielą turėdavo melstis. Kapus lankydavo tuoj po Mišių, bet kad puoštų juos tą dieną ar žvakutes degintų, neprisimenu. Sutemus Visų Šventųjų dieną teta vengdavo važinėti ar vaikščioti bet kuriuo keliu net takeliu — girdi, dūšėlės einančios lankyti savo prieš mirtį gyventų vietelių, susirenkančios į bažnyčias, koplytėles, kur mirusio vietinio kunigo vėlė laikanti joms pamaldas; gyviesiems nėra ko tarp mirusiųjų maišytis. Po vakarienės reikia vėlės ant stalo palikti jų, esant dar gyviems pamėgto valgio, o po stalu numesti gniūžtę šiaudų, kad turėtų kur miegoti. Taip pat dūšėlės, esą, prisiglausdavo pirtyse ir jaujose, todėl per tas dienas negalima buvo jų netik kurenti, bet išviso ten eiti.

(Pabaiga sekančiame numeryje)

LAISVĖS KARALIŪNAS

STASYS PILKA

* Autorius už savo pasaką jaunimui 1957 m. yra laimėjęs KLB Kultūros Fondo literatūrinę premiją \$100 sumos. Viena iš jo apysakų čia yra ir spausdinama. Šiuo metu autorius gyvena Australijoje Camberros mieste. R e d .

Gyveno kadaise karalius didžiai turtingas ir dar daugiau galingas. Jo žemių plotai buvo tokie dideli, kad greitakojė stirna per dieną jų neapibėgtų, o karaliaus rūmai buvo tokie gražūs, kad žemėje vargu, ką gražesnio bebūtum radęs.

Karalius laikė daugybę tarnų, išminčių ir juokdarių, o jo kariuomenė buvo didelė, narsi ir galinga.

Žiaurus ir gobšus buvo garsusis valdovas. Dažnai siųsdavo didelius vyrų pulkus į svetimus kraštus naujų žemių pagrobti, turto priplėšti ir belaisvių pargabenti.

Kartą saulėtą popietę, sutrimitavo ties pilies vartais narsiosios kariuomenės pasiuntiniai. Jie pranešė karaliui, kad jo pulkai grįžta iš žygio su

daugybe belaisvių ir turtų gausybe. Karalius su karaliene ir visais savo palydovais išėjo į vartų kuorą pasitikti grįžtančiųjų. Nuo kuoro jau matėsi toli besivingiuojančiame, lyg žaltys, kelyje didžiuliai dulkių debesys ir saulės spinduliuose blizgėjo raitelių šalmai, skydai ir dar neseniai krauju plauti ginklai.

Pasigirdo būgnų dundesys, skardūs trimių ir ragų garsai ir iš dulkių išnirė kariuomenės vadas. Jį sekė narsieji karžygiai ant puikių žirgų; jų ginklai ir šarvai žvangėjo, susiliedami su trimių garsais. Paskum jų dardėjo sunkiai prikrauti gėrybių vežimai. Brangūs žvėrių kailiai, statinės vyno, džiovintos mėsos luitai ir kitokio brangaus turto. O galiausiai slinko belaisvių voros. Nelaimingų bėdžių drabužiai buvo nuplyšę, basos kojos suskilę, o veidai suaižyti nuovargio ir kančios. Slinko eilės pražilusių senelių, jaunų petingų vyrų, nusiminusių moterų, begalės pa-

Dail. K. Varnelis. Žemaičių Kalvarijos Marijos paveikslas N. Pr. seserų vienuolyno Putname koplyčios lango vitraže.

auglių ir mažų vaikų. Abipus belaisvių voros jo sargybiniai. Jų rankose švytravo ilgi rimbai, nuolat čaizą nelaimingųjų pečius, šonus.

Moterų būrio viduryje ėjo jauna, galvą iškėlus mergaitė. Jos rūbai, kaip ir visų, buvo apdriskę ir dulkėti. Ji buvo taip pat basa, o iš suskilusių kojų sunkėsi kraujas. Karaliūnas pamatęs ją sudrebėjo, ir jo žvilgsnis nebegalėjo nuo jos atsiplėšti. Tokio žemiško grožio jis dar niekad nebuvo matęs. Mergaitės išvaizda rodė ją nepaprastą esant. Dangaus mėlynės akys buvo

liūdnos, o veidai švietė pieno ir kraujo skaistumu. Ilgos auksu žvilgančios kasos, driekėsi ant jos apvalių pečių. Ji buvo pasakiškai graži.

Sugrįžo karaliūnas liūdnas ir susimastęs į pilį. Karalius tuoj pastebėjo blogą savijautą karaliūno. Klausinėjo, kaip įmanydamas, kas jį nutiko, bet karaliūnas tylėjo. Sukviesti visos pilies gydytojai negalėjo suprasti, kas atsitiko karaliūnui. Sujudo visa pilis. Karalius labai mylėjo savo vienturtį sūnų. O dar labiau jį mylėjo visas dvaras. Karaliūnas buvo visuomet linksmas, visuomet visiems malonus, gi kariniuose žaidimuose buvo drąsiausias ir mikliausias vyras; pilies merginos rausdavo iš laimės, jei jis į kurią nors pažvelgdavo. Gražus, kaip jaunas ažuolas buvo karaliūnas. Augštas, stuomens kaip iš vario nu-lieto.

Juokdariai plėšėsi ištisas dienas bejuokindami karaliūną, bet jų pastangos ėjo veltui. Gydytojai ir išminčiai per dienų dienas susirinkę try-nė smilkinius, o karalius iš susirūpinimo ro-vė sau nuo galvos žilus plaukus.

Kartą saulei leidžiantis karaliūnas, bevaikš-čiodamas sodo takais, išvydo ją su kitomis be-laisvėmis bedirbančią. Ji tempė didžiulius van-dens ąsočius ir laistė gėles. Jos eiseną rodė ją be-galo nuvargusią, bet ji išdidžiai pakėlus galvą kantriai kentė sunkų darbą ir prižiūrėtojų šauks-mus bei rimbų smūgius. Karaliūnas pasislėpė rožių krūmuose ir, neatitraukdamas akių sekė ją. Neužilgo darbas buvo baigtas ir belaisvės vie-na po kitos slinko į savo guolius. Ji, kiek atsili-kusi nuo kitų, sekė paskum. Karaliūnas nė pats nepajuto, kaip iššokęs iš rožių krūmo, užstojo jai kelią. Mergaitė kiek nusigandusi, bet dar la-biau nustebusi, įbedė į puikios išvaizdos ir tur-tingai apsirengusį jaunuolį akis. Jų žvilgsniai susitiko. Nežinia, kiek jie, lyg stabo ištikti, sto-vėjo vienas prieš kitą, kol pagaliau mergaitė sudrumstė vakaro tylą tardama:

— Praleisk mane... — Jos balsas skambėjo drąsiai ir tarytum sidabrinis varpelis.

— Pasakyk kas esi? Iš kur? Ir kaip čia, kartu su belaisviais, patekai? — klausinėjo ją kara-liūnas.

Mergaitė, pajutusi, kad jaunuolis neturėda-mas piktos valios, tik iš užuojautos ją domisi ir klausinėja, atvėrė jam savo skaudžią istoriją. Riedant ašaroms per skaisčius veidus, pasakojo karaliūnui, kaip ji buvo laiminga savo tėvo pi-lyje, kaip žiauriai užpuolė jų šalį šio karaliaus kareiviai, kaip žuvo jos mylimi tėvai, kaip norė-jo ji pati susideginti ant laužo, bet nespėjo, nes pilin įsiveržė kareiviai pagrobė ją ir atvarė čia į belaisvę. Plyšo karaliūnui iš skausmo širdis, klausant tokių dalykų.

Jau buvo vėlyva naktis, kada karaliūnas grį-žo į savo rūmus. Nieko neatsakė jis klausiamas, iš kur taip vėlai grįžtas, nieko nevalgė, krito ne-nusirengęs į lovą ir iki rytmečio aušros neuž-

merkė akių. Vaikščiojo ir toliau karaliūnas nuliūdęs ir nekalbus, tik vakarui atėjus sujusdavo, apsirėngdavo geriausiais rūbais, prisisėgdavo gražiausią kardą ir, uždraudęs bent kam jį lydėti, dingdavo milžiniško sodo tankynėse. Taip slinko savaitės ir mėnesiai. Apsiprato visi matyti liūdną karaliūną ir nustojo spėlioje, kas jį būtų nutikę, tik tėvas, senasis karalius, nenurimo. Jis įsakė sekti sūnaus kiekvieną žingsnį. Nors ir gudriai karaliūnas mėtė pėdas, panaudodamas visą savo karinių žaidimų patyrimą, nors ir nukreipdavo sėklius į kitą pusę, bet vieną naktį sekliai susekė jį susitinkant su belaisve, atvartyta iš tolimos priešų pilies.

Kaip ir kiekvieną naktį, jau buvo gerokai po vidunakčio, kada karaliūnas, numetęs savo brangiuosius apdarus, gulė trumpam poilsiui. Neramūs sapnai jį kankino tą naktį. Blaškėsi, lyg karštligės kankinamas, kol pagaliau jo mylimas tarnas, viską slapčiom sekęs ir viską žinojęs, pažadino jį sakydamas:

— Karaliūne, kelkis ir gelbėk savo mylimą. Sekliai išdavė ir pranešė karaliui. Valdovas didžiai užsirūstino ir liepė tavo mylimąją šiandien vos tik aušrai sušvitus pakarti.

Šoko karaliūnas iš lovos, išbalęs ir drebėdamas pykčiu. Greit rengėsi šarvais, o tarnui liepė balnoti du žirgus. Tylutėliai apleidęs rūmus, tarno lydimas, dingo besibaigiančios nakties sutemose.

Kartuvės buvo atokiai nuo pilies ant kito augšto kalnelio. Žmonės vengė vakare eiti pro šalį kartuvių kalno. Daug nelaimingųjų ten baigė savo dienas. Daug jaunų bernelių, žilagalvių senių ir moterų, kurie tik pasipriešindavo karaliaus valiai.

Karaliūnas, lyg audra išskridęs pro pilies vartus, kuriuos vos spėjo sargybiniai atidaryti, pasuko kartuvių link. Jis skriejo per krūmus, per išvirtusius šimtamečius ąžuolus. Su kiekvienu žirgo šuoliu švito diena. Dar liko jam gerokos varsnos, kai išgirdo klaikų būgnų bildesį. Gerai žinojo karaliūnas, ką reiškia tie garsai. Iki kraujo išspaudė arkliui į šonus pentinus, o tasai šoko lyg strėlė — augštin į kalną. Krauju pasruvo jaunuolio širdis, išvydus baisųjį vaizdą. Jo pamilta belaisvė stovėjo ant paruošto vežimo, nuleidusi akis į žemę. Jos lūpos kažką šnabždėjo, rankos buvo sudėtos maldai, o auksinėse padrikose kasų garbanose žaidė vėjas. Ant baltutėlio dailiai išlenkto kaklo, kur prieš valandėlę karojo gintaro šniūrelis, buvo užnerta virvinė kilpa. Pats karalius sėdėjo ant žirgo ir laikė iškėlęs savo iškilmių lazda, kuria, mostelėjus, turėjo nudardėti iš po mergaitės kojų vežimas.

Lyg iš žemės išdygęs, karaliūnas kardo švystelėjimu nukirto virvę per plauką nuo mergaitės galvos. Visi budeliai, sargybiniai ir pats karalius sužiūro, nesuprasdami kas nutiko. Karaliūnas atsigręžęs prieš valdovą įbedė į jį savo aštrų

Dail. K. Varnelis

Aušros Vartų Marija

N. Pr. seserų vienuolyno Putname koplyčios lango vitraže.

žvilgsnį ir pro dantis prašvokštė:

— Žmogžudy!

— Suimkit jį — suriko karalius, pajuodęs iš pykčio, kad jo mylimas sūnus pakilo prieš jo valią.

Karaliūnas pasiruošė gintis, bet nustebo pamatęs, kad visi sargybiniai ir budeliai stovėjo įbedę akis žemėn, nesijudindami iš vietos.

Lyg plėšriausias žvėris apsiputojęs, ištraukė karalius kardą ir paspaudė žirgą link savo sūnaus. Visi nustebę sužiūro. Karaliūnas dar nespėjo susivokti, kaip staiga prišokęs mylimas tarnas smogė jietimi karaliui į krūtinę. Antrą

kart karalius nebepajėgė pakelti kardo. Jis pasviro ir sukniubo žemėn.

Nors visa pilis buvo pasipuošus gedulo rūbu, nors buvo giedamos raudos ir karalius laidojamas su visomis karališkomis iškilmėmis, tačiau pilyje nebuvo nusiminusio žmogaus. Didžiuliai būriai apdovanotų belaisvių traukė pro pilies vartus savo brangių tėviškių link ir šaukė:

— Tegyvuoja jaunas karalius! Tegyvuoja laisvė! — Daug belaisvių prašėsi priimami jaunąjo karaliaus tarnybon, o visa karalija siuntė naujajam karaliui dovanas.

Nuo karaliūno veido dar ilgai nenuslinko ūkanotas šešėlis, nes jis juto kartelį, pakėlęs

prieš tėvą ranką ir tuo jį pražudęs. Bet jis vėl nurimo, kai išminčių vyriausias jam pasakė:

— Dievai nelaimina to žmogaus kelią, kuris žudo žmogų ir brangiausią Dievų dovaną — laisvę. Kas žudo laisvę, tas visada žūna nuo tų, kurie tą laisvę myli. Dievai šimteriopai laimina ir tą kardą, kuris laisvės kovai yra net sūnaus prieš tėvą pakeliamas.

Nurimo karaliūnas, o visa karalija ir dvaras kėlė didžiulę vestuvinę puotą. Plačiais laukais ir per dunksnčias girias sklido džiaugsmo šauksmas:

— Tegyvuoja jaunieji valdovai! Tegyvuoja laisvė!

KŪDIKIO MAITINIMAS

V. ANYSIENĖ

Taisyklingas kūdikio maitinimas yra svarbiausias dalykas kūdikio sveikatą išlaikyti.

Naujagimiams labiausiai tinka motinos pienas. Jis turi savyje visus elementus, reikalingus naujagimiui: tinkamą temperatūrą, šviežumą, jis yra be jokių bacilų. Motinos pienas turi daugiau geležies ir yra lengviau virškinamas, nei karvės pienas. Todėl kiekvienai motinai reikia tai žinoti ir tik dėl svarbių priežasčių atsisakyti nuo kūdikio maitinimo.

Paprastai jau po 8-12 valandų po gimimo motina pirmą kartą duoda pieną iš krūties.

Colostrum. Pirmas 3-4 dienas po gimdymo motinos pienas yra labai skystas ir geltonos spalvos. Jis yra medicinoje vadinamas colostrum ir yra tinkamas naujagimio maitinimui.

Kūdikis pirmomis dienomis po gimimo šiek tiek nustoja svorio, kas neturi bauginti jaunos motinos. Po kurio laiko kūdikis svoriu pradeda augti.

Maitinimo laikas. Naujagimį reikia maitinti kiekvieną dieną tuo pačiu laiku ir stebėti, kaip greit jis išalksta.

Normaliai skilvis tuštėja savaime per 3 valandas ir kūdikis maždaug kas 4 val. išalksta. Esti kūdikių, kurie reikalauja dažnesnio maitinimo (kas 3 valandas) ypač, jei jie yra anksčiau gimę, ar yra labai maži, sverią mažiau 6 anglškų svarų. Tokiems kūdikiams reikia pritaikinti 3-jų valandų maitinimo laiką.

Bet apamai normaliam vaikui yra taikomas 4 valandų maitinimo tarpas. Maitinimo laikas atrodytų taip: 6 val. ryto, 10 val., 2 val., 6 val. po pietų ir 10 val. vakare. Naktį vaikui reikia duoti ramybę ir pripratinti jį miegoti. Tuomet ir skilvis turi laiko pervirškinti visą maistą. Tuo atveju, jei kūdikis silpnėsnis ir naktimis rėkia, galima jam kokią laiką papildomai maistą duoti dar 2 val. nakties.

Vanduo: Kūdikiui yra duodamas atvirinttas, šiltas vanduo tuojau po gimimo.

Pirmas dienas, kai vaikas gauna iš motinos krūties colostrum, jam papildomai duodamas vanduo tuojau po maitinimo ar tarpe dviejų maitinimų. Vėliau, kai kūdikis maitinamas normaliai, jis gali gauti vandens tarpe savo maitinimo valandų, kiek jis nori.

At rūgos. Kūdikiui valgant ar verkiant, jis ryja į skilvį orą, todėl maitinant ar baigiant jį maitinti reikia lengvai pamušti į nugarą tarp pečių. Patariama pakelti kūdikį prie savo pečių ir lengvai pamušti nugarėlę, kol jis atsirugs ir prarytas oras išeis. Tai reikia daryti 5 minutėms po maitinimo praėjus ir tuo atveju jei kūdikis būtų ir užmigęs. Kartais kūdikis truputį išvemias maisto. Tai yra visai normalu ir nėra pagrindo dėl to nerimauti.

Atpratimas. Baigiant vaikui keturių mėnesius, galima pradėti jį atpratinti nuo krūties, pradedant duoti kitą maistą.

Iš pradžių vietoje vienos krūties maitinimo, duodamas jam papildomas maistas. Vėliau nutraukiama abiejų krūčių maitinimas.

Kūdikį atpratinti nuo krūties maitinimo reikia daryti palaipsniui, maždaug 9 mėn. tarpe.

Pieno kiekis. Normalus vaikas reikalauja nuo 2½-3 uncijų pieno kas dieną kiekvienam svarui savo svorio. Vadinas, jei jis sveria 8 svarus, tai reikia (3x8) — 24 uncijų. Norint patikrinti, ar kūdikis pakankamai gauna pieno, reikia jį pasverti prieš pradedant maitinti ir tuojau pabaigus su tais pačiais vystyklais, net jei jis per tą laiką vystyklius sušlapintų. Svorio skirtumas parodys, kiek pieno kūdikis gavo iš motinos krūties. Tuo būdu motina gali lengvai patikrinti, ar ji pakankamai duoda pieno savo vaikui.

Maitinimas iš butelio. Jei kūdikis

Tūkstančiai žiedų
pražydo... —
Pavasaris...

Nuotr. V. Maco

yra maitinamas karvės pienu, reikia ypatingai atkreipti dėmesį, kad pienas būtų pasterizuotas. Fienas turi būti šviežias ir laikomas šaldytuve.

Karvės pienas yra ypatingai sunkiai virškinamas kūdikio skilvio per pirmus 4 mėnesius, nes karvės pienas turi kazeino, kuris skilvyje susitraukia stambiais gabalais.

Tris minutes virintas pienas yra lengvesnis virškinimui, nes jis, susitraukdamas skilvyje, formuoja mažesnius gabalus.

Karvės pieną prilyginti motinos pienui reikia jį sumaišyti su cukrum, vandeniu ir atvirinti. Vanduo mažina kazeino kiekį karvės piene; cukrus pridedamas ne pasaldinti pieną, bet pri-

lyginti jo kokybę motinos pienui, kuris turi daugiau cukraus, nei karvės pienas. Cukrus yra reikalingas maistui. Galima tam vartoti sirupą, maltozę ar dextriną.

Pieno miltelius arba evaporuotą pieną, kurį galima lengvai gauti rinkoje, galima naudoti be pavojaus kūdikio sveikatai tuo atveju, jei negalima gauti pasterizuoto pieno. Vartojant sausą pieną, jį reikia atitinkamai praskiesti vandeniu.

Pieno mišinys. Atskirais atvejais gydytojas nustato kiekį pieno mišinio (mixtūros). Anglai jį vadina "formula".

Pienas. Nuo antros iki septintos dienos po kūdikio gimimo reikia imti 1-1½ uncijos pie-

Tau Broliuk, Sesute

Eilėraštis atsiųstas iš Lietuvos
vienam savo vaikystės draugui
vestuvių proga. Red.

*Tu toli, bet, rodos, kad grįžti iš pievų
Vakare su bičių nameliu
Ir abu su smilga čiulpiame pritūpę
Saldų, saldų medų iš mažų korių...
Menas šiandien dienos, menasi vaikystė,
Kai žiogais, varlytėm gąsdinai mane,
Rausvėn kai įbridę dairėmės, jieškojom
Vėgėlės ar vėžio snaudžiančio urve.
Jau takai užžėlė, pėdų nebeliko,
Mes abu užaugom, išskleidėm sparnus.
Šiandien Tu laimingas, tvirtas, pasiryžęs,
Šiandien Jūsų meilė laimina dangus.
Daug norėtusi tad Jums linkėti,
Daug jausmų išlieti iš širdies,
Kad keliai ir dienos būt saulėtos
Be šešėlių, vingių ir nakties!
Šiandien negaliu aš nedainuoti,
Tiek jausmų kai telkiasi širdy,
Noris vėju skristi, kregždute plasnėti
Nešti meilę sesės Baltijos krantų.
Jus abu išugdė mūsų žemė,
Likit kraujas jos ir jos ugnis,
Lai darnus, šviesus išlieka,
Jūs bendros pastogės židiny!*

Kaunas, 1959. 11. 28.

no kiekvienam svarui kūdikio svorio. Nuo antros iki ketvirtos savaitės reikia imti 1½ ar daugiau uncijos pieno kiekvienam svarui kūdikio svorio.

Nuo antro iki aštunto mėn. reikia imti mažiausia 1½- 2½ uncijas pieno kiekvienam svarui kūdikio svorio.

Vanduo. Vandens kiekis yra skaičiuojamas atimant pieno kiekį nuo bendro mišinio (mixture) kiekio.

Cukrus. Normaliai kūdikiui iki 5 mėn. reikia duoti 1/10 uncijos cukraus mišiniui (mixture) skaitant kiekvienam svarui kūdikio svorio (šeši arbatiniai šaukšteliai cukraus arba sirupo yra lygūs 1 uncijai). Kai kūdikis yra 5 mėn., į mišinį dedama cukraus 1/15 uncijos kiekvienam svarui jo svorio.

Švara. Verdant kūdikiui maistą labai svarbu yra išlaikyti didelę švarą. Reikia labai rūpestingai plauti indus, butelius, kamščius ir čiulputkus. Indus ir butelius reikia virinti atskirame dideliame puode ar dubenyje maždaug 10 minučių, kad jie būtų sterilizuoti.

Papildomas maistas. Kūdikio sveikatai vien pieno nepakanka. Reikalingas dar papildomas maistas, nes augimui ir kūno vystymuisi reikalingi vitaminai, proteinas ir kiti elementai, kurių piene trūksta.

Apelsinų sunka. Jau nuo 3-čios savaitės patartina yra duoti apelsinų sunką, turinčią savyje vitaminą C.

Iki 4-rių savaičių pakanka duoti vieną arbatinį šaukštelį dienai. Po mėnesio galima kiekvieną savaitę pridėti po šaukštelį. Trijų mėnesių kūdikis turėtų gauti 2 uncijas, tai yra ¼ puoduko apelsinų sunkos dienai. Iki metų galo jis jau gauna ½ puoduko kiekvieną dieną. Ši sunka turi būti šviežių apelsinų. Jei sunku gauti saldžių apelsinų, galima truputį pridėti cukraus pasaldinti. Kartais vaikas neima apelsinų sunkos, tai ją galima pakeisti pomidorų sunka (gerai perkošti, kad sunkoje nepalikėtų sėklų). Šios rūšies sunka duoda kūdikiui vitaminą C, ypač reikalingą augimui.

Žuvies taukai. Gydytojas prirašo jau nuo pirmų kūdikio savaičių žuvies taukus (Cod Liver Oil). Žuvies taukai yra ypatingai turtingi vitaminais A ir D, ir pastarasis yra svarbus kaulų augimui ir sustiprinimui. Žuvies taukų veikimas yra lygus saulės spindulių veikimui vaiko kūne, todėl jis vadinamas "saulė buteliukyje." Dažnai motinos vasarą, kuomet vaikas gauna tikrą saulę, perstoja duoti taukus. Bet saulė neduoda vitaminų, kurie yra taukuose, ypač reikalingi vitamino A, antra, vaikas po pertraukos rudenį nenorės jų gerti.

Žuvies taukai pradedami duoti, vaikui esant 2-4 savaičių amžiaus. Pradžioje duodama pusė šaukštuko, kol vaikas pripranta. Vėliau jis pradeda gauti pilną šaukštuką. Aštuonių savaičių kūdikis turi gauti tris šaukštukus kiekvieną dieną. Vasaros metu galima sumažinti iki šaukštuko, bet nesustoti visai.

Žuvies taukai yra duodami iki antrų metų. Geriausia taukus duoti prieš maitinimą 10 valandą. Tuoju po taukų duoti apelsinų sunkos.

Cereal košytės ir daržovės. Košytės yra pirmas tvirtas (kietas) maistas duodamas kūdikiui. Reikia pradėti jau nuo 4 mėnesių amžiaus. Tuo laiku jis gauna vieną kartą į dieną. Kuomet jis yra 6-8 mėn. maistas duodamas 2 kartą į dieną.

Košytės (monų ar avižinių kruopų) paruošiamos sekančiu būdu:

1 arbat. šaukštelis kruopų (cereal),

½ stiklinės pieno,

½ st. vandens (mažinti su kūdikio augimu),

1 arbat. šaukšt. cukraus ir žiupsnelis druskos.

Būk tikra, kad visi indai yra gerai išplauti ir sterilizuoti. Geriausia košytės paruošimui vartoti dvigubą puodą (double-boiler). Pieną ir vandenį sušildyti antrame puode, pridėti cukraus, kruopų ir druskos ir išlengvo maišyti. Pastatyti puodą tiesiog ant ugnies ir visą laiką maišyti verdant 10 minučių. Vėliau įstatyti indą į apatinį puodą ir virti nuo ½ iki 1 valandos. Košytę penėti kūdikiui (pirma ataušinti) tiesiog su šaukšteliu.
(B. d.)

Tremtinės skundas iš Sibiro

1958 m. Spalis.

Jakutskas, 1957 m. sausis.

Brangioji B...

Širdingai dėkoju už laišką ir sveikinimus. Kaip man malonu, apsidžiaugiau, kad nors po tiek metų, kas nors mane atsimena. Iš pirmų metų tai labai daug gaudavau laiškų nuo savo buvusių mokinių, bet palengva mažėjo jų skaičius, o dabar jau daug metų, kai nuo niekieno negaunu laiškų. Juk nė nenuostabu, laikas išgydo žaizdas...

Šiaurėje gyvena ir N. Pas juos jau padidėjusi šeima. Dvi dukros ir vienas sūnus. Tas sūnelis, kurį atsivežė iš tėvynės atvažiuodami, mirė pirmais metais Altajaus krašte.

Mus, pagyvenus metus Altajaus krašte, išvežė į šiaurę — Bikovo ribžavodą — žuvų tresto įmonę.

Ten tai jau pamatėme tai, ko žmogus negali įsivaizduoti — jau tikrą žemės pragarą. Kaip norite galvokite — vienu žodžiu nei didžiausiam priešui nelinkiu tai matyti nei pergyventi. Daug pas mus yra iš Suvalkijos žmonių, daug kas mus pažinojo, yra net viena mano mokslo draugė kartu.

Brangioji B., gal ir įdomu būtų Tau sužinoti, kaip aš gyvenu. Neturėčiau aš nei kuo pasigirti, nes tie visi metai buvo mano vargo ir liūdesio metai. Dabar kaip sužinojau apie savo giminaitį, dar yra noras vėl gyventi, dar yra noras vėl pasipuošti. Sudrausk jį, kad perdaug nedirbtų, nesimuštų dėl to uždarbio, nes pamatėme, kur didžiausias turtas yra — tai sveikata.

Gaila, kad Z. nuėjo tokiais keliais. Pas mus irgi daug jaunimo nuklydo nuo tiesaus kelio, tai vis pasėka susidėjusių šių gyvenimo aplinkybių. Silpnos valios žmonės greit pakryps ta blogon pusėn. Pas mus irgi daug lengvabūdių moterų dėl geresnio duonos kashio, dėl geresnio gyvenimo išmainė savo vyrus į kitataučius, sukurdamos naujas šeimas, užmiršdamos etiką ir dorovę.

Kaip malonu būtų susitikti ir žodžiu pasikalbėti apie pergyventus laikus. Kiek skausmo ir ašarų išlieta per tiek metų.

Šiais metais pas mus žiema buvo labai lengva, nedideli šalčiai, tik kokio 10 dienų viso buvo daugiau — 50° Celsijaus, o šiaip vis mažiau.

1957 m. Gegužis.

Brangioji,

Šiandien gegužės 1 d. — pas mus dideli „atlaidai“ — tai ir yra laiko laiškus rašyti.

Rašai, kad vyras eina bažnyčion, labai džiaugiuosi, kad kas Dievo nepamiršta, to ir Dievas neapleidžia. Labai malonu būtų pamatyti tėvynę, kaip atrodo tos vietos, kur buvo gyventa. Žinoma, aš galėčiau nuvažiuoti per atostogas, tik tai surišta su lėšų klausimu. Pažiūrėsiu kada toliau. Vistiek daug buvusių pažįstamų yra jau atsiskyrę su šiuo pasauliu. Vieną mano pažįstama sugrįžusi tėvynėn parašė laišką.

Tiesa, susirašinėju su Maryte jau kelinti metai. Ji turi du sūnus: vieną buvo išsivežusi iš tėvynės, o ant-
rą gimdė išvežta. Tai jau dideli vai-

kai, o jos vyras miręs pirmais metais. Šiaip gyvenu aš neblogai: sveikata pasitaisė. Turėjau augstą kraujo spaudimą — nuo „gero“ gyvenimo pergyvenimų, bet pavartojus jūsų vaistus, spaudimas nukrito — pasidarė normalus.

1957 m. Birželis.

Brangioji B.,

Mano gyvenimo situacija pasikeitė — nes jau aš esu laisva Sovietų Sąjungos pilietė. Galiu vykti kur noriu, bet visa tai mano norų nepatenkina. Gal su laiku išsipildys ir paskutinis mano troškimas, nes Viešpaties keliai mums nežinomi.

Šiaip gyvenčiau aš dabar neblogai, bet kas iš to, kad širdis nerami, veržiasi toli, toli...

Klausiu, kada galvoju vykti tėvynėn. Norėtusi, nors ir šiandien, bet kaip jau sakau „griekas“ neleidžia. Visa bėda, kad jau nėra už ką, o ir parvykus manęs niekas nelaukia, nes su tuščia kišene, kam reikalingas senas trantas ant kito sprando.

Taigi, noriu pensiją išsitarnauti, tai ir pas betką rasiu kamputį. Pas mus daug kas važiuoja namo — tik tie, kurie gauna vertingus siuntinius.

Neturiu nei vieno batų žmoniškų. Tuos batus, kuriuos prisiuntė kaimynas, nei vieni netinka, labai dideli. Vasariniam paltui gavau medžiagą, tai pavasarį reikėtų jau pasisiūti. Bet pasiuvimas labai brangus — 250 rublių. Dabartinis jau nublukes, tai vienas paltas, kurį per 17 metų įsitačiau, o žieminis jau 8 metai, kaip nešioju. Jis juodas, tai nė neblunka. Bet galima suprasti, kad tiek metų jau nešiotas.

Jau septyniolika metų diena iš dienos, kaip įkinkytas jautelis einu ir einu, ir neturiu kas padėtų... Niekam nesiskundžiau ir nesiskundžiu, tik pasivedižau Panelės Švenč. Globai, kad galėčiau katriai nešti tą savo gyvenimą našta.

Dabar kaip tik sirgau gripu savaitę laiko ir tai jau pajutau. Be to, daktarė uždraudė kapti man malkas. Galėčiau pasisamdyti, kad sukaptų, bet už ką?

Prašau prisiūsti man šiltų apatinių baltinių, kad kelius uždengtu, šiltą vilnonę skarą, megztuką. Tik tikros vilnos viskas turi vertę ir visokie blizgučiai ant kaklo, ant rankų, broškės. Jie turi labai gerą pasisekimą, nes akademinį artistų labai daug, o tokie daiktai reikalingi ir gerai moka.

Brangioji, o noriu labai gražios plonytės, tokios šilkinės žalsvos ar melsvos spalvos skarytės. Jos pas mus labai madoje, beveik visos turi, o aš neturiu. Jos pas mus net brangios, 100 rublių, reikia 3-4 dienas dirbti, kad nors vieną nusipirktum. Brangioji, ridikiulio, (rankinuko) tai neturiu, kaip būtų gera turėti. Vasarai nebeturiu jokios geresnės tamsesnės suknelės.

Siunčiu Kalėdų šventėms — „Kalėdų pyragų“, atlikusių didžiausią kelionę iš mūsų brangios tėvynės ligi šiaurės, o paskui iki Jūsų — Šiaurės Amerikos kontinento...

Brangioji,

Laiminga tik jaučiuosi, kad šią vasarą pasimačiau su savo broliuku ir seselėmis. Yra dabar apie ką galvoti.

G. šeima persikėlė į Jakutską. Padarė sutartį 3 metams. Vieną sekmadienį atvyko pas mane su visa šeima. Marytė labai pilna ir augšta ir Jonas gerai atrodo. Vyriausia dukrelė, sako, mokosi gerai, jau penktoje klasėje, o kitu du vaiku nemoka lietuviškai kalbėti, tai motinos auklėjimo padariniai. Sako, kaip darželyje buvo taip ir kalba. Labai nuostabu. Marytė labai stebisi, kad aš mokanti melstis. Kaip be maldos, tai ir blogai. Ji net nustebo, kad aš pamaldi. Juk aš visą gyvenimą tai širdyje nešiojau.

Dabar tik laikiu, kad greičiau galėčiau grįžti tėvynėn, nors numirti. Bet dar lygiai visi metai prieš akis, kai man sueis 55 metai amžiaus. Nesinori tikėti, kad aš jau tuoj būsiu pensininkė. O kur tie gražiausieji metai, tas 17 metų tarpas! Taip ir norisi išbraukti iš savo amžiaus. Neišbrauksi tų metų, neišbrauksi tų raukšlių nuo veido, nesugrąžinsi prarastos sveikatos! O rūpesčiams tai taip ir nematyti pabaigos.

Rašai, kad Marytė man perduoda linkėjimus. Aš ją gerai prisimenu. Dar su jos siūta suknele aš išvykau 1941 m. birželio mėn. į didžiąją nelaimės kelionę!

1958 m. Gruodis.

Brangute,

Žinai, kaip tos šventės sugadina žmogui nuotaiką. Šiaip žmogus veži, neši tą jungą ir nėra kada net pagalvoti, bet kai šventės ateina, matai visus šventiškoje nuotaikoje, tai ašaros nejučiomis rieda.

Tiesa, Kalėdų šventės išpuolė šio-
kia dieną, tai tik vakare po darbo galima švesti. Daug kas tą dieną nejo į darbą, šventė. Bet ašėjau, kad tik darbe nėra kaip galvoti apie šventę, geriau išsiblaškai.

Mūsų gyvenimas slenka sena vaga, nieko mums gero nežadėdamas. Visai kas kita Jūsų gyvenimas — yra viltis, nusiramimas, o mano dalia nepavydėtina.

Kartais taip liūdna pasidaro, kad rodos neišlaikys nervai. Gyvenu taip, kad gyventi reikia, be vilties ir be tikslo. Aš buvau parašius ilgą laišką, ar gavai, gal „prišalo“...

1959 m. Kovas.

Brangioji B.,

Pas mus dabar dar — 400 Celsijaus, bet kaip mes pripratę, tai nebaisu. Sausas šaltis pas mus, bet kada ir mažas vėjelis, tai labai šalta.

Jakutske dar gana apščiאי lietuvių: vieni dėl pensijų, kiti neturi pas ką važiuoti ir tėvynėje jų neprirašo. O yra dar ir tokių, kurie dar nelaisvi. O aš jau laikiu kad bėgtų tas laikas greičiau, kad galėčiau važiuoti tėvynėn. Matai, pas mus geriau išgyti pensiją, čia uždariai šiaurėje didesni, o pragyvenimas tėvynėje pigesnis beveik 2-3 kartus, kaip pas mus.

Vėlykas mes praleidome šiais metais labai liūdnas, nes nebuvo pas mus jau kunigėlio. Niekur nėra, nors ir nėra kur eiti. Pasiėmiau visas savo nuotraukas ir, rodos, su visais drauge švenčiau.

Brangioji B.,

Dabar pas mus malerno darbo nėra, tai įvairius darbus dirbu ir labai sunkiai: ir šlaką (anglis) grūžinau ir mašinas, ir molį nešiojau nasilkomis (neštuvais) ir kitus darbus. Kitos mūsų moterys išėjo atostogų, kurios turi vyrus, o man, kaip nėra užvado, turiu vežti, nes atostogoms dar neatėjo laikas man gauti, o be to, iš šio meto uždarbio turiu gauti pensiją.

Tai, Brangioji, žinai, kad vakare vos kojas bevelki. Pareini, pasidairai valgyti ir krenti ilsėtis. Juk ir amžius ne tas taip sunkiai dirbti. Jei ne paskutiniai metai, tai būčiau įieškojusi jau lengvesnio darbo. Taip laukiu sekmadienio, kad galėčiau žmogus ilgiau pamiegoti, pailsėti. Kantriai nešu savo kryžių, kurį uždėjo nedėkingas gyvenimas.

Žinai, Brangioji, Jonas J. gyrėsi į žmones, kad jam motina iš Amerikos prisiunčia automobilį, už kurį jis gaus gerus pinigus, ir jam atsidarys visi keliai. Nežinau, ar tai tiesa, o

gal jis tik pasigiria.

Klausai manęs, kur manau važiuoti? Manau važiuoti į savo gimtinės vietą. Bet, jei manęs nepriims, tai nė nežinau. Tariuosu su savo broliais ir seserimis. Jie nesirengia tėvynės, nes ten sako, sunkiai priregistruoja. Sako: "Važiuokite ten, iš kur atvykote".

Vietiniai nesupranta mūsų grįžusių, nes jie nematė jokio vargo, ant vietos gyvendami. Jie į grįžusius žiūri, kaip į raupsuotuosius.

Gal Tu atsimeni tą Genutę, kuri pas mus gyveno? Tai ji dabar jau ištekęjusi ir turi dukrytę Nijolytę.

1959 m. Spalis.

Brangioji B.,

Gal gruodžio pabaigoje ar sausio mėn. pradžioje apleisiu šiaurę.

Apsigyventi galvoju mažame miestelyje prie Nemuno pas savo gerus pažįstamus, kurie mane šelpė pačiais sunkiausiais metais, jie mane neapleis ir toliau. Rūpestis dabar pradedas, kaip įsikurti. Pradžiai visuomet sunki, o tuo labiau, kad mūsų grįžtantieji nelaukiami svečiai.

JAKUTSKAS — miestas rytų Sibire, 3 klm. į kairę nuo Lenos upės, kuri čia yra per 10 klm. pločio. 23.000 gyv. Miestas pastatytas ant upės suplauto sluošnių, kurie 1 mtr. gilumoje yra amžinai išalę. Susisiekimai vasarą palaikomas laivais, o žiemą rogemis. Žemėje aptikti dideli metalų ir mineralų ištekliai: aukso, cino, švino, cinko, sidabro, akmens anglies, druskos, volframo ir kt., kuriems eksploatuoti Sovietų administracija pristeigė daug priverstinio darbo stovyklų.

Išėivės takais...

Gyvenimo posūkius stebint, dažniausia prieinama išvados, kad taip likimo buvo lemta... Arba, kad žmogus gimdamas, atsineša sau ir paskirtį.

Kaip antai, vieni išgyvena visą amžių vienoje apylinkėje — kitiems tenka mažiau ar daugiau keliauti, o dar kiti pasirenka išėivio gyvenimą; tartum paukščiai išskrisdami žiemai į šiltuosius kraštus. Tik paukščiai, pavasariui artėjant, vėl ruošiasi grįžti savon gimtinėn, o žmogus, sparnų neturėdamas, dažniausia visai negrįžta... Lietuvis, atsidūręs svetimoje šalyje, pajunta ilgesį to, ką jis savo tėvynėje paliko. Nes čia juk viskas taip svetima, taip neįprasta. Tokiame išėivijos kūrmosi laikotarpyje vyksta visokių posūkių. Pirmiausia, beabejo, kiekvienas stengiasi apsirūpinti darbu ir ūkiniu įsikurimu, bet dažnas, ypač jaunesnės kartos išėivis, bando pritapti kokiam nors socialinei veiklai.

Vieni įieško ir spiečiasi prie bažnytinės veiklos, kiti suka kairėn, gi tretį pasijunta vidury... Jie ilgisi tėvynės, kaip ir kiti; jie nori dainuoti tas skambias lietuviškas dainas, kurias dar taip neseniai dainavo Lietuvos padangėje; jie trokšta atvaizduoti scenoje tai, kas taip buvo miela ir palikta ten... toli už jūrų marių.

Toks jautrus ryžtingumas pasireiškė ypač 1926-1930 m. imigracijos Kanadon laikotarpiu. Greičiausia todėl, kad Lietuvai iškovotos nepriklausomybės vaizdai dar vis pyneš daugelio mintyse. Nelygi kova, skausmas ir džiaugsmas — buvo dar taip nauji — tarytum nenudžiūvę dažai tapytame paveiksle...

Atsimenu, lygiai prieš 30 metų, tartum tai būtų buvę tik vakar —

Ona Indrelienė

pravėrusi "Kanados Lietuvio" redakcijos duris, išvydau dvi jaunas, lieknas ponias. Viena, ramaus veido ir žydrų akių, antroji — žvali juodakė. Tai buvo Ona Indrelienė ir jos bičiulė Apolonija Zaleskienė, tik ką atvykusios Torontan iš Kanados vakarų — Edmontono ir nutarusios "KL", redakciją aplankyti.

Užsimezgė pirmoji pažintis, kuri stiprėjo dažniais pasimatymais ir palaipsniui išsijungadama į Torontę jau

anksčiau sukurtą visuomeninę veiklą. Ona Indrelienė įstoja "Kultūros" chorą. 1931 m. Kalėdoms ji suburia apie 20 vaikučių ir suruošia gražų vaikų spektaklį su vaidinimu, deklamacijomis ir šokiais. Tai buvo O. Indrelienės visuomeninis debiutas! Toliau sekė Motinos Dienos ir panašūs parengimai.

Tais laikais visus spaudė depresija, o labiausiai buvo sunku naujakuriams. Vienok, visuomeninė lietuviška veikla ėjo visu tempu. Neturėta už ką pirkti automobilių ir vykti malonumams tolyn — tad kruopštieji visuomenės darbininkai sukurdavo malonumus čia pat, ne tik sau, bet ir bendrai lietuvių kolonijai.

Tais laikais kultūrinė veikla ėjo trimis frontais ir veikė trys chorai — šv. Jono Kr. parapijos, "Kultūros" d-jos ir kairiųjų, nebeatsimenu vardo. Nereikėjo tuomet raginti publiką su svaigiais gėrimais ir koncertą su vaidinimą, nes visi vaišinosi tik vaisvandeniais, ledais ir saldainiais, — bet reikėjo tik gerai suvaidinti ar gražiai sudainuoti ir svečių būdavo pilnutėlė salė!

Tad nenuostabu, kad vieną veiklą pastačius, beveik be pertraukos, buvo įieškoma kas toliau pasirinkti. O. Indrelienė visuomet buvo viena tų pasiryžusių. Jeigu ji nevaicino, tai sufleravo, pati besisukdama tame sūkuryje.

1934 m. rudenį Torontę įsikūrė Susivienijimo Lietuvių Amerikoje 236 kuopa. Nuo pat steigiamojo susirinkimo ir iki šios dienos O. Indrelienė yra finansų sekretorė. Pareiga kruopšti ir atsakinga, o kiek visokių kitų trumpalaikių pareigų atlikta? Daug kartų kuopą atstovavo suvažiavimuose.

1936 m. sužinota, kad Draugija Užsienio Lietuviams Remti žada apdovanoti mokyklas knygomis. SLA 236 kuopa ėmėsi iniciatyvos suorganizuoti Toronto lietuvių mokyklėlę. Ypač, kad SLA Centras Niuorke pažadėjo šias pastangas remti finansinai. Ta proga tėvu susirinkime O. Indrelienė ir Stasė Batkienė buvo išrinktos mokytojomis ir savo pareigas ėjo per tris sezonus. Svarbesniais protarpiais paruošdamos kiekvieną savo skyrius pasirodymui scenoje.

1936 m. iškurti Kanados Lietuvių Skyrius ir Moterų Skyrius "Naujiene" Čikagoje. Į šiuos abu skyrius O. I. rašinėjo per ilgus metus.

1940 m. O. I. buvo viena iniciatorių Kanados Lietuvių Tarybą kuriant. O metais vėliau įstojo į Kanados Raudonojo Kryžiaus Toronto lietuvių vienetą. Siuvimo ir mezgimo punkte, kur po kasdieninio darbo vakarais ir lietuvaits davė įnašą vardan bendro humaniškumo. Iš šio vieneto palaipsniui iškurtą, šiuo metu jau plačiai žinoma, Toronto Lietuvių Moterų Šalpos Grupę "Daina", kurioje O. I. ilgus metus sekretoriavo ir vienus pirmininkavo.

O kai jau atsivėrė tremtiniais durys į Kanadą, pp. Indrelių namai buvo namai kiekvieno, kas į juos kreipėsi. Čia mergaitės, atvykusios namų ruošos darbams, savo laisvalaikį praleisdavo; čia jauni vyrai iš miškų darbų pasitraukę ir pasiekę Torontę, dažnai surasdavo malonią viešnagę ar patarimą darbą surasti.

Po II-jo Pasaulinio karo, suvažiavus didesniai skaičiai tremtinių

Torontan, pradėjo kurtis naujos organizacijos. Kanados LB Krašto Tarbybon O. Indrelienė pakartotinai buvo išrenkama ir šiuo metu joje yra. Per šešerius metus išbuvo KLB Šalpos Fondo Centro Komiteto išdininke. KL Moterų Bendruomenės viena iniciatorių ir visą laiką išbuvusi valdyboje. Ilgametė Liet. Skautų Globėjų Grupės aktyvi narė ir daugelio rinkliavų bendradarbė.

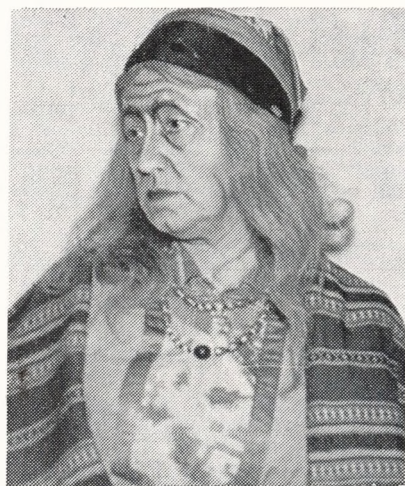
Bet argi galima 30-ties metų visuomeninės veiklos padarytas ištraukas sutalpinti vienoje kitoje skiltyje? Galima tik bendrais bruožais prisiminti, kaip šio rašinio pradžioje pasakyta, kad žmogus gimdamas atsineša sau ir paskirtį. Onai Indrelienei šis palyginimas, iš visuomeninio taško žvelgiant, ne tik tinka, bet su pasitenkinimu reikia pripažinti, jog ji savo paskirtį atlieka su dideliu pasiryžimu ir pamėgimu.

Keliaudama išsivės takais, per 30

metų be pertraukos tarnavo savo tautai ne vien švietime, dirbdama lietuvių mokyklėlėje, bet ir spaudos darbe, rasydama iš Kanados lietuvių veiklos. Mylėdama artimą, troško gera daryti į skurdą patekusiems tautiečiams, tuo tikslu dirbdama uoliai ir kruopščiai daugelio labdaros organizacijų. Ji troško, kad lietuvis plačiame pasaulyje gerai ir laimingai įsikurtų ir įsigytų tauraus ir sąžiningo žmogaus vardą.

Todėl, jos pačios žodžiais tariant, nors velionis Jonas Indrelis mažai dalyvavo liet. veikloje, bet jis niekuomet nekludė jai, o dukrelė Birutė ir žentas Jonas Lenertas ir mažasis anūkas Jonukas ją myli ir gerbia, kas beabejo suteikia jai džiaugsmo ir tolimesnio pasiryžimo jos pamėgtoje veikloje.

Mums lieka tik palinkėti mielai O. Indrelienei ištvermės ir Ilgiausių Metų!
Maria F. Yokubynienė.

Azučena — sol. A. Kalvaitytė

Moterys plačiame pasaulyje

IRENA ŠERNAITĖ - MEIKLEJOHN

Gimusi 1932 m. Klaipėdoje, Žemės Banko direktoriaus Klaipėdos skyriaus šeimoje. Jos tėveliai, vokiečių iš Klaipėdos ištremti, karo metu gyveno Karaliaučiuje ir Dresdene, o po karo Gross Hesepes stovykloje anglų zonoje, kur Irena lankė lietuvių gimnaziją. Taip pat vėliau mokėsi Diepholzo gimnazijoje. Būdama gimnaziste porą kartų laimėjo pirmąją vietą deklamavimo konkurse. Tik įsijungusi į stovyklos gyvenimą, tapo skaute ir visą laiką aktyviai dalyvavo jų eilėse.

Kanadon atvyko su visa šeima 1949 m. Toronte baigė komercinę mokyklą ir aštuntį metai dirba sekretorės darbą kanadiečių imonėje. Keturius metus lankė "Public Speaking" kursus, kuriuose ir susidomėjo viešu kalbėjimu.

Šiuo metu ji yra priešpaskutiniame Kanados konservatorijos kurse, pianino klasėje (buv. D. Rautinš mokinė).

Paskautininkės laipsniu visą laiką dalyvauja Šatrijos skaučių tunte, šešerius metus eidama draugininkės pareigas. Dalyvauja Pabaltiečių Moterų or-joje, kur jau penktus metus eina sekretorės pareigas. Keturius metus iš eilės pravedė programą Vasario 16-osios minėjimuose lietuvių ir anglų kalbomis, ir taip pat 1957 m. vadovavo Lietuvių Dienos programai Niagara Falls, Ont. Jau penkeri metai verčia įvairias rezoliucijas ir raštus iš lietuvių į anglų kalbą. Toronto Bendruomenei ir retkarčiais Pabaltiečių Federacijai.

1956 m. iškėlė už škoto — naujo ateivio, — kuris sparčiai mokosi lietuvių kalbos, ir jau labai daug supranta. Taip pat vyras daug padeda rezoliucijų vertimo darbe ir kalbų paruošime.

Tautiniai drabužiai klaipėdiški yra austi dail. A. Tamošaitienės.

MOTERŲ VAIDMUO ČIKAGOS "TRUBADŪRO" OPEROJE

Man lyg baugu brautis į žurnalo "Moteris" skiltis, kai jis, šis žurnalas, yra visu 100% moteriškas, gražiosios lyties redaguojamas, administruojamas ir net... skaitomas. Bet kai syki energingos jo redaktorės p-lės Izabelės Matusevičiūtės užkluptas, pažadėjau kada nors parašyti, tai štai ir pabandysiu savo pažadą išpildyti.

Prieš keturis metus Čikagos vyrai (Vyrų Choras "Vytis") išdirdžiai pasiskelbė jie, esą, patys, be moterų pagalbos, pagimdė... lietuvišką operą (net pamiršę apie solistes, op. "Rigoletto" dalyvavusias). Bet neišgelgėjo tam jų išdidumui bujoti. Pagimdytam kūdikiui augant, tuoj buvo pastebėta, kad be moters pagalbos niekaip neišsiseksi. Tai, nuo antros operinės premjeros, būtent, nuo "Fausto", labai maloniai į bendrą darbą buvo priimtos moterys, sudarydamos darnią šeimą bendram operos meno labui. Taip, štai po "Fausto" sekė "Carmen", kurioje moterų choras buvo pelyntai užėmęs augščiausiąją vietą visame ansamblyje, o dabar štai ir "Trubadūre" savo ga-

na kuklią rolę išpildė kaip reikiant.

Užtat "Trubadūre", be moterų choro, nepaprastai išryškėjo moterų solistės. Šioj operoj svarbiausioji rolė yra — senos čigonės Azučenos. Ne veltui Anglijoj net pats operos vardas yra pakeistas į — "Azučenos kerštą", vietoj "Trubadūro" (kuris nei protui nei širdžiai nieko nepasako). Taigi, ši vyriausioji rolė atiteko Alėi Kalvaitytei. Alė Kalvaitytė šią rolę buvo sekmingai dainavusi Kauno operoje. Atvykusi Amerikon ir pasinėrusi darbuosna pragyvenimui delei, ji visą dešimtį metų beveik nebuvo prasižiojusi dainavimui. Nėra gi ko imti dėmesin labai retų koncertų, kuriuose jai kartais tekdavo dalyvauti, net be reikiamo pasiruošimo.

Ir Alė Kalvaitytė jau visai rimtai buvo pasiruošusi pastatyti kryželį ant savo operinės karjeros. Bet čia jos buvo smarkiai apsiriki. Kai Čikagos lietuvių operos vadovybė, nors labai sunkiai, prisiprasė ją atlikti Azučenos rolę, visi pamatė ir išgirdo, kad Alė Kalvaitytė yra dar savo pačiamė pajėgumė, tiek balso, tiek pat vaidybos atžvilgiu.

Reikėjo matyti, kaip ji tragiškiausiose rolės vietose, kai žiūrovai, neišlaikę nerviškos įtampos, imdavo jai triukšmingai ploti, kaip ji, kaip augstų kvalifikacijų artistei pridera, savo tragišką pozą išlaikydavo, kol neilgąs triukšmas leido jai tęsti vaidybą toliau. Ji pasigėrtinai palaikė Kauno operos tradicijas.

Antroji didelė, Leonoros, rolė buvo pavesta atlikti jaunai dainininkei Danutei Stankaitytei. Kiekvienam vos į operos sceną įžengusiam dainininkui pradžia visada būna sunki. Jaunam dainininkui pirmoje eilėje rūpi sekti savo balsą, kad jis eitų mokyklos nustatytais keliais. O čia dar sakoma, girdi, ir vaidinti reikia pagal vaidmens nustatytą charakterį. Šiuos du darbu tik po ištisos eilės metų, ir tai nevisada, pavyksta suderinti. Todėl ir iš D. Stankaitytės negalima buvo laukti pilnos vaidybos. Užtat jos gražus balsas ir patraukli išvaizda visiems padarė labai malonaus ispūdžio. Bet ji turi išsąmoninti, kad ji pati save labai skriaudžia, neaiškiai tardama tekstą ir, tuo būdu, likdama klausytojų nesuprasta dėl jos dainuojamo dalyko.

Mažytę Inez partiją vykusiai ir

gyvai pravedė Kristina Bartulienė. Ji parodė skambų, švarų balsą, kuris reikia tikėtis, toliau dar gražiau išsivystys.

Gailiuosi neturėjęs progos išgirsti Aldonos Stempužienės, dainavusios Ažučenos partiją antrajam "Trubadūro" spektaklyje. Taip pat praleidau neišgirdęs antrosios Inez atlikėjos Nerijos Linkevičiūtės.

Taigi — valio! mūsų moterims lietuviškas, taip gražiai žengiančioms pirmyn visais kultūros ir meno keliais!

Aleksas Kutkus.

Solistės komp. J. Žilevičiaus pagerbime

Prof. J. Žilevičius, Elizabeth, JAV, po 31 metų vargonininko pareigų pasitraukė iš šio darbo. Tos parapijos ir apylinkės lietuviai jam kovo 8 d. suruošė gražias išleistas.

Meninės programos dalį išpildė artima J. Žilevičiaus bičiulė Lietuvos operos veteranė primadona Vincė Jonuškaitė. Ji jautriai išpildė jo kūrinį: Šėriau žirgelį ir Mano deimantas kartojo.

Pianistė Aldona Kepalaitė paskambino L. van Beethoveno sonatą op. 57. Ji baigusi Niujorke Manhattan-vil muzikos mokyklą.

Trečioji solistė buvo viešnia iš Toronto Janina Liustikaitė. Ji šią vasarą yra baigusi studijas Italijoje, dainavo televizijos programoje Londone, šiuo metu apsisistojusi Toronte. Ji padainavo J. Žilevičiaus Nuliūdimo valanda, ariją "Sudie jums" iš operos "Traviata" ir Gėlės iš šieno Vl. Jakubėno. Meninę dalį baigė šv. Petro ir Povilo lietuvių par. choras. Solistės gavo daug gėlių.

MOTERŲ SOLISČIŲ KONCERTAS. Chicagos Augštes. Lituanistikos mokyklos Motinų klubas š. m. balandžio 3 d. Seserų Kazimieriečių gimnazijos salėje suruošė moterų solisčių koncertą, davusį pelno mokyklos vadovėliams leisti \$2.300. Programoje dalyvavo sol. Prudencija Bičkienė (sopranas), Izabelė Motekaitienė (sopranas), R. Mastienė (mezo sopranas) ir A. Kalvaitytė

(mezo sopranas). Pianinu palydėjo prof. Vladas Jakubėnas.

Rengėjos — Moterų klubo pirm. Pieteraitienė ir A. Bendoraitienė.

Po koncerto įvyko iškilmingos vakarės p. p. Rudžių bute, kur dalyvavo vysk. V. Brizgys, prel. M. Krupavičius, kun. dr. J. Prunskis, koncerto dalyvės ir daug kitų kultūrininkų bei visuomenininkų.

"Eglutė" susilaukė rėmėjų Čikagoje

Buvo suruošta dešimtmečio proga vakarienė Jaunimo Centre, kurią surengti padėjo Liet. Bendr. Čikagos Apygardos valdyba, Mokytojų Sąjunga. Ypatingą darbą atliko moterų komitetas: D. Augienė, Č. Bačinskienė, Baukienė, Belaišienė, S. Gedvilienė, F. Manelienė, F. Medušauskienė, M. Peteraitienė, A. Rimienė, M. Šleiniene, Statkienė, S. Semėnienė, S. Stašinskienė, A. Šerepinkienė, S. Tuomosienė ir E. Zelbienė.

Dail. Lijolės Židonytės darbų paroda buvo suruošta Bostone balandžio 3-14 d.d. Henry galerijoje.

Daiva Nauragytė, buvusio Lietuvos operos solisto Ipolito Nauragio duktė, kovo 19 d. Providence, R.I., pranciškiečių misionierių vienuolyne davė amžinuosius vienuolės įžadus. Iškilnėse dalyvavo tėvai, prof. kun. St. Yla, Nekalto Prasidėjimo kongregacijos atstovės ir kiti svečiai.

Daiva Nauragytė įstojo į dižiausią pasaulyje Pranciškiečių Misionierių kongregaciją 1954 m. rugsejo 15 d. Dabar ji vienuolės vardą pasirinko Antanina.

Daiva yra gabi lietuvaitė, dar prieš įstodama į vienuolyną, yra pasireiškusi gražiais turiningais eilėrašciais, kurie buvo spausdinami "Ateityje". Šiuo metu kaip vienuolė sesuo Antanina studijuoja Bostone Emmanuel kolegijoje svetimas kalbas: prancūzų, vokiečių ir rusų. Ji rengiasi misijonierių išlaikomuose misijų kraštuose augštosiose mokyklose kalbų profesūrai. Jau dabar šeštadieniais dėsto rusų kalbą.

Margučių marginimo konkursas

VS K. Kodatienė paskelbė raginimą JAV-bių skautėms visur pravesti Velykų proga margučių marginimo popietes, pamokant šio gražaus ir subtilaus meno ir neskautes. Už gražiausiai numargintus margučius skirti premijos.

Tai sveikintinas velykinio lietuviško papročio puoselėjimas jaunimo tarpe.

Adrienė Vaičaitytė laimėjo Illinois valstybės stipendiją kartu su kitomis keturiomis moksleivėmis, kurios lanko Marijos Augšt. mokyklą Čikagoje.

Daina Zuzana Baltramaitytė, gyvenanti su savo tėvais Willow Springs, laimėjo Illinois valstybės keturių metų stipendiją. Ji lankė Assisi akademiją Lemonte ir sekančiais metais priimta į Lojolos un-tą, kur studijuos pedagogiką.

Daina S. Baltramaitytė gimusi Elizabeth, N.J., baigė Willow Springs pradžios mokyklą, kur laimėjo American Legion School Award medalį ir JAV-bių taupymo boną. Ji buvo Echo leidinio štabo narė. Šiais metais išrinkta Studentų tarybos pirmininke. Seselių mokyklos vadovybė ją nominavo į dabar laikomą Youth Achievement Award konkursą.

Mary Anne Lain, žinomo Čikagos Marquette parke prekybininko Aleksio Dargio anukė, laimėjo augščiausią įvertinimą namų ruošoje ir virime. Tie egzaminai buvo atlikti raštu ir juose dalyvavo 547 mokyklos su 19.548 vyresniųjų klasių mokinėmis.

Mary Anne, laimėjusi šias varžybas, gaus \$1.500 stipendiją, kurią davė General Mills Co. Ji balandžio mėn. vyks į Vašingtoną, kur varžybose bus renkama visos Amerikos rytdienos šeimininkė.

Mary Anne yra baigusi Gimimo Mergelės Švč. parapijos mokyklą, o dabar lanko Loreto gimn. IV klasę. Ji dar gauna Illinois valstybės stipendiją. Rudenį mano studijuoti matematiką bei gamtos mokslus Lojolos universitete.

Augšt. Lituanistikos mokyklos Čikagoje koncerto rengėjos ir solistės. Iš kairės dešinė: A. Bendoraitienė, P. Bičkienė, Pieteraitienė, Iz. Motekaitienė, Vl. Jakubėnas, R. Mastienė, A. Kalvaitytė.

IŠVYKO Į EUROPA

"Moters" žurnalo meninės priežiūros redaktorė Nora Kulpavičienė kartu su savo vyru archt. dr. A. Kulpavičium išvyko 6 mėnesiams studijų ir poilsio kelionei po Vakarų ir Pietų Europą. Jie mano aplankyti Europoje žymesnius meno centrus, pasiekti Italiją, Graikiją ir net Turkiją.

S. m. balandžio mėn. pabaigoje, Didįjį Velykų ketvirtadienį, jie greičiausiu ir moderniausiu J. A. V-bių laivu "The fastest ship in U. S." iš New Yorko per Atlantą išplaukė į La Havre uostą Prancūzijoje. Tuojau po Velykų mus pasiekė jos pirmi atvirukai nuo laivo ir iš Paryžiaus.

Kelionė per Atlantą pavyko kuo puikiausia.

Laivas milžiniškai didelis ir labai modernus. Ilgumo apie ¼ mylios. Prie didžiojo stiebo turi 28 augštus. Keliauti gali 1000 keleivių, todėl visai nejauciama nei supimo. Kajutės labai erdvios ir patogios: su voniomis, šiltu ir šaltu vandeniu, telefonu, radio ir šildymu! Tokioje augštybėje laiptoti neteko. Visur yra liftai.

Valgis laive labai geras, duoda valgyti 4 kartus dienoje. Keleivių tarpe apie 70% žydėlių, tik likusieji yra kitų tautybių.

Laive yra visų tikybų kapelionai ir visi gali atlikti savo religines praktikas.

Velykų rytą šv. mišias atlikė katalikų kapelionas ir visus keleivius apdovanojo margučiais.

Laive yra kinas du kartus dienoje, biblioteka, krautuvė ir daug kitų patogumų ir pramogų.

Velykų trečią dieną jie pasiekė Prancūzijos uostą La Havre, o iš ten nuvyko į Paryžių. Paryžiuje per Velykas dar buvo šalta. Viešbutį gavo visai netoli U-to ir Notre Dame katedros. Gatvėje labai daug angliškai kalbančių žmonių, tai daugiausia u-to studentai, kurių Paryžiuje studijuoja tūkstančiai.

Krautuvėse yra daug liuksusinių dalykų, bet jų kaina lygi Kanados pirmos rūšies prekėms, o gal dar ir augštesnė, skaitant doleriais.

Kadangi Paryžiuje dar buvo šalta, tai p. Kulpavičiai Verbų sekmadienį greituoju traukiniu iš Paryžiaus jau skrido į pietus Ispanijon, kur mano ilgesnį laiką pabūti ir pailsėti.

Geraldina Mikuizis, Alice Stephens mokinė ir josios ansamblio narė, išrinkta iš 100 konkurenčių į Lyric operos chorą choriste. Jos mokytoja Alice Stephens be savo darbo Čikagos Muzikos konservatorijoje ir su ansamblio narėmis, dabar dar mokytoja garsiosios Gladys Hight teatralinių mokslų studijoje Čikagos centre.

Brazilijoje komercijos mokyklą baigė Joana Barkauskaitė. Konkurso keliu įstojo į un-tą Gražina Pažėraitė.

Rio de Janeiro, Brazilijoje, išrinkta nauja Lietuvių Katalikų ir Dainavos Bendruomenės valdyba. Joje yra šios moterys: Salomėja Pauliukonienė — reikalų vedėja, o rev. komisijoje — Anelė Dubauskienė ir Birutė Kutkaitė - Silva.

Irena Adamavičiūtė, baigusi konservatoriją, apsiėmė mokyti vėl atgaivintą jaunučių chorą Villa Zelinoje, Brazilijoje.

Laimėjo karalienės Elzbiotos II-sios stipendiją

Joana Beleckaitė - Vaštokienė š. m. kovo 12 d. laimėjo Anglijos karalienės Elzbiotos II-sios stipendiją \$2.500 sumos, kurią isteigė Ontario Provincijos vyriausybė atžymėti karalienės vizitą Kanadoje 1959 metais.

Buvo sudarytas \$500.000 fondas ir duodamas kas metai 12-kai Kanados u-tų absolventų, kurie ruošiasi būsimai u-tų profesūrai ar moksliniam darbui.

Joana Vaštokienė išlaikiusi su pasižymėjimu u-to egzaminus gavo šią stipendiją studijuoti meną ir archeologiją.

Ji yra duktė ankstesnių lietuvių ateivių Kanadon ir perėjais metais ištekėjo už Romo Vaštoko, kuris jau baigęs Toronto u-tą ir ruošiasi archeologijos mokslo daktaro laipsniui.

Ši jauna moderni naujų laikų lietuvių mokslininkė jau antri metai su savo vyru Romu vyksta į Kanados šiaurę tyrinėti indėnų gyvenimo. Šią vasarą su savo vyru mano išbūti šioje archeologinėje ekspedicijoje 4 mėnesius. Abu jauni studiojai yra kilę iš pavyzdinių katalikiškų šeimų.

Birutė Ratkevičiūtė Kanados Liet. B-nės Londono apyl. valdybos buvo apdovanota premija už visuomeninę veiklą ir tautinių šokių grupės atkūrimą.

Birutė yra Onos Sofijos ir Andriaus Ratkevičių duktė, gimusi Kaune 1936 m. Iš Lietuvos išvyko 1944 m. Vokietijoje lankė lietuvių gimnaziją. Kanadon atvyko 1948 m. Čia baigė gimnaziją ir Busines College, dirba vienoje firmoje sekretore ir vakarais lanko paskaitas un-te. Gyveno su tėvais Lorne, atvykusi į Londoną 1958 m. išrinkta apylinkės valdybos sekretore ir šias pareigas pavyzdinai atlieka iki šiolei. Ji dalyvauja vietos chore ir įvairiai patar nauja lietuvių visuomenei.

Ji, M. Chainauskui padedant, atkūrė tautinių šokių grupę. Yra skautų draugovės draugininkė. Ta nauja visuomenininkė yra subrendusi jau Kanados žemėje.

Ritonė Tonkunaitė, prieš porą savaitių atvykusi iš Waterburio, Conn., kur gyvena jos tėveliai, į Čikagą, yra

baigusi biologijos mokslus. Čikagoje gavo darbą savo specialybėje vetera-nų ligoninės laboratorijoje.

R. Tonkunaitė yra buv. Lietuvoje švietimo ministerio ir Dotnuvos Ž. ū. akademijos profesoriaus duktė. Buvusi aktyvi studentė ir skautė. Linkime jai Čikagoje išjungti į lietuvišką visuomeninį darbą.

Nijolė Vinkšnaitytė, Sao Paulo, Brazilijoje, baigė Colegio Sao Jose sekretoriato kursą su dviem medaliais.

Nijolė yra gimusi Lietuvoje, Dotnuvoje, karo metu. Yra veikli ateitininkė, tautinių šokių šokėja, choristė ir aktyvi jaunimo programų dalyvė. Labai įtikinamai suvaidino "Kudirkos" šeimininę Agotą. Netrukus su moksleivių ekskursija važiuos į ateitinkų jubiliejinį kongresą Čikagoje.

Lietuvaitės sportininkės Australijoje

Sydnejaus mieste viena iš pirmųjų universitetuose vartojamo judo sporte pasireiškia stud. A. Grincevičiūtė. Ji buvo šio sporto klubo vicepirmininkė ir pirmoji išlaikė geltonąjį diržą. Dabar ji jau baigusi odontologijos mokslus ir verčiasi praktika.

Šalpos reikalu

BALFO PIRMININKO KAN. DR. J. B. KONČIAUS PRANEŠIMAS

Pabėgėlių metai, prasidėjusieji liepos 1 dieną 1959 m., baigsis šių metų liepos pirmą dieną. Bemaž visos UNO valstybės, išskyrus komunistines, prisidėjo likusių pabėgėlių sunkiai daliai palengvinti. Pradžią šiai idėjai davė Britai, kurią jie daugiausia ir remia. Labdaros organizacijos irgi smarkiai veikia. 1959 m. gegužės 20-21 d.d., prez. Eisenhoweris sukvietė didžiųjų labdaros or-jų (jų tarpe ir BALFo) pirmininkus bei šiaip žymius visuomenės veikėjus į vadinamą White House konferenciją. Šioje konferencijoje užsibrėžta išrišti pabėgėlių įkurdinimo problema.

Viso pabėgėlių yra dar virš 2,5 milijonų. Vak. Vokietijoje dar yra likę apie 160.000 pabėgėlių, neskaiciuojant vokiečių. Jų tarpe pabaltiečių yra apie 20.000. Lietuvių — apie 7.500, kurių 4.000 yra klaipėdiečiai ir apie 3.500 iš Didžiosios Lietuvos. Klaipėdiečiai, nežiūrint mano raginimų, apie 90% atsisakė emigruoti į JAV ar į kitus kraštus. Mat, dauguma jų yra pakankamai gerai įsikūrę. Kiti Vak. Vokietijoje likę lietuviai daugiausia yra paliegėliai. Dėl to jie negalėjo nei išemigruoti, nei Vokietijoje įsikurti. Jų būklė yra skurdi ir dauguma jų tebegyvena stovyklose. Per 15 metų trukęs stovyklinis gyvenimas ir skurdas įkūrė įki gyvam kaului. Jie tikrai yra verti pasigailėjimo ir visokeriopos mūsų pagalbos. Svarbiausias dalykas yra ištraukti juos iš stovyklų ir įkurdinti savistoviam gyvenimui.

Įkurdinimo reikalams yra skiriami sekantieji tarnautojai: projektų vykdytoja — G. Šimkutė, buhalterijos vedėja ir sekretorė E. Kairienė, pabėgėlių lankytoja A. Grininė.

Šiais Pabėgėlių Metais BALFas turėtų irgi sikrti bent \$10.000 įkurdinimo ir namų reikmenų įsigijimo reikalams.

Salomėja Nėris mūsų akimis žiūrint

V. LOZORAITIENĖ

Netikėtai man pateko į rankas stoka knyga (563 psl.) „Literatūros ir Kalbos“ IV-tas tomas apie Salomėją Nėrį, išleistas Lietuvos TSR Mokslų Akademijos 1959 m.

Iš karto nenorėjau tos knygos paliesti, tokį nemalonų įspūdį paliko man Salomėja Nėris, kuri pradžioje savo kūrybos buvo tokia sparnuota lyrinė poetė. Būdamą ateitininkė, vėliau perėjusi į komunistų eiles ir iš daug žadančios poetės, atsisakiusi idealistinės pasaulėžiūros ir estetizmo, tapo tik bolševikų agitatorė, socialistinio realizmo skelbėja.

Susidomėjusi pradėjau vartyti knygą, tikėdamasi rasti joje motyvo dėl poetės tokio beprotiško žygio.

Pirmoji tos knygos dalis, susidedanti iš poetės draugių, kolegų, kolegių, mokytojų, mokinių bei giminių atsiminimų apie poetę, reikia stebėtis, yra parašyta be įprastos bolševikinės propagandos, be demagogijos, be nepriklausomybės laikų bei žmonių teršimo. Anaiptol, iš tų atsiminimų laisvoje Lietuvoje „mūsų dienos buvo kaip šventė, kaip žydėjimas vyšnios“ (S. N.).

Tik graudu, kad tos dienos buvo tokios trumpos ir kad taip netikėtai ir žiauriai buvo bolševikų sumindžiotos. Nėris lyg nujausdama nelaimę rašė:

„Tai skubėkime džiaugtis —
Vai, prabėgs, nebegrįs josi!“

Iš visų Nėries amžininkų prisiminimų laisva Lietuva vaizduojama graži, poetiška, kultūringa ir prodinga. Net ir provincijoje gimnazijose, kaip Lazdijuose, Panevėžy, kur Nėris dėstė vokiečių kalbą, stengtasi palaikyti kultūrinį gyvenimą, visur buvo bibliotekos, ypač Panevėžio gimnazijoje mokslo lygis buvo augštas, buvo žiūrima tvarkos ir švaros, gimnazijos rūmus supo gražus sodas su puikiomis rožėmis, mokinės buvo išauklėtos, mokytojų santykiai malonūs. Ten pat rašytojas Lindė-Dobila vedė meno kuopelę. Jis su savo mokiniais ruošė literatūros vakarus, pasikalbėjimus, skaitymus bei vaidinimus. Jam mirus jo vietą kuopelėje užėmė Nėris. Kaip jai sekėsi ją vesti — knygoje neminama. Dėl Lindės-Dobilo mirties Nėris buvo labai nusiminusi. Ji gedulo rūbuose įėjo į salę, kur buvo pašarvotas kunigas - rašytojas ir paprašė lakšto popierio ir čia pat, prie kars-to, sukūrė eilėraštį „Tėvelis miega“:

„Iš didžio sielvarto aš mirštu
Tokia tylą baisi man.
Vai gauskite varpai, sirenos,
Raudokit mano skundą“.

Nėris padavė eilėraštį savo kolegei mokytojai, o pati verkdamą išbėgo iš salės. Ji buvo dar jautri lietuvaitė, ateitininkė.

Atsiminimuose visos Nėries mokinės vienu balsu kartoja, kad ji buvo tyli, kukli ir nepaprastai jautri. Kartais klasėje, prie mokinių dėl menkniekio pravrįkdavo. Pvz. mokinė paprašė perkelti ją iš paskutinio suolo į pirmąjį, Nėris pasiūlė jai savo vietą, pati gi nuėjo prie lango ir apsverkė. Toks perdėtas mokytojos jautrumas labai varžė mokinės. Jos nežinojo, kaip tokiais atvejais elgtis.

Nėris klasėje užsisvajodavo, net užsimiršdavo. Mokytojai ji nemėgo ir nuobodžiavo, nes jos gyvenimas „kaip vėjas palaidas, kaip sakalas skrieja per tyrus laukus“. Todėl klasėje jai buvo trošku. Bet jos įtaka mokiniams buvo gera. Ji ragino mokinės rašyti dienynus, eilėraščius, paskui juos taisė, davė patarimus, geresnius garsiai klasėje skaitė. Ji mėgo taip pat mokiniams skaityti lietuvių ir pasaulinės literatūros klasikus. Sugėbėdavo sudominti mokinius ir tuo būdu išugdė savo mokiniuose meilę literatūrai, grožiui, poezijai. Ypač dėstydamą Kauno III-oje gimnazijoje lietuvių kalbą.

1936 m. Gabr. Petkevičaitės-Bitės 75 metų amžiaus sukakties minėjimo metu Nėris skaitė savo eilėraščius su dideliu pasisekimu. 1938 m. Ukmergėje, literatūros vakare, suruoštame premijuotiems rašytojams pagerbti, Nėris vėl skaitė savo eilėraščius. Publika jai sukėlė ovacijas ir entuziastingai plojo, nors ir visi žinojo, kad Nėris jau buvo pasukusi į kairę.

Norėtusi šiandieną, po 42 metų komunistinio žiauraus žmonių perauklėjimo, pamatyti Pasternaką Maskvoje, skaitant savo eilėraščius ir publiką jam entuziastingai plojant.

„Buržuaziniiais laikais“, kaip Nėris vadino Lietuvos nepriklausomybės laikus, lietuviai mokėjo įvertinti Nėries poetinį talentą. Ji už savo eilių rinkinį „Diemedžių žydėsiu“ gavo valstybinę premiją (1000 litų).

„Ir vieną kartą, pavasari,
Tu vėl atjosi drąsiai.
O mylimas pavasari,
Manęs jau neberasi.
Sulaikęs juodberį staiga,
I žemę pažiūrėsi:
Ir žemė taps žiedais marga...
Aš diemedžių žydėsiu“.

Nėris gavo stipendiją studijuoti literatūrą Paryžiuje. Turėjo galimybių važinėti į užsienius. Kodėl Nėris nesidomėjo laisvų kraštų augšta kultūra ir jų turtinga literatūra, o pasuko į vergiškus, nuo kultūringo pasaulio atsilikusius sovietus, mums nesuprantama. Gal tikėjosi ten rasti gyvenimą „jauną, ugningą“, kurio taip įjeskojo?

1931 m. kairiųjų žurnale „Trečias Frontas“ ji pareiškė: „Klausykite! Štai nuo čia... Nuo šio laiko sąmoningai stoju prieš darbo klasės išnaudojimą ir savo darbą stengiuosi sujungti su išnaudojamųjų masių veikimu, kad mano ateities poezija būtų jų kovos įrankiu ir reikštų jų norus ir kovos tikslus. Salomėja Nėris“.

Kodėl jai atrodė, kad „tik tai Tarybų Sąjungoje padarytas galas visokioms neteisybėms“? Kada visas pasaulis tūžo ir niršo dėl vykstančių Sovietuose žiaurumų, Nėris aiškino, kad „tik ten nesą jokių socialinių nelygybių, neteisybių, kad tik ten kiekvienas žmogus laikomas žmogumi“. Kada tikrumoje Stalino šėlimo metais tik Sovietuose žmogus buvo paverstas į besielę mašiną, tik ten milijonai žmonių mirėdavo kasyklose ir miškuose Sibire. Nėris to visko lyg nematė, o gal nenorėjo matyti. Bet sutikus Paryžiaus gatvėje mer-

gaitę, pardavinėjančią geles už 20 sū, ji staiga susijaudino ir sukūrė eilėraštį. Jos vaizduotėje, nuo mergaitės sulytų kasų šalti lašai srūvena, jos nuvargę pirštai stingsta, jos akys tamsu ir ji šaukia: „aš mirštu, dėl dvidešimties sū!“

Atsitikimas su mergaite Paryžiuje buvo tik poetiška Nėries fantazija, o Sovietuose, ypač Ukrainoje, tuo laikui milijonai žmonių tikrai nuo bado mirė, bet Nėris dėl jų nesisielėjo, neprotestavo dėl jų neteisingos, neprasmingos mirties ir nepašventė jiems nei vienos eilutės savo poezijoje. Tais laikais būdamą Maskvoje, ji nematė, kad kūdikiams trūksta pieno, o suaugusiems duonos, o kad valdantieji bolševikų buržuajai visko turėjo su pertekliumi. Kiekvienas jų Maskvoje turėjo butą ir „dačą“ už miesto, kada liaudis po dešimti žmonių gyveno ir duso viename kambaryje. O Nėris entuziastingai dainavo apie kažkokią lygybę ir laimę Sovietuose.

S. Nėris ne tik viso bolševikinio pamišimo, teroro, vargo, bado, žmogaus nužmoginimo Stalino laikais nepastebi, bet dar savo noru rašo poemą Stalinui pagerbti. Gaila, kad ji nesulaukė tos dienos, kada Chruščiovas visą Stalino velniavą iškėlė ir to pamišusio žudiko vardą uždraudė minėti.

Nėris Staliną ir Leniną lygino su dievačiais. Argi tikrai jie buvo tik žmonėmis? Kada jie gyveno ir kada išaugo ligi debesų? — klausia ji. Mes jai lengvai galėtumėm atsakyti, kad šitie žmogėdros tikrai nebuvo žmonėmis.

Nėris apverkia keturis sušaudytus Lietuvos išdavikus, bet uždaro akis dėl milijonų nekaltai sušaudytų žmonių Pravieniškyje, Červenėje, Katynė, Sibire ir kitur. Kur buvo Nėries akys ir jautri širdis 1941 m. birželio mėnesį, kai bolševikai Lietuvoje vidurnaktį įsibrovė į miegančių žmonių butus ir beveik vienameškius, kartu su ligoniais, senukais, vaikais net kūdikiais išvarė iš namų, kad paskui gyvulių vagonais alkanus gabentų į Sibirą? Gal ta jautri poetė nesusijaudino todėl, kad vaikų tarpe nebuvo jos sūnaus Balandžiuko, o vežė tik „buržujus“ ir jų vaikus, todėl jos komunistinė širdis nesudrebėjo ir ji net patenkinta susuko: „Tai tik buržuajai užtraukė raudas tokias“.

Nėris puola lietuvius, tuos „aukso veršius“, kad statosi „penkių augštų namus su balkonais, su jaukais buduarais, o darbininkai skaldo akmenis per dieną“. Bet sau Salomėja visgi suspėjo „buržujų“ laikais pastatyti namuką Palemonė. Tik Nėris nepasakė, kad Lietuvoje darbininkams už darbą buvo mokama, o Sovietuose areštuodavo nekaltus žmones tam, kad jie veltui dirbtų ir dar kokiose sąlygose! Ir tokie „laimingi“ darbininkai jau namo nebegriždavo.

Ji rašo:

„Kasa, remontuoja, pila, stato.
Kanalizacija, mūrai, asfaltas.
Lietuvos buržuajai kelių platų
O darbininkų laužuos alkana ir šalta“.

Kokia pasenusi demagogija! Lyg patys darbininkai nesinaudotų keliais, mūrais bei asfaltu. Ir ką jie darytų, jeigu darbo neturėtų? Kas

Nėries nuomone turėtų tą darbą atlikti? Sovietuose net moterys sunkiausią darbą dirba, kasa ir stato, bet dėl jų Nėris nedejuoja.

“Buržujus užgesys net saulę dėl ramumo, Kad neparodyt darbininkui kelią į sovietus” — užpykusi šaukia ji.

Savo autobiografijoje, rašytoje rusų kalba, Nėris pareiškė, kad prie “buržuazinės santvarkos” Lietuvoje, ji jau mokyklos suole domėjosi darbininkų būkle ir komunistų literatūra, ypač Lenino ir Stalino raštais. Matyt, todėl įsirašė į ateitininkes, kad pastudijuotų tuos raštus. O darbininkų būkle domėtis galėjo ir Lietuvoje, be Sovietų pagalbos. Ji pas tėvus į kaimą retai nuvažiuodavo. Ją ten laiko išdidžia. Kada jos motina sunkiai sužeista guli Kauno ligoninėje, Salomėja, gyvendama Kaune, jos neaplinko.

Motina sužinojusi, kad duktė perėjo į “Trečiąją Frontą”, jai rašo: “Salemute, vaikelai, aš norėčiau, kad tu labiau kryptum į dešinę pusę, o ne į kairę. Dešiniuoju keliu eidama daugiau padėsi vargšam ir Dievui bus garbė, o kairiuoju keliu tik suklaidinsi kitus”. Paprasta moterėlė kaimietė daugiau sveiko proto turėjo kaip mokyta duktė — poetė.

Anot Nėries “Gera kurti kai aplinka žmogų gaivina, kaip šviežias vanduo žuvį”. Tai reiškia kada Lietuva buvo bolševikų okupuota, nes “viešpataujant lietuviams fašistams tokių sąlygų nebuvo”, sako ji.

Visgi gražiausi jos eilėraščiai buvo sukurti “viešpataujant fašistams”, tik tada ji laisvai jautė ir kūrė, nes vėliau poetė nebemokėjo taip nerūpestingai džiaugtis gyvenimu, kaip tą darė pirmiau:

“Aš su bangom žaisiu ir šoksiu,
Vėjų laisvųjų dainas dainuosiu”.
Nėris mėgė Majakovskio ir Achmatovos poeziją. Bet ji neužsiminė, kad jie abu nukentėjo dėl bolševikų priepaudo. Pirmasis pats nusižudė, o Achmatova buvo kartu su kitais rusų poetais ir rašytojais ištremta į Sibirą, nes atsisakė pagal bolševikų reikalavimus kurti ir Staliną garbinti. Pasternakas visą Stalino šėlimo laikotarpį išsėdėjo tyliai. Tik Chruščiovui pasmerkus Staliną, patikėjo į gyvenimo sąlygų pasikeitimą ir išleido savo knygą “Daktaras Živago” į laisvąjį pasaulį. Bet kaip turėjo nusivilti, net atgailą viešai turėjo padaryti. Jam buvo uždrausta važiuoti į Švediją pasiimti paskirtos Nobelio premijos. Sovietuose niekas jo knygos neskaitė, bet visi turėjo ją pasmerkti, o patį autorių apspjaudyti. Už tokią laisvę kovojo Nėris.

Žinomas Amerikos rašytojas, buvęs komunistas Howard Fast po Vengrijos sukilimo galutinai atsisakė nuo komunizmo. Neseniai žuvs aut katastrofoje jaunas prancūzų rašytojas Albert Camus taip pat nusišuko nuo komunizmo, nes buvo įsitikinęs, kad tikras menininkas, intelektualas privalo atmesti “vergų visuomenę”. O ispanų filosofas, nepailestamas kovotojas už laisvę — Salvador de Madariaga rašo: “Tik ten galima tėvynė, kur galima laisvė. Tėvynė žlunga ten, kur įsivyrąja priepauda”.

Kokia Nėris naivi ir primityvi šalia visų kovotojų už “tikrąją laisvę”. Nėris savo noru pakiso galvą po bolševikų peiliu. Ji jau nebe tylė ir

kukli, bet drąsi ir ryžtinga, lietuvių tautiniais rūbais važiuoja į Maskvą ir tvirtu balsu skaito poemą apie žmogžudį ir jam po kojų aukoja savo Tėvynę.

“Bolševiku mes būti norim kiekvienas, nes bolševizmas šviesą ir laimę mums neša”. Ji regė galingus Kremiaus bokštus, nes “ten rymo Stalino šviesi galva”. O savo tautiečius ji vadina “aukso veršiais”, “dykūnais” ir “išlepėliais”, kurie “bolševiko vardą teršia ir purvais jo veidą tepa”. Jai “bolševikų konstitucija kaip saulė šviečia. O saulės niekas užgesint negali”.

Už tuos savo propagandinius šūkius ir už kovą dėl bolševizmo, aršiausias Lietuvos priešas pastatė Kaune Nėriai paminklą.

Tokio Nėries elgesio bolševikų at-

žvilgiu kitaip negalima paaiškinti kaip tik jos sunkia liga. Nėris tikra lietuvaitė, nei Paryžius, nei užsienis nepakeitė jos kaimo mergelės išvaizdos. Pirmiau tylė ir nedrąsi, darosi kovinga bolševikė, kuri tuo metu, kada Tėvynė kraujuoja ir ašaroja bolševikų terore, Nėris jiems atlorius stato, o savo Tėvynę niekina ir teršia. V. Girdzijauskas savo atsiminimuose apie Nėrį rašo: “Gdytojams pavyko paaiškinti Nėries klasingos ligos priežastį: tai buvo labai paslėptas krūties vėžys, kurio ląstelės, iš pirminės vietos išėjusios ir kraujo keliais nuneštos į kepenis, sukėlė nepagydomą kepenų vėžio formą”. Ar negalėjo jos bendras sveikatos stovis paveikti ir jos galvojimą?

Mūsų darželis

AGRON. V. DAILYDĖ

Gyvenant visokių lenktynių krašte “Moters” redakcija mano, kad lietuvaityms būtų pravartu palenktyniauti ir darželio įrengime. Dėliai vietos stokos stengsimės duoti trumpų esminių žinių apie darželį.

Po baltos šaltos žiemos, gegužės mėnuo yra pats gražiausias ir maloniausias. Ką ir kur kokią gėlę pasodinsim, tą turėsime per visą vasarą ir rudenį. Todėl yra labai svarbu truputį paplanuoti ir neapleisti kai kurių būtinų darbų darželyje.

Dabar pats laikas pasėti rasodninke atsparesnes vienmečių gėlių sėklas: alyssum, portulacą, zinnias, marigoldus, petunijas ir kt.

Rasodninkui reikia parinkti pati šilčiausia, turtinga pavėšiais, ne per šlapia lysvė kieme. Gėlių sėklas sėti eilutėmis ir pasižymėti, kurios rūšies gėlių sėklos pasėtos. Nevartoti mineralinių trąšų. Pasėjus sėklas, žemė reikia gerai suspausti ir apdengti maišais, laikraščiais ir pan. Laisyti galima per maišus. Kai tik pradeda dygti, uždengimai prašalinami.

ALYSSUM

Yra žema, smulkiažiedė gėlė. Ypatinių sąlygų augimui nereikalauja. Alyssum sutinkama balta, kaip sniegas žiedeliai ir kita pavadinims margaspalvė. Vieną ar kitą spalvą atskirai sėjant patakišiais, pievų pakraščiais gaunama gražus spalvų kontrastas. Žydi iki šalnų. Taip pat labai tinka akmenuotiems krantams apsodinti.

Rudenį alyssum galima prisisodinti į vazonus ir įnešti vidun. Tada reikia visas šakeles su žiedais nupjauti, kad išaugtų nauji ūgiai ir nauji žiedai.

Dėl savo ankstyvo žydėjimo, alyssum sodinamas į palangių lovius, prieangių (porch) dėžes ir į kabančius vazonus.

PORTULACA

(Ištarti: porčiulaka)

Tai yra vienmetė, auga bet kurioje žemėje, žydi iki rudens šalnų. Žiedai atrodo kaip mažos rožytės. Žiedų spalva įvairiausia. Žemutė gėlėlė, nelepė, galima ir pradėjusią žydėti persodinti. Geroje žemėje nepaprastai kerojasi, todėl atsižvelgiant į žemės gerumą sodinti kas 5-10 colių ats-

tume. Sėkla yra nepaprastai smulki, todėl giliai žeme neapdengti.

Sėklų pasirinkti nėra taip lengva, nes peržydėjus, kai tik žiedinė pagelsta, reikia rinkti. Pageltusi žiedinė ilgai nestovi, o tuoj plyšta pusiau ir sėklos išsibarsto. Šiuo atveju sekančių pavasarį nors ir nesėję vėl turėsime portulacos diegų. Dėl savo spalvų įvairumo ir žemumo labai tinka akmenų (Rock garden) darželyje ir pakraščiuose pasodinti.

Šiltesniame klimato portulacą auga kaip daugiametę.

Portulacas galima persodinti į peržydėjusių tulpių vietas. Kadangi tulpių bulbes paliekame žemėje iki sekančio pavasario, tai šią tuštumą puoš iki šalnų gražioji portulaca.

Moters redaktorė turi portulacos sėklų. Norinčios jų gauti, prisiųskite sau adresuotą voką su pašto ženklu: Iz. Matusevičiūtė, 280 Crawford St. Toronto 3, Ont. Canada.

ZINNIOS — CINIJOS

Zinnios pagal savo ūgį skirstomos į žemas iki 12 col., vidutines iki 20 col. ir augstąsias iki 40 col. augščio. Pagal augstį ir žiedai yra atatinckamai didesni. Augstųjų žiedai išauga net iki 4 col. diametro. Mėgsta vidutinio sunkumo žemę, gerai patręštą mineralinėmis (perkamomis) trąšomis. Jos geriausiai žydi saulėtoje vietoje, bet gera ir daliname pavėsyje. Pradeda žydėti anksti vasarą ir žydi iki pirmųjų šalnų. Žydėjimo metu yra naudinga palaistyti praskiestu trąšų mišiniu, tada gražesnius žiedus turėsime. Žiedai esti įvairiausių spalvų. Nėra tik mėlynos ir žalios spalvos. Dauginama tik sėklomis.

Gegužės mėn. galima pradėti sodinti lauke gladiolių, begonijų, dalių (jurginų) cannas ir vasarinių hyacinthų bulbes.

Šias gėles patartina sodinti grupėmis po 3-5 dėl gražesnio vaizdo. O jeigu yra žinoma žiedų spalva, tai tik iš vienosodos spalvos sudaryti grupes. Sodinant vengti rikiuotės, vienuodų atstumų ir geometrinių linijų. Sodinant prisilaikyti gradacijos t.y. pakrašty sodinti žemas gėles (alyssum, portulacas), toliau augštesnes (žemuosius marigoldus, ž. floksus, begonijas), toliau gladiolas ir galiausiai cannas.

BEGONIJS

Dėl savo žiedų spalvų įvairumo, didumo ir grožio prilygsta rožėms. Paskutiniaisiais dvejiems metais gėlininkai patyrė, kad begonijų bulbės yra geriausiai sudaiginti kambary laikant jas drėgnoje ir šiltoje vietoje. Kai tik pasirodo pirmieji pumpurai, galima sodinti lauke.

Begonijos reikalauja purios, turtingos puvesiais ir kaulamiltėmis patręstos žemės. Labai gražiai tarpsta daliname pavėsy t. y. kur tik ryto ir vakaro saulės spinduliai tešildo. Vengti dienovidžio saulės kaitros.

Iš visų bulbėmis veisiamų gėlių, begonijas reikia sodinti negiliausiai. $\frac{1}{2}$ colio padengimas yra pakankamas. Kadangi nauja šaknų sistema vystosi tik iš viršutinės begonijos bulbės dalies, todėl yra netikslius palikti tik pusiau žemėn įsodinti.

Begonijos savo augimui reikalauja nuolatinio maitinimo ir laistymo. Kas 2-3 savaites patartina laistyti trąšų mišiniu: 1 gal. vandens — 1-2 šaukštai golden vigoro, ar kitų panašių mineralinių trąšų.

GLADIOLĖS

Nė viena gėlių mėgėja neapseina savo darželyje be gladiolių. Jos puošia mūsų altorius ir svečių kambarius savo puokštėmis. Jei kitos čia suminėtos gėlės bus kai kam naujiena, tai gladiolės visiems žinomos ir pažįstamos. Gladiolės žiedinė peržydi per 10 dienų. Kad pratęsti žydėjimo laiką šios gražuolės, patartina turimas gladiolių bulbes sodinti kas 10 dienų tarpais t. y. ne visas vienu metu pasodinti. Gėlininkai patyrė, kad didžiosios gladiolės žydi ankščiau, mažesnės — vėliau. Todėl sodinant gladiolės bulbes pagal dydį irgi galima ilgiau turėti žiedų. Tik didžiosios gladiolės bulbės duos gražius, sveikus žiedus. Todėl patartina mažasias gladiolės bulbes pasodinti atskirai ir neleisti joms žydėti, kad ateinančioms metams išaugintų stambesnes bulbes. Kai tik gladiolės baigia žydėti, pradeda žiedai vysti, nieko nelaukiant patartina nuskinti visas žiedines, noliečiant lapų. Ir žydinčias gladiolės skinant puokštėms reikia kiek tik galima daugiau palikti lapų, kurių pagalba žemėje esančios gladiolės bulbės iki rudens sukraus daug maisto ir energijos sekančių metų derliui.

Glad. nėra lepios. Jos auga gerai, kur žemė nėra per sunki (molis) ir šlapia. Sėklai skirtos gladiolės bulbės pageidautinos mažiausiai $1\frac{1}{2}$ colio skersmeny. Sodinti 4 col. gilume ir tiek pat atstume. Auginant gladiolės puokštėms — skynimui, ar sėklai — sodinti rečiau (9 col.).

Kenkėjai —

Didžiausias gladiolės priešas yra thrips. Thrips yra žalsvai-juosvas, menkas tik $1/16$ col. dydžio vabzdėlis. Kol jis jaunas, yra gelsvos spalvos — tos pat ką ir gladiolės bulbė. Todėl be padidindamo stiklo nematomas. Jis čiulpia augalo syvus. Jis gyvena lapuose ir pereina į gladiolės bulbes. Thrips yra sauso ir šilto oro mėgėjas.

Kova —

1 uncija naftalino 100 gladiolės bulvių, rudenį nukasus apibarstyti ir kokiame nors sandariai uždengtame inde palaikyti 3-4 savaites. Po to galima sausose medžio pjuvenose ar

smėlyje susluogsniuoti ir padėti sandėlyje.

Jei šios operacijos nesame rudenį padarę, tai dabar patartina prieš sodinant 1 uncija calomelį 1 litrą vandens ištirpinti ir skiediny nuvalytas gladiolės bulbes pamirkyti keleta kartų, arba bichlorido 1:1000 skiediny pamerkinti 1-2 val., po to išdžiovinti ir tuoj sodinti. Arba dysol 1 šaukštas į 1 galioną vandens ir šiame skiediny mirkyti 4-6 valandas prieš sodinant.

Augančias gladiolės iki žydėjimo patartina purkšti arba dulkinti su DDT ir malathion turinčiais chemikalais. Nesodinti kasmet toje pat vietoje. Ligotas gladiolės bulbes sudeginti.

Gladiolės savo augimui reikalauja daug saulės, vandens ir maisto. Todėl sausros metu gerai palaistyti ir 1 savaitę prieš sodinant reikėtų žemę gerai patręsti Vigoro ir kaulamiltėmis.

DAHLIOS — JURGINAI

Tikėkimės, kad Dahlių šaknys gerai peržiemojo mūsų rūšyje. Mėgėjoms patartina pavasarį šias šaknis sudaiginti. Kai tik pasirodys pirmieji pumpurai ir ūgiai, galima pradėti šias šaknis aštriu peiliu atidailinti, kad kiekvienoje naujoje šaknyje būtų po sprogstantį pumpurą.

Dahlių gimtinė yra sausas, karštas klimatas. Jos gerai nedera, jei žemė yra persunki ir per šlapia. Joms reikia daug ir geros puvesingos žemės. Žemė privalo būti giliai įdirbta ir gerai patręsta perkamomis trąšomis. Pirkti trąšas, kurių sudėty yra daugiau zuperio superphosphate, kalio druskos (potash), o ne azotinių (nitrogen). Esant per daug azotinių trąšų — labai lapos, bet mažai žydės ir šaknys blogai žiemoja — supūva. Be to, yra patartina kiekvienam kelmui duoti po sauja kaulamiltėlių (Bonemeal).

Dahlių šaknis sodinamos 4-6 col. gilume. Ne visą iš karto pridengti žeme. 1 col. žemių pradžioj pakanka. Ūgeliui augant, palaipsniui pripildyti iki paviršiaus.

Prieš sodinant patartina į tuščią duobutę įsmeigti 3-5 pėdų ilgio kuolelis vėlesniam pririšimui.

Norint gauti gražesnių žiedų yra pravartu dalį silpnusių ūgių nuskinti, neleisti per daug atžalų iš vienos šaknies augti.

Daugindami dahlias šaknimis, gaušime tos pačios rūšies ir spalvos žiedus, ką turėjo ir motininis kelmas.

Galima dahlias išsiauginti ir sėklomis. Šiuo atveju nesame tikri žiedų tapatybe ir mėgėjoms per daug sudėtingas darbas.

CANNA

Canna auga iki 5 pėdų plačiais žaliais arba bronziniais lapais. Žiedai įvairių spalvų žiūrint atmainos. Žemė tinka sunkesnė nei dahlioms, bet patrešimas yra tas pat. Mėgėjoms geriausia dauginti šaknimis, ne sėklomis. Sodinti 1 pėdos atstume mažiau, ar rečiau. Canna suteikia darželiui tropikų vaizdą, nes yra bananų šeimos.

Šaknis pirmiausia reiktų sudaiginti ir kaip dahlių skirstyti. Žemė reikėtų bent per kastuvą gyliau supurenti prieš sodinant. Mėgsta šiltą ir saulėtą vietą.

LIGOS IR PARAZITAI

Jų yra tokia daugybė, kad "Moters" žurnalo vieno Nr. nepakaktų jų visų aprašyti ir kaip su jais kovoti. Žemiau išvardinsim tik pačius įkyriausius.

Visi kenkėjai skirstomi į vabzdinius (insect) ir grybelinius (fungus). Vaistai vartojami naikinti vabzdiniams vadinami insecticidais, o grybeliniams — fungicidais.

Pirmajai grupei priklauso: amarai (aphids), skydamariai (scales), raudonasis vorėlis (red spider), tripšai (thrips), šokinėjantis vabalas (leafhopper), japonų vabalas (japanese beetle), lapų sukėjas (leaf roller) ir t. t.

Šiems naikinti yra prekyboje rekomenduojamas Black deaf 40 (Nicotine sulphate) insecticidas. Jis yra pardavinėjamas po vieną, 5 ir 16 uncijų tūrio buteliukuose. Kas jo pirks — gaus ir instrukcijas kaip vartoti.

Antrajai grupei — (fungus) priklauso miltligė — pelėsiai (mildew) ir juodadėmė — (black spot).

Miltligė yra labai lengva atpažinti. Gėlių lapai, stiebai tarsi miltais apibarstyti, pelėsiais aptraukti.

Juodadėmės atsiranda ant senesnių lapų netaisyklingų apvalių juodadėmių pavidale. Lapeliai vėliau pagelsta ir, tik palietus, krinta.

Nuo šių fungus labai kenčia rožės, o nuo miltligės — begonijos.

Perkant vaistus reikia žiūrėti, kad jų chemikalų sąstate būtų malathion prieš vabzdžius ir captan prieš grybelinius kenkėjus.

Kas geriau, dulkinti ar purkšti? Efektas maždaug tas pats. Todėl mėgėjoms patartina geriau vartoti dulkių pavidale kovos priemones.

Kada pradėti dulkinti? Tuoj pat, ir per visą vegetacijos perIODą, kas 10 dienų ir po kiekvieno lietaus. Geriau neleisti susirgti, negu ligonius gydyti. O geriausi vaistai yra: saulė, derlinga ir puri žemė, sėklos — bulbių dezinfekavimas, papildomas tręšimas, laiku ir geras palaistymas, ne pertankus susodinimas ir sergančių augalų pašalinimas.

Kadangi visi insecticidai ir fungicidai yra nuodai, tai prieš juos vartodami gerai perskaitykime instrukcijas ir jų griežtai laikykimės.

KOMPOSTAS

Nesunku matyti didesnę ar mažesnę gėlyną, bet retenybė rasti komposto krūvą. Įsirengti komposto krūvą yra vieni niekai, tik reikia pradėti.

Pirmiausia suraskime kieme nušalesnę vietelę, kur visokias namų atmatas, sąslavas, virtuvės liekanas, žolės atolą ir pan. suverskime ir gaušime taip reikalingos gėlėms, krūmams ir daržovėms puvesių žemės. Vasarą šią krūvą reikia karts nuo karto palaistyti ir perkasti. Kasmet reiktų pradėti naują atmatų krūvą daryti. Taip po 2-3 metų jau turėtume savo organinės naminės trąšos, kuri apart darbo ir tvarkos namų ūkyje nieko nekainuoja. Visą bėdą, kad reikia per ilgai laukti, net 2-3 metus.

Norint per vienerius metus pasidaryti tinkamo komposto yra rekomenduotina nusipirkti "Fertosan Compost Accelerator". Tai yra apmarintų puvinio bakterijos pudros pavidale. Kaip šias bakterijas atgaivinti ir vartoti kiekviena "Fertosan" pirkėja drauge gaus ir instrukcijas.

Kanados Lietuvių Katalikių Moterų Draugijos veikla

Montrealio skyrius

Praėjusiais metais valdybą sudarė: pirm. V. Gražienė, vice-pirm. V. Ottienė, sekret. L. Balnienė, išd. E. Bernotienė ir valdybos narė M. Leknickienė.

Ši valdyba suorganizavo ekskursiją į Otlavą tulpių žydėjimo metu. Buvo padaryta 7 valdybos posėdžiai, 5 visuotiniai susirinkimai (iš jų du su idiomomis ir daug diskusijų sukėlusiomis dr. Povilonio ir dr. Andrukaičio paskaitomis bei vaišėmis).

Spalių mėn. Toronte vykusiame Katalikių Moterų suvažiavime mūsų skyrių atstovavo valdyba.

Nepaprastai gražiai ir iškilingai paminėta skyriaus Globėjos N. P. Šv. M. Marijos šventė gruodžio 9-12 d. Tėvo J. Venckaus, SJ. pravestomis rekolekcijomis - susikaupimo dienomis - moterims ir mergaitėms. Rekolekcijos sekmadienį buvo užbaigtos šv. Mišiomis, bendra Komunija ir vaišėmis parapijos salėje.

Iš parengimų buvo suruošta tradicinės Joninės ir, taip pat, tradicinių virtės užgavenių balius, susilaukęs neįprasto pasisekimo bei gausaus svečių būrio. Programą pravedė ir svečius iki ašarų juokino iš New-York'o specialiai atkviestas aktorius - humoristas Vitalius Zukauskas.

Valdyba, perimdama pareigas, kasoje rado \$85.47. Pajamų per praėjusius metus gauta \$1,823.00, išlaidų padaryta \$1,828.00. Kasoje liko \$80.00.

Iš turėtų pajamų aukota Aušros Vartų parapijai, "Moteriai", Vasario 16 gimnazijai, šalpai ir kitiems reikalams.

I naują valdybą išrinktos šios narės: pirm. B. Vilčinskienė, vice-pirm. J. Baltuonienė, sekret. V. Piešiniene, išd. B. Lukoševičienė ir valdybos narė E. Vaičekauskienė, tačiau p. J. Baltuonienė atsisakiusi, vicepirm. pareigas perėmė O. Čekauskienė.

Revizijos komisijon išrinktos: V. Gražienė, E. Bernotienė ir A. Zubienė.

Buvusi valdyba, perduodama pareigas, suruošė narėms puikias vaišes atsidėkodama už taip sklandų bendradarbiavimą ir nuolatinę narių paramą. D. S.

Šv. Jono Kr. parap. skyrius Toronte

Š. m. vasario 21 d. įvyko metinis skyriaus narių susirinkimas, kuriam pirmininkavo Sergautienė, sekretoriavo skyr. sekret. Girenienė. Besivaišinant kavute, buvo padaryti pranešimai skyriaus nuveiktų darbų metų bėgyje. Skyriaus bendros veiklos išsamų pranešimą padarė sk. pirm. O. Jonaitienė, finansinį skyriaus stovį — sk. išdink. Kaknevičienė; revizijos komisijos aktą perskaitė Bartininkaitienė.

Iš pranešimų paaiškėjo, kad metų bėgyje buvo padaryta: 5 skyr. narių susirinkimai, iš kurių 3 su paskaitomis, 9 valdybos posėdžiai, 15 pasitarimų, užprašytos 8 Šv. Mišios įvairiomis intencijomis, 7 agapės. KLB Moterų D-jos suvažiavimą atstovavo 6 atstovės. Suvažiavimo dalyvėms suruošti pusryčiai — agapė. Draugijos metinė šventė Žolinė atšvėsta, kaip ir kiekvienais metais. Vasagoje liet. vasarvietėje, su Šv. Mišiomis, bendra

Šv. Komunija ir agape. Suruošti 2 vieši pobūviai, viename iš jų buvo tautinių rūbų konkursas. 1959 m. kovo 8 d. surengta lietuviškų audinių ir išdirbinių parodėlė.

Kalėdų ir Velykų progomis aplankyti lietuviai ligoniai Westono sanatorijoje ir Ontario psichiatrinėje ligoninėje ir skyriaus vardu įteiktos dovanėlės. Aplankytos ir sušelptos 4 lietuvių šeimos patekusios į nedateklių.

Skyrius nuoširdžiai talkininkavo parapijai įvairiomis progomis, beruošiant parapijos ar jaunimo pobūvius, agapes ar kitką. Talkinta Lietuvių Katalikų Federacijai ruošiant Kristaus Karaliaus minėjimą, KLB Toronto apylinkėi, ruošiant Motinos dienos minėjimą. Vasario 16-tos ir Birželio 14-tos išvežtųjų minėjimuose dalyvaujama bažnyčioje su skyriaus vėliava ir prie žuvusiems paminklo padedamos gėlės.

Nepamirštami parapijos kunigai, ir jie vardinių progų pasveikinami. Trys mūsų skyriaus narės neteko savo brangių artimųjų. Skyrius liūdėjo kartu su jomis, pareikšdamas širdingą užuojautą. Dvi skyriaus narės, besilaukiančios kūdikių, pagerbtos su dovanomis.

Draugijos organą žurnalą "Moterį" skaito visos skyriaus narės, o be to dar atskirų numerių išplatinta 75.

Už gėles bažnyčios papuošimui įvairiomis šventėmis išdo pinigai nenaudojami. Juos suaukvoja pačios narės. Vasaros metu bažnyčia puošiama savo darželių gėlėmis. Be to, tenka pastebėti, kad šio skyriaus narės ne tik darbą, ne tik brangių laiką auکوja Draugijos tikslams, bet ir labai dažnai savo nemažą piniginę auką. Jos, lankydamos ligonius, be skyriaus dar ir savo ruošia pakietėlius, kad suteiktų daugiau džiaugsmo sergančiam. Kada rengiamos agapės, užkandžius susineša pačios narės. Mažesnės išlaidos skyriaus ribose, padengiamos pačių skyriaus narių.

Skyriaus pirm. O. Jonaitienė valdybos vardu pareiškė nuoširdžią padėką Dvasios vadui kun. P. Ažubaliui už visokeriopą pagalbą skyriaus veikloje. Narėms A. Augaitienei, A. Burdu-lienei, H. Gudžiauskienei, O. Jonaitienei ir O. Kuniutienei už ligonių lankymą, dovanėlių sudarymą. H. Gudžiauskienei dar ir savo automobilio panaudojimą belankant ligonius. Visoms skyriaus narėms už piniginę auką gėlėms bažnyčios papuošimui. P. Čirūnienei, Deimantavičienei, S. Jagėlienei, E. Jankauskienei ir visoms kitoms narėms už agapių paruošimus.

Po pranešimų sekė valdybos rinkimai. Pusiaus slaptu balsavimu išrinktos: O. Jonaitienė, A. Šimkevičienė, O. Kuniutienė, V. Aleknavičienė, H. Gudžiauskiene ir A. Vaišvilienė. Socialinių reikalų komisija sudaryta iš šių narių: E. Jankauskienė, B. Norikienė, M. Sakalinienė, V. Steponaitienė. Revizijos komisijon išrinktos: B. Bartininkaitienė, S. Jagėlienė ir J. Kaknevičienė.

Skyriaus dvasios vadas kun. P. Ažubalis skyrių nuoširdžiai globoja nuo pat įsisteigimo. St. Petraitienė.

Prisikėlimo parap. skyrius Toronte

Šio skyriaus moterys savo susirinkimuose dažnai pačios svarsto, ar pasikviečia prelegentus su paskaitomis jaunimo auklėjimo klausimu. Ypatin-gai svarbus mums atrodo seksualinis jaunimo auklėjimas, nes šio krašto pažiūra į seksualinį vaiko auklėjimą yra radikaliai priešinga mūsų senoviškosms pažiūroms.

Pasiskaitykime anglų kalboj katalikišką spaudą šiuo klausimu, pasiklausykime mūsų pačių paauglių vaikų stebėjimosi, kodėl mes, jų tėvai, šiuo klausimu su jais vengiame kalbėti, ir mums pasidarys aišku, kad šių laikų vaikui, seksualinį klausimą aiškinant, pasakojimas vien gandro istorijos yra nusikaltimas.

KLB Moterų D-jos Prisikėlimo par. skyriaus moterys prie siuntinių paruošimo į Suvalkų trikampį. Iš kairės: M. Simanavičienė, P. Saplienė, A. Kuolienė — skyriaus pirmininkė, ir dešinėje stovi Agota Vilimienė.

Mes paliekame savo vaikus patiems susirasti atsakymą. Jie tą atsakymą tikrai ir labai lengvai gauna iš gatvės ar mokyklos patvirkusių draugų; ir mes esame kaltos, jeigu tas atsakymas degina mūsų vaiko vaizduotę ir, galbūt, visam gyvenimui jo moralę sužalos.

Visa tai Prisikėlimo parapijos skyriaus moterys ne kartą yra apsvačiusios ir bendrų nurodymų nemaža girdėjusios.

Žinodama, kad lietuvių kalboje šiems laikams pritaikytos literatūros seksualiniu vaiko auklėjimo klausimu visai nėra, o matydama būtiną reikala, Prisikėlimo parapijos skyriaus valdyba ryžosi parašyti rašinėli, kuriame nurodoma Bažnyčios pažiūra seksualinio švietimo klausimu, ir, remiantis ta Bažnyčios pažiūra, duodama konkretūs nurodymai kaip, kada ir kokių būdu vaikui tiksliai išaiškinti gimimo paslaptį.

Gegužės 1 d. visuotiniame narių susirinkime tas rašinėlis buvo perskaitytas ir entuziastingai priimtas. Jis bus multiplikuojamas ir jį gaus kiekviena skyriaus narė.

Velykų proga buvo uoliai lankomi ir šelpiami ligoniai bei pagalbos reikalingos šeimos.

I Suvalkų trikampį Prisikėlimo parapijos skyriaus KLK moterys sudarė ir išsiuntė 95 siuntinius padėvėtu, bet labai gerų rūbų, o į Vokietiją 10 siuntinių. Siuntiniams rūbus suaukojo parapijiečiai. **Z. D.**

AUSTRALIJOS KATALIKĖS SUSIBŪRE I L. K. MOTERŲ DRAUGIJĄ

Š. m. kovo mėn. 13 d. šv. Juozapo bažnyčios salėje įvyko Adelaidės L. K. M. D-jos steigiamas susirinkimas. Susirinkimui pirmininkavo O. Valčiukienė, sekretoriavo S. Pusdešrienė. Kun. J. Kungys savo kalboje pabrėžė organizuotos moters reikšmę, kiek lietuviybės išlaikyme, tiek tikėjimo saugojime. O baigdamas ragino visas Adelaidės lietuves jungtis į L. K. M. D-ją — „nes kur daugiau širdžių ir rankų, ten didesni ir laimėjimai“. Po kun. Kungio kalbos buvo perskaityti, šiek tiek pataisyti (pritaikyti Australijos sąlygoms) ir susirinkimo priimti L. K. M. D-jos įstatai. Valdybon išrinkta: K. Dičiūnienė (pirm.), S. Pusdešrienė (sekr.), A. Mainelienė (kasin.), M. Gerulaitienė, E. Karvelienė, G. Opulskienė ir A. Uldukienė. Draugijos Dvasios Vadas — kun. J. Kungys. Revizijos Komisija išrinkta: A. Stepanienė (pirm.), R. Kubilienė, O. Valčiukienė ir Karpienė (kand.).

Susirinkimas priėmė ateinantiems metams tokį veiklos planą: 1) Pinių telkimas bažnytinių rūbų ir daiktų įsigijimui (loterijos, pietūs sekmadieniais, įvairios popietės). 2) Bažnyčios puošimas ir tvarkymas. 3) Liet. Carito talkininkų maitinimas, (kas šeštadienį Liet. Caritas ruošia talkas, atremontuoti neseniai nupirktus didžiulius namus - rūmus, kuriuose bus įruošta koplyčia - bažnyčia). 4) L. K. M. D-jos šventės (Žolinės) ruošimas. 5) Pirmos Komunijos vaikams pusryčių paruošimas. 6) Bendrų Kūčių paruošimas. 7) Vasaros stovyklos vaikams suorganizavimas ir pravedimas. 8) Bufetų laikymas Liet. Carito parengimuose ir kt.

Ag. Stepanienė.

Kur stovyklausime, mokysimės? . . .

REGISTRACIJA MERGAIČIŲ VASAROS STOVYKLON

Immaculata mergaičių vasaros stovyklos registracija jau prasidėjo. Siemet stovykla prasidės birželio 26 d. ir baigsis Lietuvių Susiartinimo švente — liepos 24 d. Taip pat galima registruotis tik dviem savaitėm: nuo birželio 26 d. iki liepos 10 d. arba nuo liepos 10 d. iki 24 d. Į stovyklą priimamos lietuvaitės, turinčios 7 iki 16 metų imtinai.

Stovyklos programa įvairi ir turtinga: tautiniai šokiai, dainos, sportas, liuanistinės pamokos, maudymasis, laužai, meninės programos, iškylos. Stovyklautojos leidžia ir savo laikraštėlių „Kibirkstėlės“. Siemet jos maudysis Vilijoje, kur erdvi Quasset ežero pakrantė yra privati Nek. Pr. Marijos seserų nuosavybė. Dar ne visi paplūdimio įrengimai baigti. Visi brangūs stovyklautojų tėvai ir bičiuliai kviečiami šį stovyklautojoms svarbų darbą paremti. Stovyklos adresas: Camp Immaculata, R.P.D. 2, Putnam, Connecticut, U.S.A.

PRIAMAMOS KANDIDATĖS ATEINANTIEMS METAMS

Mergaičių bedrabutis, Nek. Pr. Marijos seselių vedamas, jau priima kandidatės ateinantiems mokslo metams. Moksleivės mokosi Putnam mieste esančioje augštesniojoje mokykloje, o studentės — Annhurst kolegijoje. Ir akademijoje ir kolegijoje oficialiai pripažįstamas ir užskaitomas liuanistinis kursas.

Nuo šių metų naujos moksleivės priimanamos tikrai į akademijos pirmąjį ir antrąjį (freshman ir sophomore) kursą. Patirta, kad vėliau priimanamos sunkiai prisitaiko prie mokyklos ir bendrabučio sąlygų. Iš to iškyla įvairūs sunkumai ir nukenčia mokslas. Didmiesčiuose gyvena lietuviai tėvai turi atkreipti dėmesį į šį faktą ir savo dukras siųsti į bendrabutį, kol jos nėra paliestos įvairių didmiesčio pavojų. Trejopas Nek. Pr. Marijos seserų vedamo bendrabučio tikslas yra religiškas, tautiškas ir charakterio ugdymas.

Pensijonato mergaičių grupė šokio metu Nek. Pr. Marijos seserų vienuolyne, Putnam, Conn.

Jubiliejinis ateitininkų kongresas

Ateitininkų org-ja, išėjusi į lietuvių visuomenę su šūkiu „Viską atnaujinti Kristuje“ tarnaujant Dievui ir tėvynei, šiais metais švenčia 50-ties metų jubiliejų. Būdamas einančio mokslo katalikiško jaunimo org-ja, ir, apjungdama baigusius augstąjį mokslą sendraugius, paliko nemažą nuveiktų darbų, kuriuos galime rasti nepriklausomo bei tremties gyvenimo istorijos lapuose.

Ateitininkijos istorijos pradžia skaitoma nuo pasirodžiusios „Ateities“, 1911 m. pradžioje, „Draugijos“ žurnalo priede. Sąjūdžio tikslas buvo kovoti su besireiškiančiu nihilizmu, socializmu bei anarchizmu šviesuomenės tarpe. Ateitininkų principai (katalikiškumas, tautiškas, visuomeniškumas, šeimyniškumas, inteligentiškumas) buvo tie ramsčiai, kurie kėlė kiekvieną asmenybę vis augščiau prie to idealo, kuris įgalina atnaujinti Kristuje ne tik save bet ir kitus.

Atsiradus daugiau ateitininkijos narių, buvo imtasi formuoti pati org-ja. Sudarytas org-jos branduolys - federacija, kurią sudaro moksleivių, studentų ir sendraugių sąjungos. Kas dešimtį metų šaukiami ateitininkų kongresai, kurių metu yra apžvelgiami nuveikti darbai ir nutiesiamos veikimo gairės ateičiai.

Šis šeštasis iš eilės kongresas šaukiamas Chicagoje, Jungtinėse Amerikos Valstybėse, rugsėjo 2-4 d.d., (Labor day savaitgalį). Pasirinkta Chicago, nes čia didžiausias lietuvių susibūrimo centras ir patogiausias visiems suvažiavimas. Tikimasi sulaukti apie tūkstantį svečių. Kongresui ruošti yra sudarytas Komitetas (iš aštuonių asmenų), kurio pirminku yra K. Kleiva (1615 s. 49th Ave., Cicero 50, Ill., Townhall 3-1591). Kongreso programą sudarė Federacijos Valdyba bendradarbiaujant Komitetui. Našesniai darbui suorganizuotos dar septynios komisijos specifiniams kongreso paruošimo darbams atlikti.

Jubiliejinis Kongresas oficialiai atidaromas rugsėjo 3-čią d. pamaldomis Old St. Mary's bažnyčioje. Penkta-

MOTERS GROŽIS

Veda IRENA KAIRIENĖ

Prieš pradėdant kalbėti apie veido grimą, reikėtų susitarti dėl terminų, kurių pažodžiui i lietuvių kalbą beveik neįmanoma išversti. Pirmiausia — "make up" artimiausias terminas būtų grimas ir "foundation" — pagrindas.

Kai sakoma "foundation" — turi ma minty bazę pudrai — visokius bespalvius skystus ir tirštesnius kremus. Šie kremai visą laiką buvo naudojami ir šandie tebera apyvartoje. Tačiau šiame straipsnyje bus liečiami tik spalvotieji pagrindai, kurie išlygina veido spalvą, pataiso ir pridengia visokias veido netobulybes ir gali būti naudojami be pudros (liquid make — up, creamy make — up, stick make — up).

Pagrindas yra vienas iš svarbiausių kosmetikos elementų, kuris gali paversti moters veidą į švelnų ir šviežią arba seną ir šiurkštų, pigų ir teatralinį. Pasitaiko, kad moteris, kuri gambiai naudoja visas kitas kosmetikos priemones, gali būti visiškai nepritrysusi pasirinkti tinkamą pagrindą. Ji naudoja tą patį metų metais, ryte ir vakare, tą patį kiekį ir tos pačios spalvos, nesuvokdama, koki skirtumą jai sudarytų jo pakeitimas ir pritaikymas.

Viena kosmetikos ekspertė sako: "mano oda yra gera ir sveika, bet kiekvienas, kas galvoja, kad ji natūraliai graži, turėtų pasižiūrėti į mano vaistų ir kosmetikos spintelę. Aš turiu visą eilę pagrindo buteliukų. Kas rytas atidžiai pasižiūriu į savo veidą. Kai kuriais rytais, kai man pakanka miego, esu pailsėjusi — man užtenka lengvo kremo ir labai lengvos spalvos skysto pagrindo. Kitąsyk, kai esu išbalusi, praleidžiu de-

dienio vakare, išvakarėse, yra rengiamas susitikimo vakaras, kurio programą atliks Chicago ateitininkai. Posėdžiai, paskaitos ir atsisveikinimo banketas vyks Congress viešbučio patalpose. Šeštadienio vakare, rugsėjo 3-čią turėsime vokalines ir instrumentales muzikos koncertą Maria High School patalpose. Sekmadienį, rugsėjo 4-tą dieną iškilmingos pamaldos, kurios vyks Marquett Parko Švč. Panelės Marijos Užgimimo bažnyčioje, bus pradėta eiseną, kurioje dalyvaus ateitininkų Sąjungų vienetai su savo vėliavomis ir uniformomis bei ženklais. Pamaldų metu bus bendrai giedama kun. B. Markaičio, SJ Mišios. Per šias mišias visi kongreso dalyviai priims šv. komunią. Po pamaldų visi rinksimės i Kongreso uždaramąjį posėdį, po kurio skubėsime viešbutin i banketą.

Trumpai perbėgus Jubilėjinio Kongreso programą, matome kiek daug darbo mūsų laukia, kad viską galėtume nuosekliai atlikti. Ruoškimės iš anksto, jog atvykus i Chicagą nebūtume pasimėtę, bet galėtume dalyvauti visuose programos punktuose.

Kongresui Rengti Komiteto vardu kviečiu gerbiamas "Moters" skaitytojas atvykti ir dalyvauti Jubilėjiniam Ateitininkų Kongrese Chicagoje. Tad iki pasimatymo!

Sofija Mažonytė

šimtį minučių prie veidrodžio atsargiai dengdama veidą tirštesniu ir stipresnės spalvos kremu. Aš turiu specialią gelsvą spalvą, kurią dedu tik prie raudonų rūbų arba mano tamsesnis pagrindas "gelbsti padėti", kai mano veidas nurausta nuo saulės, mano odos spalva keičiasi, tuo būdu man reikia keisti ir savo veido grimą."

Šiame straipsnyje mėginsime pana- grinėti: 1) visų rūšių pagrindus, ir ko iš jų tikėtis, 2) specialius pagrindus, 3) pastabas apie medikuotus, hypoalergiškus ir "dengiančius" (cover — up) pagrindus, 4) taisykles pasirinkti tinkamiausius pagrindus ir 5) kaip tinkamiausiai juos naudoti.

Pirmiausiai patartina susidaryti kiek didesnę tų pagrindų rinkinį, nes niekada ta pati spalva ir rūšis neatrodys gerai besikeičiant metų laikams, šviesai ir dėvimų rūbų spalvai.

Kreminiai pagrindai

Kreminis pagrindas paprastai sudarytas iš vandens aliejuje formulės. Šioje formulėje kiekvienas lašas vandens yra apsuptas aliejaus lašų. (Pav. pagal tą pačią formulę sudarytas sviestas.) Kreminiai arba riebaliniai pagrindai geriausiai tinka normaliai arba sausai odai.

Jų yra

1) "Solid Cream Cake", perkamas dažniausiai apskritose dėžutėse, sudaro blizgantį ir slidų išpuđį. Ant veido uždedamas kempinėle arba pirštų galais. Jis yra tirštas ir gerai padengia veidą. Duoda aiškia spalvą.

2. "Solid cream stick", — parduodamas dėžutėse, panašiose i lūpų pieštuką. Yra labai tirštas, duoda daugiausia spalvos. Dažniausiai naudojamas modelių. Padengia visus odos netobulumus — kregždenas, tamsius paakius ir plėmus.

Abudu aukščiau paminėti pagrindai netinka senesnei arba labai sausai odai.

3. "Thick liquid cream" — yra riebus ir blizgantis. Labai lengvai uždedamas ant veido. Patartinas sausai odai.

4. "Thin liquid cream" — labiausiai naudojamas pagrindas. Atrodo labai natūraliai, duoda lengvą spalvą, labai lengvai uždedamas. Neduoda veidui blizgesio, gali būt naudojamas be pudros. Tinka tiek sausai tiek riebiai odai.

Nekreminiai pagrindai

Šie pagrindai pagaminti pagal aliejaus vandens formulę, kur aliejaus lašas yra apsuptas vandens lašų. (Tuo būdu sudarytas pienas). Nekreminiai pagrindai tinkami riebiai odai. Vanduo paprastai labai greit nugaruoja ir ant veido lieka vieno- das matinis sluogsnis spalvos. Šiam pagrindui pudros visai nereikalinga.

Baziniai sausi pagrindai yra du: 1. "Solid non-creamy cake" perkamas apskritose dėžutėse ir palietus atrodo sausas. Uždedamas su šlapia kempine. Jo, kaip vandeninių dažų, negalima dėti vieno sluogsnio ant kito.

2. "Liquid powders" arba skysta

Vakaro iškilėms pasipuošęs veidas

pudra, vadinama dar visa eile kitų vardų, labai lengvai atskiriama nuo kitų. Pudra nusėda bonkutės dugne, palikdama viršų skaidrų neriebų skystį. Prieš vartojimą reikia visada suplakti. Šita rūšis pagrindo duoda lengviausią spalvą.

Specialūs pagrindai

1. "Hormone foundation" — turi moteriškų hormonų, palaiko odą šviežią ir jauną. Tyrimai parodė, kad šita pagrindą patartina naudoti tik po 30 metų amžiaus.

2. "Royal jelly foundation" — vitaminų ir kitokių elementų mišinys. Dėl šitos rūšies kosmetikos buvo keliami daug ginčų. Vieni tvirtina, kad tai nepaprastas kosmetikos laimėjimas, kiti, kad tai tik paprasta gamintojų propaganda.

3. "Vitamin foundation", dažniausiai turi vitamino A arba D, arba abiejų drauge. Sakoma, kad oda lengvai tuos vitaminus absorbuoja ir kad jie gelbsti išlaikyti odą jauną ir šviežią.

Medikuotieji pagrindai

1. "Medicated foundation" dažniausiai būna sausas pagrindas su sulfuru arba antiseptinėm medžiagom spuoguotiems veidams. Tinka mergaitėms brendimo periode.

2. "Hypo-allergenic foundation" ypatingai jautriai odai. Jų yra visokių rūšių ir visokių spalvų.

3. "Cover-up stick" dažniausiai naudojamas veido nelygumams, plėmams padengti.

Spalvų pasirinkimas

Oda paprastai esti rausvo arba gelsvo atspalvio. Pagrindai taip pat gaminami tų atspalvių. Bet nebūtinai naudoti pagrindą to pačio atspalvio kaip oda. Kartais gelsvas pagrindas visai gerai atrodo ant rožinės odos. Priklauso nuo rūbų spalvos, kuriuos dėvima, o taip pat ir nuo apšvietimo. Kartais "pataisius" veido spalvą galima dėvėti rūbus, kurių spalvą mums anksčiau netiko

prie veido. Todėl patartina įsigyti keletos atspalvių pagrindų ir, turint valandėlę laiko, prieš veidrodį paeksperimentuoti, uždedant vienoje pusėje veido vienos spalvos, kitoje kitos spalvos grimą ir palyginant. Kartais kremas dėžutėje gali atrodyti visai kitaip, kaip uždėtas ant veido. Net ir rūgščių kiekis odoje turi spalvai įtakos

Pagrindų naudojimas

Trys naudingi patarimai: visada naudoti tik pusę grimo kiekio, kurį esi numąčiusi, kad tau reikalinga. Dėk pagrindą prie aiškos stiprios šviesos. Visada naudok šviesią kempinėlę ar paduškėlę. Skystą pagrindą galima uždėti pirštais. Tirštesnis geriausiai uždedamas dregna kempinėle.

Pagrindą reikia dėti ne tik ant veido, bet ir ant kaklo, neaplenkiant nei paakių, nei ausų ir užpakalinės kaklo dalies. Reikia leisti pagrindui visiškai išdžiūti, jei ant jo dedama pudra. Pabaigus dėti grimą, reikia sušlapinti vatos gabalėlį šaltame vandenyje ir išspaudus vandenį, atsargiai patapšnoti veidą. Tai duoda veidui šviežumo.

Vakare reikia grimą rūpestingai nuimti. Galima nuimti specialiu kremu, bet gerai ir drungnu vandeniu ir švelniu milu. Gerai veidą pamasazuoti skudurėliu arba skutimosi šepetuku. Nuplovus patartina uždėti lengvo kremo, ypatingai sausai odai.

Skaitytųjų laiškai

Miela Redaktore,

Štai guli ant stalo žaliarūbė "Moteris", puošni ir žavinga, aukso žodžių spektrais švytinti...

Kai ji ateina, prašvinta namai prabanga. Tiek viešnių ir svečių rašytųjų bei kultūrininkų atkeliauja su ja. Dabartis su praeities žvaigždėmis nusilenkia ir pasikalbame tyliai, tytulėliai. Esame jau viena šeima, vienu didžiojuoju Pulsu bėpulsuojanti.

Linkiu, kad "Moteris" dar labiau išgražėtų ir būtų visų lietuvių viešnia!

Jūsų Marija Aukštaitė.

Gerb. p. Redaktore,

1959 m. "Moters" žurnalo 4 numeryje, 13 psl. biografinėse žiniose po p. G. Breichmanienės nuotrauka yra mažas netikslumas, kurį leiskite atitaisyti. Neteisybė, kad (cituoju): "Jos vedama grupė vienintelė dalyvavo Tautinių Šokių Šventėje, su ruoštoje Čikagoje 1957 m. pavasarį". Nors 1957 m. Tautinių Šokių Šventė ir buvo garsinama kaip Jungtinių Amerikos Valstybių ir Kanados lietuvių tautinių šokių šventė, tačiau Kanadą atstovavo tik viena grupė, būtent, Toronto skaučių ir skautinių tautinių šokių grupė "Gintaras", anksčiau vadovauta p. Šadeikienės, o Čikagos tautinių šokių šventei paruošta p. V. Torutos.

Su pagarba

Ant. Baziliauskas.

ŠEIMININKŲ KAMPĖLIS

Ką valgysime, kuo vaišinsime?

Veda BR. PABEDINSKIENĖ

Ž U V Y S

Prasidėjus žvejojimo laikotarpiui ir artėjant karščiams paprastai valgoma daugiau žuvies. Žuvis neturi riebalų, kurie apsunkina mūsų kūną, lengvai virškinama ir turi daug organizmui reikalingų medžiagų.

Šviežia žuvis turi aiškias šviesias akis, raudonas žiaunas ir sveikus tamprius žvynus. Kvapas malonus kaip ir atsiduodas druska. Šviežia tik neseniai pagauta žuvis nors ir nebekvėpuoja imetus į vandenį skęsta, priešingai, senstelėjusi žuvis, įmesta į vandenį, laikosi paviršiuje vandens.

Ivairūs žuvies gaminimo būdai:

Keptuvėje kepti geriausia mažesnes žuvis ir žuvis steak'us. Keptuvę vartoti storu dugnu. Riebalų pilti į keptuvę tiek, kad apsemtų žuvis ar steak'ą iki pusės. Pamirkyti žuvį į plaktą kiaušinių ir į miltus ir kepti karštuose taukuose iš vienos pusės, kol bus auksinės spalvos ir apvertus iš kitos pusės. Sumazinti ugnį ir baigti kepti ant lengvos ugnies. Baigiant kepti padruskinti ir kas mėgsta papirinti.

Kepti po atvira ugnim (t.y. broil'inti), gerai visokią žuvį, ypatingai silkes, plekšnes ir steak'us. Žuvį padruskinti, papirinti, aptepti gerai riebalais, įpjauti keliose vietose iš abiejų pusių, kad nesiriestų, dėti ant riebalais petepty garadėlių ir pakišti po vidutinio karščio ugnim. Apversti vieną ar du kartus ir kepti 8-10 minučių.

Troškinti tinka smulkiai pjaustyta žuvis, žuvies filet arba rūkyta žuvis. Vartoti storu dugnu keptuvę. Dėti žuvį apipilant iki pusės pienu ar vandeniu, pridėti druskos, pipirų, uždengti keptuvę ir troškinti apie 8-10 min. Galima dėti sviesto baigiant troškinti.

Taukuose virti tinka visa vidutinio dydžio, pjaustyta žuvis arba žuvis filet. Užkaitinti riebalus iki 350-375°F. Pamirkyti žuvį į plaktą kiaušinių ir į baltos duonos smulkiai maltus džiovėjusius, dėti į krepšelį ir nuėmus taukus nuo ugnies įleisti žuvį. Dėti puodą vėl ant ugnies ir virti, kol pasidarys auksiniai geltonos spalvos. Nusausinti ant riebalams sugeriamo popierio.

Virti vandenyje tinka didelės žuvis. Užvirti vandenį, pasūdyti, pridėti įvairių prieskonių. Dėti žuvį ant garadėlių ar į ploną musliną, kad galėtų lengvai išimti nesulaužius žuvis, ir įleisti į verdantį vandenį virti lengvai skaitant virimo laiką 8-10 min. kiekvienam svarui žuvies.

Kepti krosnyje galima įvairias didesnes ir kimštas žuvis ir taip pat žuvis storus kotletus. Kepti uždara inde kaip galint su mažiau skysčio ar gabaliuku sviesto. Kepti vidutinėje krosnyje, skaitant laiką 15-20 min. svarui ir 20 min. kimštos žuvies svarui.

Žuvis yra išvirusi, jei mėsa lengvai atsiskiria nuo kaulo ir mėsa yra balta ir standri. Rausva mėsa palei kaulą rodo, kad žuvis dar reikalinga virimo.

Geriausias papuošimas žuvies yra citrina ir petruškos. Jei yra reikalo padaryti žuvį spalvotesnę, galima vartoti papriką, žalią ir raudoną pipirą, pamidorus ir agurkus.

Kiaušiniai su lašinukais

- ¼ svaro bekono,
- ⅓ svaro sūrio (gruyere),
- 4 kiaušiniai,
- ½ puoduko saldžios grietinės ir kondensuoto pieno,
- druskos ir pipirų pagal skonį.

Supjaustyti bekoną plonomis riektėmis (galima pirkti neriebių pjaustytą). Supjaustyti sūrį tokiomis pat riektėmis pailgomis kaip bekonas. Kepimo indą gerai ištepti riebalais, geriau sviestu, iškloti keptuvės dugną bekonu, ant bekono dėti eilę sūrio, ant viršaus užkulti keturis kiaušinius, pabarstyti druska ir pipirais ir užpylus grietine, pakepti po po krosnim vidutinio karščio 375-350°F, maždaug 10 minučių.

Dešrelės bulvių krepšiuose

- Svaras bulvinės košės,
- 1 kiaušinis,
- 2 šaukštai miltų,
- jei bulvės skystesnės daugiau ir truputis druskos.

Padaryti tešlą, iškočioti ar išploti ant lentos (tešla neturi kibtį, jei kimba, pridėti miltų) ir su tešla pjaustyti ratuku išpjauti sulig dešrelės dydžio (kad dešrelė nebūtų ilgesnė už trikampį) trikampius, dėti ant kiekvieno trikampio po dešrelę, subdytą su šakute, sulenkti du kampus trikampio vienas ant kito taip, kad dalis dešrelės būtų uždengta, o kita dalis matoma ir gulėtų ant trečiojo trikampio kampo. Susmeigti sulenkus kampus su gvaizdikėliu, aptepti išplaktu kiaušinio tryniu ir kepti vidutinėje krosnyje apie 15-20 minučių. Valgyti su salotomis.

Kepta aviena

Avies šlaunis nuo 6 iki 8 svarų, jei norima galima paimti ir mažesnę gabalą. Pasverti mėsą, kad galima būtų nustatyti kepimo laiką. Ištrinti mėsą su česnakų, tada su druska, pipirais ir miltais. Jei vartojamas termometras, įdurti į storią mėsos vietą, neličiant kaulo. Dėti ant garadėlių riebalais ir viršų, statyti į keptuvę ir kepti vidutinėje krosnyje 325-350°F, neuždengus keptuvės. Vandens pilti nereikia į keptuvę. Kepimo laikas 30 minučių kiekvienam svarui mėsos. Kada termometras ikištas mėsoje rodys 175°F, mėsa bus vidutiniai iškepusi ir kai rodys 180°F iškepusi gerai. Duoti į stalą ant karštų lėkščių.

Byneliai su braškėmis ir grietine

- ¾ puoduko sijotų miltų,
- 1 šaukštas cukraus, truputis druskos,
- 2 kiaušiniai,
- 1½ puoduko pieno,
- ½ puoduko lydyto sviesto,
- 1 arbatinis šaukštukas vanilijos,
- 4 puodukai nuplautų, nuvalytų ir supjaustytų braškių,
- 2 puodukai rūgšties grietinės, cukraus pudros pagal skonį.
- Nuvalytas ir supjaustytas braškes

apibarstyti cukraus pudra. Miltus persijoti ir sumaišyti su cukrum ir druska. Suplakti kiaušinius, sumaišyti su pienu ir pilant į miltus gerai plakti (pieną pilti po truputį), kol pasidarys lygi masė, tik neperplakti. Supilti lydytą sviestą ir vaniliją išmaišyti ir pastatyti šaltai, kad sustingtų (30 min.). Iš atšalusios tešlos išėina gardesni blynėliai. Iš lėto užkaitinti keptuvę. Mėginti keptuvės karštį užpilant lašą vandens, jei lašas nepasileidžia ir bėgioja po keptuvę — keptuvė karšta. Lengvai patepti keptuvę su riebalais prieš kiekvieną kepimą. Pilti 2 šaukštus tešlos iš karto ir judinant keptuvę lygiai išsklaidyti. Kepti, kol viršus bus sausas, tada apversti ir kepti kitą pusę. Iškepus dėti blynus ant garadėlių, atskiriant juos nuo vienas kito virtuviniu popierium. Laikyti šiltai labai lengvoje krosnyje prie 250°F, kol visi bus iškepti. Dėti po šaukštą paruoštų braškių ant kiekvieno blyno, sulankstyti, kad uždengtų ir nesimatytų braškių, apibarstyti cukraus pudra ir užpilti po šaukštą rūgšties grietinės. Blynėliai galima pasidaryti ir anksčiau negu reikia valgyti, tik juos reikia laikyti ant garadėlių, atskirtus kiekvieną popieriumi. Prieš valgant atšildyti prie 350°F apie 10 minučių ir paruošti valgmui.

Sūrio pyragėliai

- 8 oz miltų,
- 2 arbatin. šaukšteliai kepimo miltelių,
- po žiupsnelį druskos ir pipirų,
- 2 oz sviesto,
- 3 oz tarkuoto sūrio,
- 1 plaktas kiaušinis,
- truputis vandens.

Išsijoti miltus ir visus kitus sausus dalykus į dubenį, sutrinti ar sukapti su sviestu, pridėti vandens ir padaryti gerą tešlą, tik neminkyti per daug ilgai. Iškočioti ant stalo palgą juostą kaip sluogsnėtai tešlai, užsižymėti į tris lygias dalis, ant vidurinės dalies užpilti 1/3 turimo tarkuoto sūrio, užlenkti abu galus tešlos ant viršaus vidurinio sluogsnio, užspausti kraštus, pasukti tešlą taip, kad sulenkimas tešlos būtų į kairę ir į dešinę ir vėl iškočioti ilgą juostą ir vėl dėti sūrio. Ir tai daryti tris kartus, kol sūris bus sudėtas. Ketvirtą kartą iškočioti 1/4 inčo storumo, supjaustyti 3 ant 1/2 inčo juostelėmis, kiekvieną juostelę persukti ir patepti plaktu kiaušiniu. Kepti apatinėje krosnies dalyje apie 350°F arba prie 400°F apie 15 minučių.

Vėžiukų biskvitėliai

- 1 puodukas vėžiukų (shrimp),
- 4 oz miltų,
- 2 oz sviesto,
- vandens tešlos sujungimui,
- jei vėžiukai nesūdyti, pridėti truputį druskos.

Nulupti vėžiukus ir sukapti smulkiai. Išsijoti miltus ir dubenį ir sutrinti su sviestu ar sukapti, kol pasidarys kaip duonos trupiniai. Sudėti vėžiukus ir truputį vandens, kad pasidarytų tešla ir būtų galima kočioti. Iškočioti ant lentos, supjaustyti pailgomis juostelėmis ir kepti prie 400°F apie 20 minučių. Kočioti 1/4 inčo storumo.

Aguonų pyragas

- 2 1/4 puoduko sijotų miltų,
- 2 1/4 arbatinio šaukštuko kepimo miltelių,

- 1/2 puoduko sviesto,
- 1 šaukštas tarkuotos citrinos žievės,
- 1 arbatinis šaukš. vanilijos,
- 1 puodukas cukraus,
- 4 kiaušiniai,
- 3/4 puoduko pieno,
- 1/2 puoduko aguonų.

Išsijoti miltus ir kepimo miltelius kartu. Ištrinti sviestą su citrinos žieve ir vanilija, kol pasidarys purūs pridedant po truputį 1/2 puoduko cukraus ir po vieną trynį visą laiką gerai maišant, dėti sumaltas aguonas, vėliau dėti per keturis kartus miltus ir per tris kartus pilti pieną pamainomis taip, kad ketvirtoji miltų dalis būtų paskutiniuoje vietoje sudėta. Gerai maišyti. Išplakti baltymus, plakant dėti po truputį 1/2 puoduko cukraus. Suplakti kietai ir sudėjus į tešlą lengvai išmaišyti. Kepti išteptoje formoje prie 350°F 40-50 minučių. Atšaldžius apibarstyti cukraus pudra su vanilija.

Kavos tortas

- 3 1/2 puoduko maltų riešutų,
- 2-3 šaukštukai koncentruotos kavos,
- 7 kiaušiniai,
- 1 puodukas cukraus.

Riešutus sumalti ir sumaišyti su kavos pudra. Padalinti į 4 dalis. Ištrinti kiaušinių trynius su cukrum, kol masė pasidarys citrinos spalvos. Išplakti baltymus su 1/8 šaukščiuko druskos. Supilti ištrintus trynius ant baltymų ir vieną dalį riešutų mišinio, perversiti tešlą porą kartų ir vėl pilti kitą dalį mišinio ir taip iki viskas bus supilta. Maišyti labai atsargiai. Ištepiti dugną ir šonus, iškloti vaškiniu popieriu ir vėl ištepiti, iškloti popierio juostomis, kad lengviau būtų išimti iškeptą iš formos. Kepti prie 350°F nuo 20 iki 30 minučių. Išėmus iš formos duoti gerai atšalti.

Kremas pertepimui

- 2 puodukai kremui grietinėlės,
 - 16 oz marshmallows,
 - 1/3 puoduko pagamintos kavos (4 puodukai koncentruotos kavos).
- Užkaitinti puode marshmallows ir kavą, kol viskas susijungs. Atimti nuo ugnies, atšaldyti šaldytuve, kol sustings. Išplakti grietinėle, sumaišyti su atšaldytu mišiniu. Plakti grietinėle geriau 1 puoduką iš karto. Patepti tortą ir paruošti.

Vafelinės triūbelės

- 4 oz cukraus,
- 4 oz sviesto,
- 2 šaukštai sirupo,
- 5 oz miltų,
- 1/2 imbiro,
- 1/2 citrinos sunkos,
- 1/2 puoduko kremui grietinėlės,
- 1 šaukštas romo.

Išleisti cukrų, sviestą ir sirupą puode ant ugnies. Supilti imbįrą į dubenį ir ištirpytą sviestą su citrinos sunka. Gerai išmaišyti ir pilti su arbatiniu šaukštuku ant išleptos krūvelėmis, gerokai toli viena nuo kitos. Kepti prie 350°F arba ant 4-to apie 10 minučių, kol gražiai pageltonuos. Nuimti nuo blėkos ir susukti į triūbelę medinio šaukšto koto pagelba, kol dar šilti. Jei paskutiniai sukietėja ir nebegalima susukti, įkišti vėl trumpam laikui į krosnį, kad nesuminkstėtų. Išplakti kremą su cukrum ir romu ir pripildyti triūbeles.

"Moters" žurnalui aukojo

K.L.Kat.Mt. Dr-jos Hamilt. sk.\$50.00
K.L.Kat. Mt. Dr-jos Montr. sk. 50.00
K.L.Kat. Mt. Dr-jos Delhi sk. 25.00
Aukštaitė M. Montreal,Que. 10.00
Grigaliūnienė J. Chicago, Ill. 1.00
Grigaliūnienė S., Kenosha, Wis. 1.00
Heningienė S. Detroit, Mich. 1.00
Ivanauskienė T. Detroit, Mich. 1.00
Jasys P. Paterson, N.J. 1.00
Jursėnaitė G. Chicago, Ill., 1.00
Juškienė L. Kenosha, Wisc. 1.00
Kemežaitė B. Chicago, Ill., 1.00
Kubiliūnienė I. Phila, Pa. 1.00
Lapienė K. Chicago, Ill., 1.00
Miliauskienė J. Worcester, Mass.1.00
Sodeikienė L. Cicero, Ill., 1.00

Garbės prenumeratoros

Prel. J. Končius — New York, N. Y.
Prel. M. Krupavičius — Cicero, Ill.
Kun. J. Pragulbickas — Elizabeth, N.Y.

Ambrozaitienė M. — Cleveland, Ohio
Baltrukėnienė S. — Akron, Ohio,
Barauskienė O. — Chicago, Ill.,
Basalykienė M. — Toronto, Ont.,
Bauras K. — Bridgeport, Conn.,
Bieliukienė L. — Rishmond Hill, Y.N,

Butkienė M. — Detroit, Mich.,
Čepienienė A. — Chicago, Ill.,
Čepienė E. — Toronto, Ont.,
Danisevičienė O. — Brooklyn, N.Y.,
Dėdinienė E. — Brooklyn, N.Y.,
Gružinienė S. — Cleveland, Ohio.,
Jasienė O. — Crown Point, Ind.,
Jautokaitė S. — Chicago, Ill.,
Jonikienė D. — Hamilton, Ont.,
Karaitis V. — Chicago, Ill.,
Karalienė O. — Los Angeles, Calif.,
Karklienė J. — Chicago, Ill.,
Kaunaitė D. — Toronto, Ont.,
Kazickienė A. — New Rochelle, N.Y.
Kilikonis L. — Elgin, Ill.,
Kondratienė E. — Quaker Hill, Con.
Kriauceliūnienė S. — E. Chicago, Ill.
Leonienė I. — Pales Park, Ill.,
Mačiūkienė A. — Chicago, Ill.,
Masilionienė V. — Dayton, Ohio.,
Matulionienė O. — Plattsburg, N.Y.,
Meškauskienė E. — N. Chicago, Ill.,
Mogenienė M. — E. St. Louis, Ill.,
Plaušnaitienė M. — Brockton, Mas.,
Rutenis V. — Brooklyn, N.Y.,
Sadauskienė V. — Toronto, Ont.
Šaulienė M. — Paterson, N.J.
Šenbergas A. — Cleveland, Ohio.,
Šukelienė S. — Chicago, Ill.,
Veisas E. — Philadelphia, Pa.,
Žičkus A. — Chicago, Ill.,
Žmuidzinienė I. — Rochester, N.Y.,
Žukauskienė M. — Philadelphia, Pa.,

MIELOS SKAITYTOJOS,

"Moters" žurnalui labai trūksta platesnės lietuviškos kultūrinės informacijos iš visų vietovių. Jei kurioje kolonijoje mokslus baigia mergaitės, dirba jaunimo organizacijose ir dalyvauja visuomeniniame gyvenime, prašome siųsti jų nuotraukas ir apie jas žinias. Tuo atveju "Moters" palaikys ryšį išeivijoje, ugdydys jaunimo tarpe lietuviybės dvasią, susilauks naujų bendradarbių bei skaitytojų.

Redakcija.